

Salamajärven kansallispuiston kävijätutkimus 2011

Riikka Mansikkaviita
riikka.mansikkaviita@jyu.fi

Översättning: Firma Pimma Åhman

Kansikuva: Auringonlasku Iso-Koirajärvellä.
Kuva: Metsähallitus / Reijo Kuosmanen

© Metsähallitus 2012

ISSN-L 1235-8983
ISSN 1799-5388 (Verkkajulkaisu)
ISBN 978-952-446-958-6 (pdf)

Riikka Mansikkaviita

Salamajärven kansallispuiston kävijätutkimus 2011

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	25.4.2012
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	1646/52/2012
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	kansallispuisto, luonnonpuisto, Natura 2000 -alue		
ALUEEN NIMI	Salamajärven kansallispuisto, Salamanperän luonnonpuisto		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Salamajärvi FI1001013		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ	Riikka Mansikkaviita		
JULKAISUN NIMI	Salamajärven kansallispuiston kävijätutkimus 2011		
TIIVISTELMÄ	<p>Salamajärven kansallispuisto perustettiin vuonna 1982 Kivijärven, Kinnulan ja Perhon kuntien alueille. Pinta-alaltaan 62 km²:n laajuista kansallispuistoa luonnehditaan eteläisen Suomen laajimmaksi erämaa-alueeksi. Suojelukokonaisuutta laajentavat kansallispuistoon rajautuva Salamanperän luonnonpuisto ja läheinen Kirkkonevan–Juurikkasuon soidensuojelualue. Salamajärvellä vieraili vuonna 2011 yli 13 000 kävijää.</p> <p>Kävijätutkimuksen aineisto kerättiin Salamajärvellä 15.4.–15.10.2011. Tutkimuksessa selvitettiin kävijöiden viipymää alueella, harrastuksia, virkistysmotiiveja, kävijärakennetta, mielipiteitä palveluista, odotusten täyttymistä ja rahankäyttöä. Kävijöiden rahankäytön perusteella laskettiin virkistyskäytön paikallistaloudellisia vaikutuksia. Lisäksi selvitettiin kalastajien mielipiteitä kansallispuistossa sijaitsevan Koirajärvien virkistyskalastusalueen uusista kalastusjärjestelyistä.</p> <p>Yli puolet kävijöistä (61 %) yöpyi kansallispuistossa. Yöpyjät viipyivät alueella keskimäärin 2,4 vuorokautta ja päiväkävijät viisi tuntia. Vastaajien keski-ikä oli noin 40 vuotta. Yleisimmin kävijät saapuivat puistoon 2–5 hengen ryhmässä. Seurue koostui useimmiten oman perheen jäsenistä, ystäväistä tai seurustelukumppaneista. Matkan ainoa tai tärkein kohde Salamajärvi oli kolmelle neljäs-tä vastaajasta. Kävijät tulivat puistoon useimmiten Jyväskylän ja Kokkolan seuduilta, puiston lähialueelta sekä pääkaupunkiseudulta. Kävijöistä 4 % oli ulkomaalaisia.</p> <p>Tärkeimmät syyt Salamajärven kansallispuistossa vierailemiseen olivat luonnon kokeminen, rentoutuminen ja maisemien ihailu. Suosituimmat harrastukset olivat kävely, luonnon tarkkailu ja retkeily. Naisten tärkein harrastus oli retkeily ja miesten vaellus.</p> <p>Kävijöiden odotukset luonnonympäristöstä, harrastusmahdollisuuksista, reiteistä ja rakenteista täytyivät hyvin. Palveluista tyydyttivät parhaiten polttopuuhuolto, tulentekopaikat ja laavut sekä polku- ja latuviitoitukset. Tyytymättömmimpiä oltiin alueen tiestöön.</p> <p>Salamajärven kansallispuiston edellinen kävijätutkimus tehtiin hoito- ja käyttösuunnittelun yhteydessä vuonna 2005. Edellisen tutkimuksen jälkeen puiston opastusjärjestelyjä ja rakenteita on parannettu ja retkeilyreittejä on uudistettu metsäpeurateemaa hyödyntäen. Virkistyskalastusjärjestelyjä on muutettu siten, että vuonna 2008 kiellettiin rannalta kalastus Koirasalmen läheisyydessä ja 2009 Koirajärviin alettiin istuttaa kirjolohen sijasta taimenta. Kalastuksen suosio on hieman laskeutunut edellisen kävijätutkimuksen laatimisen jälkeen.</p> <p>Vieraailijat käyttivät käyntikerrallaan rahaa kansallispuistossa ja sen lähialueella keskimäärin 32 euroa. Salamajärven kansallispuistossa vierailevien paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat vuonna 2011 noin 4 henkilötyövuotta ja lähes 0,3 miljoonaa euroa.</p>		
AVAINSANAT	Salamajärven kansallispuisto, kävijätutkimus		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 163		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-958-6
ISSN (VERKKOJULKAISU)	1799-5388		
SIVUMÄÄRÄ	66 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	25.4.2012
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	1646/52/2012
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	nationalpark, naturreservat, Natura 2000-område		
OMRÅDETS NAMN	Salamajärvi nationalpark, Salamanperä naturreservat		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Salamajärvi FI1001013		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Riikka Mansikkaviita		
PUBLIKATION	Besökarundersökning i Salamajärvi nationalpark 2011		
SAMMANDRAG	<p>Salamajärvi nationalpark grundades år 1982 i kommunerna Kivijärvi, Kinnula och Perho. Parken har en areal på 62 km² och kan sägas vara den största ödemarken i södra Finland. Den skyddade arealen är de facto ännu större än detta tack vare Salamanperä naturreservat, som angränsar till nationalparken, och Kirkkoneva–Juurikkasuo myrskyddsområde i parkens närhet. Salamajärvi hade år 2011 över 13 000 besökare.</p> <p>Materialet till besökarundersökningen i Salamajärvi nationalpark insamlades 15.4–15.10.2011. Man utredde hur länge besökarna vistades på området, deras intressen och motiv för friluftsliv, besökarstrukturen, besökarnas åsikter om tjänsterna och hur väl deras förväntningar hade uppfyllts samt deras penninganvändning. Utgående från besökarnas penninganvändning räknade man rekreationsbrukets effekt på den lokala ekonomin. Därtill undersökte man fiskarnas åsikter om de nya fiskearrangemangen i Koirajärvi rekreationsfiskeområde, som ligger inom nationalparken.</p> <p>Över hälften av besökarna (61 %) övernattade i nationalparken. Övernattarna vistades i medeltal 2,4 dygn på området, dagsgästerna fem timmar. Besökarnas medelålder var ca 40 år. Besökarna kom till parken oftast i sällskap på 2–5 personer. Sällskapet bestod i allmänhet av egna familjemedlemmar, vänner eller flick/pojkvän. Salamajärvi var det enda eller viktigaste målet för resan för tre fjärdedelar av svararna. Besökarna kom till parken huvudsakligen från Jyväskylätrakten, Karlebytrakten, parkens närområden och huvudstadsregionen. Utlänningarnas andel av besökarna var 4 %.</p> <p>De viktigaste orsakerna till besöken i Salamajärvi nationalpark var att få naturupplevelser, att koppla av och att beundra landskapet. De populäraste aktiviteterna bland besökarna var promenader, naturobservationer och friluftsliv. Den viktigaste aktiviteten för kvinnorna var att göra utflykter, för männen att göra längre vandringar.</p> <p>Besökarnas förväntningar vad gäller naturmiljön, möjligheterna till aktiviteter samt lederna och anläggningarna uppfylldes väl. Av tjänsterna var man nöjdast med vedhanteringen, eldplatserna, skärmskydden och skyltningen utmed stigar och skidspår. Missnöjdast var besökarna med områdets vägnät.</p> <p>En besökarundersökning gjordes senast i Salamajärvi nationalpark år 2005 i samband med planeringen av områdets skötsel- och användning. Efter det har informationen och strukturerna i parken förbättrats och vandringslederna förnyats, med skogsrenen som ledande tema. Rekreationsfisket förändrades så att fiske från stranden förbjöds år 2008 i närheten av Koirasalmi och år 2009 började man inplantera öring i stället för regnbågslox i Koirajärvi. Fiskets popularitet har minskat något sedan den föregående besökarundersökningen.</p> <p>Besökarna använde under ett besök i nationalparken eller dess närområden i genomsnitt 32 euro per person. Salamajärvi nationalparks besökares totala inkomsteffekt på området var år 2011 nästan 0,3 miljoner euro och sysselsättningseffekten 4 årsverken.</p>		
NYCKELORD	Salamajärvi nationalpark, besökarundersökning		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisu. Sarja B 163		
ISSN-L ISSN (ONLINE)	1235-8983 1799-5388	ISBN (PDF)	978-952-446-958-6
SIDANTAL	67 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 JOHDANTO.....	7
2 KÄVIJÄTUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	8
2.1 Alueen kuvaus.....	8
2.2 Aineisto ja menetelmät.....	12
3 TULOKSET.....	16
3.1 Kävijärakenne.....	16
3.1.1 Kävijöiden perustiedot.....	16
3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot.....	18
3.2 Käynti Salamajärven kansallispuistossa.....	19
3.2.1 Kohteen tärkeys.....	19
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset.....	19
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen.....	22
3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus.....	23
3.2.5 Saapuminen alueelle.....	26
3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset.....	28
3.2.7 Tietolähde.....	32
3.3 Kävijättyytyväisyys.....	33
3.3.1 Käynnin tarkoitus.....	33
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta.....	34
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen.....	38
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät.....	39
3.3.5 Kävijättyytyväisyysindeksi.....	41
3.4 Aluekohtaiset kysymykset.....	43
3.4.1 Kalastus.....	43
3.4.2 Lisäpalveluiden tarpeellisuus.....	45
3.4.3 Kierretyt rengasreitit.....	46
3.5 Vapaamuotoiset ajatukset.....	47
4 TULOSTEN TARKASTELU.....	48
4.1 Yhteenveto.....	48
4.2 Vertailu aiempaan kävijätutkimukseen.....	50
LÄHTEET.....	53
LIITTEET	
Liite 1 Salamajärven kansallispuiston kävijätutkimuksen 2011 otantakehikko.....	55
Liite 2 Aineiston keruuajataulu ja sen toteutuminen.....	56
Liite 3 Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet.....	57
Liite 4 Kalastukseen liittyvät kommentit.....	58
Liite 5 Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin.....	59
Liite 6 Suomenkielinen kyselylomake.....	63

1 Johdanto

Suomenselän vedenjakaja-alueella sijaitseva Salamajärven kansallispuisto perustettiin vuonna 1982 Perhon, Kivijärven ja Kinnulan kuntien alueille. Pinta-alaltaan 62 km²:n laajuista puistoa luonnehditaan eteläisen Suomen laajimmaksi erämaa-alueeksi. Suojelukokonaisuutta laajentavat kansallispuistoon rajautuva Salamanperän luonnonpuisto ja läheinen Kirkkonevan–Juurikkasuo soidensuojelualue. Karulla vedenjakajaseudulla sijaitsevan kansallispuiston maisemaa hallitsee ennen kaikkea monipuolinen suoluonto. Laajojen soiden vastapainoksi kansallispuistossa vierailtava voi kulkea myös kivisillä mäntykankailla ja ihastella karuja järvimaisemia

Salamajärven kansallispuistolle ja sitä ympäröiville suojelu- ja suojeluohjelma-alueille laadittiin vuonna 2006 Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma (Metsähallitus 2007), joka sovittaa yhteen suunnittelualan eri maankäyttömuodot. Suunnitelman tavoitteena on luontoarvojen säilyttäminen ja suunnittelualan merkityksen kasvattaminen virkistys- ja luontomatkailukohteena. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisen yhteydessä toteutettiin myös Salamajärven alueen edellinen kävijätutkimus (Toopakka 2006). Siinä selvitettiin suunnittelun kohteena olleen alueen kävijärakennetta, kävijöiden virkistysmotiiveja, mielipiteitä alueesta ja sen palveluista, kävijätyytyväisyyttä, kävijöiden harrastuksia sekä käyntiin liittyntä rahankäyttöä.

Metsähallituksen kävijäseurantaohjeessa kävijätutkimus suositellaan toteutettavaksi vähintään viiden vuoden välein. Salamajärvellä on tehty merkittäviä muutoksia viime vuosien aikana. Muutokset liittyvät erityisesti kalastusjärjestelyihin ja Koirasalmen luontotuvan toimintakonseptiin. Kävijätutkimuksesta saatujen tietojen avulla varmistetaan kansallispuistossa vieraileville laadukkaat virkistyskokemukset, kehitetään luontomatkailua, edistetään kansanterveyttä ja hyvinvointia sekä suojellaan luonto- ja kulttuuriarvoja kestäväällä tavalla (Kajala ym. 2009).

Salamajärven aluetta kehitetään Metsähallituksen strategian mukaisesti erämaisen retkeilyn ja matkailun painopistealueena. Virkistyskalastusta on viime vuosina kehitetty kansallispuiston luontoteeseen sopivammaksi. Tällöin myös muita luontomatkailun toimintoja on mahdollista kehittää tasapuolisesti Koirasalmella ja laajemmin Salamajärven alueella (Metsähallitus 2007). Myös Salamajärven kansallispuiston ulkoilureittejä ja palvelurakenteita on uudistettu edellisen kävijätutkimuksen laatimisen jälkeen. Metsäpeurateemaa hyödyntäen uudistettuja reittejä ovat muun muassa Hirvaan, Vaatimen ja Vasan kierrokset, jotka kulkevat kansallispuistossa ja osaksi sen ulkopuolella. Nyt tehdyllä kävijätutkimuksella selvitettiin mm. kävijöiden suhtautumista tehtyihin kehittämistoimenpiteisiin.

Tässä kävijätutkimuksessa tarkasteltava alue käsittää Salamajärven kansallispuiston, Salamanperän luonnonpuiston ja kansallispuiston pohjoispuolisille valtioneille ulottuvan retkeilyreitit, Hirvaan kierroksen. Edellisessä kävijätutkimuksessa tarkastelualueena oli koko alussa luonnehdittu Salamajärven suojelualuekokonaisuus.

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Salamajärven kansallispuisto sijaitsee Keski-Suomen ja Keski-Pohjanmaan maakuntien rajaseudulla, Kinnulan, Kivijärven ja Perhon kuntien alueella. Syrjäinen sijainti ja erämainen luonne tekevät tästä kansallispuistosta erityisen ja erilaisenkin virkistyskohteen. Salamajärveltä on matkaa Kokkolaan noin 120 km ja Jyväskylään 150 km (kuva 1).

Salamajärven kansallispuisto perustettiin vuonna 1982. Alueen suojelu on kuitenkin edennyt vaiheittain jo 1900-luvun alkupuolelta lähtien. Ensimmäinen rauhoitusalue, Koiraon säästömetsä, perustettiin 1912.

Kuva 1. Salamajärven kansallispuiston sijainti. © Metsähallitus 2012, © Karttakeskus Lupa L 5293.

Kansallispuiston alueelta ei ole löydetty muinaisjäänneksiä, mutta esimerkiksi lähialueella Perhon Möttösen kylällä on useita kivikautisia asuinpaikkoja (Metsähallitus 2007). Lämsän (2006) mukaan Hirvaan kierroksen varrella sijaitsevassa Jääskänniemessä sijaitsee historiallisen ajan asuinpaikka, joka on ollut mahdollisesti hämäläisten erämiesten pyyntitukikohta. Epäilemättä myös kansallispuiston alueella on kalastettu, metsästetty ja keräilty jo kivikaudella. Hämäläiset erämiehet asuttivat Salamajärven seutua erätalouden aikakaudella. Muun muassa paikannimistö kertoo vahvasta eräperinteestä (Metsähallitus 2007).

Tervanpolto on ollut Salamajärvellä hallitsevin vanhakantaisen metsänkätön muoto (Lämsä 2006). Alueella on runsaasti tervahautoja (Metsähallitus 2007). Hautojen äärellä sijaitsee usein myös sammaloitunut kiviröykkiö sisäänlämpiävän hautapirtin muistona. Savottakaudesta on muistona usean savottakämpän jäänteet (Metsähallitus 2007). Savottaperinne jatkui alueella vielä 1900-luvun puoliväliinkin jälkeen. Savotoiden tukikohdiksi perustettiin 1950-luvulla Sysilammen kämppyhdyskunta ja Koirasalmen kämppekartano. Metsähallituksen historiaan läheisesti liittyvä kohde on myös Pitkälahden metsänvartijatila (Metsähallitus 2007). Vuonna 1859 perustetun metsänhoitolaitoksen (nykyinen Metsähallitus) tehtäviin kuului muun muassa valtion metsätalouden valvominen (Metsähallitus 2011b). Valvatin ja Pitkälahden metsänvartijatilat perustettiin vuonna 1863 (Lämsä 2006). Molemmat paikat ovat nykyisin retkeilykäytössä ja sijaitsevat polkureittien varsilla.

Salamajärven kansallispuiston alueelle ovat ominaisia laajat nevat (Honkonen & Aho 2004). Avosoista merkittävin on puiston keskiosassa sijaitseva Heikinjärvenneva, joka on arvokas erityisesti linnustonsa ja kasvistonsa puolesta (Metsähallitus 2007). Metsät ovat pääosin karuja, kuivia ja kivisiä mäntykankaita. Salamanperän luonnonpuiston maisemassa vaihtelevat pienipiirteiset metsät, suot ja lammet (Aapala & Lindholm 1999). Suuri osa kansallispuistosta on ollut metsätalouuskäytössä vielä 1960-luvulla ja Kinnulan puoleinen osa 1970-luvulla (Metsähallitus 2007). Suot ovat kuitenkin enimmäkseen luonnontilaisia. Viime vuosina kansallispuiston metsissä ja soilla on tehty ennallistamistöitä. Vanhimmat ja luonnontilaisimmat metsät sijaitsevat puiston pohjoisosassa Koirajoen aarnialueella. Kansallispuiston suurimmat järvet ovat kivikkorantainen Iso Koirajärvi ja heinittynyt Heikinjärvi.

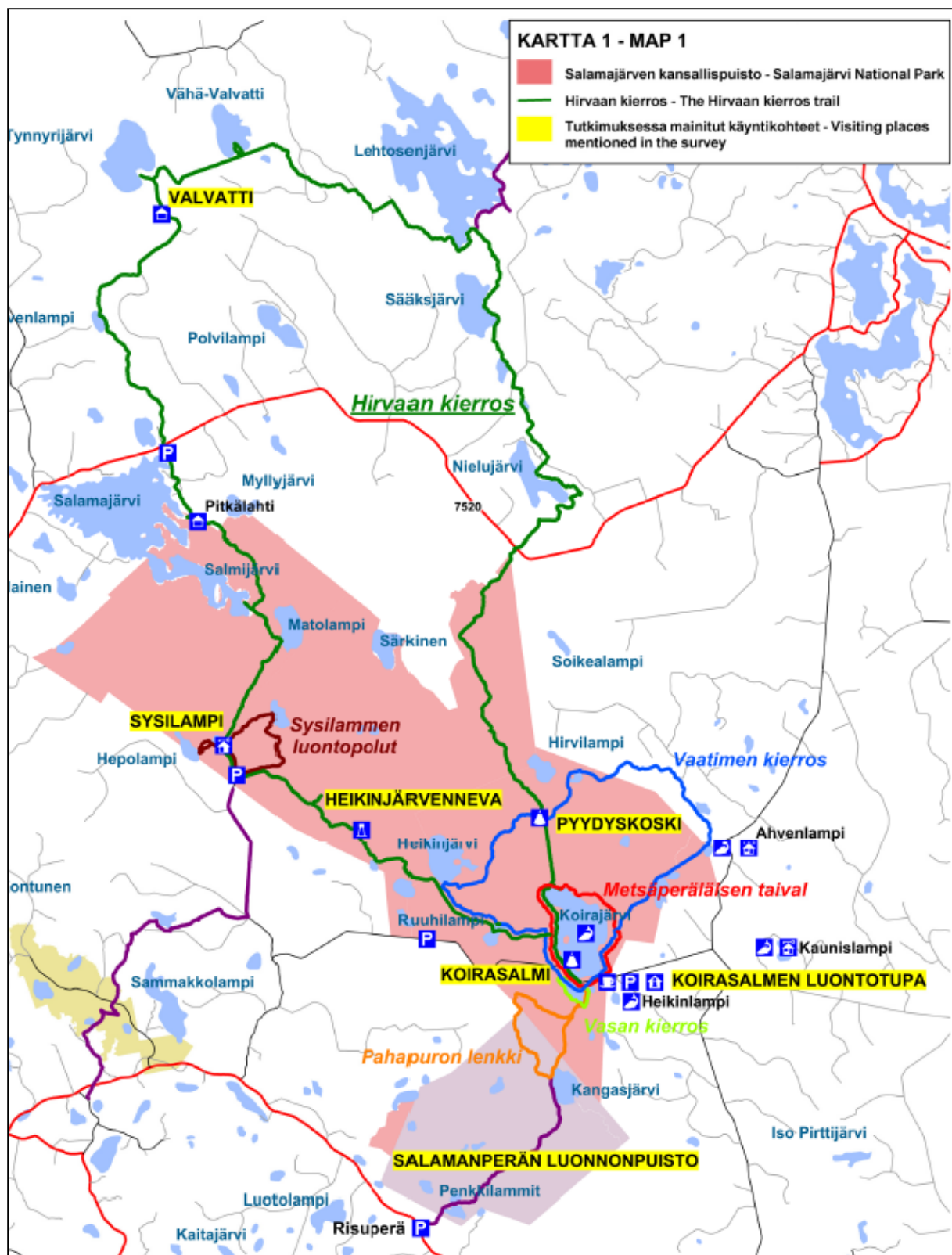
Salamajärven kansallispuiston mielenkiintoisiin eläinlajeihin lukeutuu metsäpeura. Salamajärvelle 1970-luvun lopulla siirretyistä kahdesta hirvaasta ja kahdeksasta vaatimesta on kasvanut Suomenselälle yli 1 000 yksilön peurakanta (Metsähallitus 2011a). Myös ahman jäljet ovat Salamajärvellä nykyisin tuttu näky. Ahma ja metsäpeura on nimetty Suomen vastuulajeiksi, joiden säilyttämisessä Suomella on merkittävä kansainvälinen rooli. Kolmas Salamajärven mielenkiintoinen eläin on erämaamaisemassa liitelevä maakotka.

Salamajärven kansallispuisto tarjoaa kävijälleen kattavat virkistysmahdollisuudet. Aluetta käytetään niin retkeilyyn, marjastukseen, sienestykseen, metsästykseseen, kalastukseen kuin matkailun liiketoimintaan. Myös maastopyöräily on sallittu kansallispuiston reiteillä. Paikoitellen hyvin kivikkoiset ja vaikeakulkuiset polut haastavat varmasti vaativankin maastopyöräilyn harrastajan. Salamajärven kansallispuiston perinteisimpiä ja suosituimpia virkistysmuotoja on virkistyskalastus.

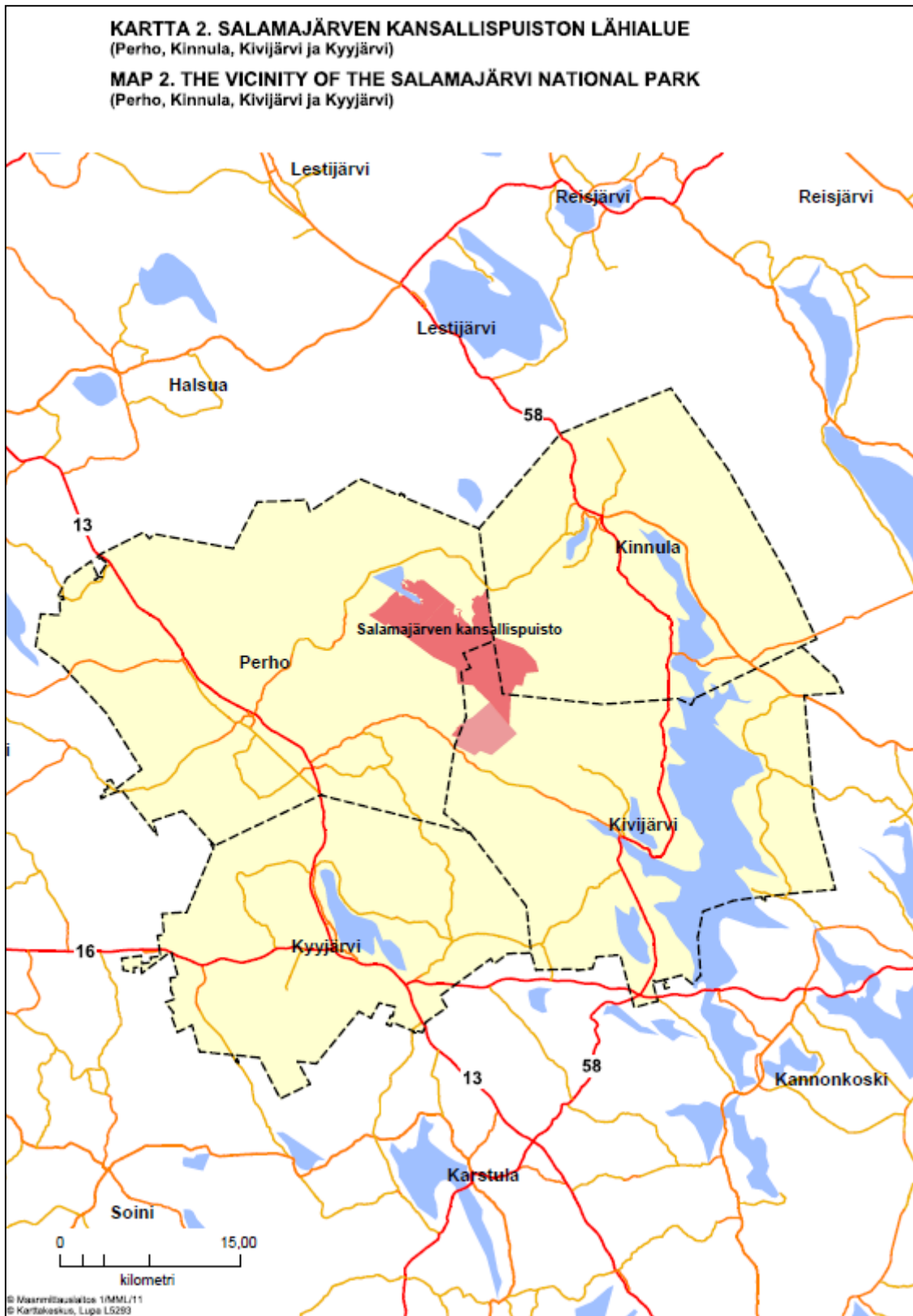
Kansallispuistossa on kattava polkuverkosto ja palveluvarustus, joten alue sopii sekä päiväkohteeksi että useamman päivän retkeilyyn. Peuran Polun retkeilyreitistö, jonka yksi osa on 58 km pitkä Hirvaan kierros, yhdistää kansallispuiston ympäröiviin suojelualueisiin sekä suojelualueiden ulkopuolisiin kohteisiin. Palveluvarustusta on rakennettu myös Salamanperän luonnonpuistoon. Kuvaan 2 (kävijätutkimuksen kyselylomakkeen liitekartta 1) on merkitty Salamajärven alueen retkeilyreitit ja puiston tärkeimmät kohteet. Kansallispuiston palvelurakennetta on kuvattu taulukossa 1. Tarkempia tietoja alueen palvelurakenteesta löytyy Metsähallituksen Luontoon.fi-verkkopalvelusta (Metsähallitus 2011a) ja Retkikartta.fi-karttapalvelusta (Metsähallitus 2011c).

Tässä kävijätutkimuksessa tarkasteltava alue käsittää Salamajärven kansallispuiston, Salamanperän luonnonpuiston ja kansallispuiston pohjoispuolisille valtioneille ulottuvan retkeilyreitit, Hirvaan kierroksen (kuva 2). Kun tutkimuksessa puhutaan Salamajärven kansallispuistosta, tarkoitetaan koko kävijätutkimuksen kattamaa aluetta, ellei toisin mainita. Esimerkiksi tuloksia tarkasteltaessa puhutaan yleisesti Salamajärven kansallispuistosta, ja silloin tarkastelun kohteina ovat kansallispuiston lisäksi Salamanperän luonnonpuisto ja Hirvaan kierros siihen liittyvine Metsähallituksen palveluineen.

Kävijätutkimuksessa kansallispuistolle määritellään lähialue, jolloin voidaan laskea lähialueelle kohdistuvat paikallistaloudelliset vaikutukset ja nähdä, kuinka suuri osa kansallispuiston vierailijoista tulee lähialueen kunnista. Salamajärven kansallispuiston lähialueeksi määriteltiin Perhon, Kinnulan, Kivijärven ja Kyyjärven kunnat. Lähialue on havainnollistettu kuvan 3 kartalla. Samaa karttaa käytettiin kävijätutkimuksen kyselylomakkeen liitekarttana 2.

Kuva 2. Salamajärven kansallispuiston ja Hirvaan kierroksen palvelut sekä alueen retkeilyreitit. Tutkimusalueeseen kuului myös Salamanperän luonnonpuisto (vaalea violetti). © Metsähallitus 2012, © Maanmittauslaitos 1/MML/12. Kartta oli vastaajien nähtävänä.

Kuva 3. Kävijätutkimusta varten määritelty Salamajärven kansallispuiston lähialue. Tummanpunaisella on merkitty Salamajärven kansallispuisto ja vaaleanpunaisella Salamanperän luonnonpuisto. © Metsähallitus 2012, © Maanmittauslaitos 1/MML/12. Kartta oli vastaajien nähtävänä.

Taulukko 1. Salamajärven kansallispuiston aluetta kuvaavia tietoja vuonna 2011.

SALAMAJÄRVEN KANSALLISPUISTO	
Perustamisajankohta	1982
Sijainti	Keski-Suomen ja Keski-Pohjanmaan maakuntien, Kivijärven, Kinnulan ja Perhon kuntien alueilla
Pinta-ala	62 km ² . (Lisäksi puiston eteläosassa sijaitsee Salamanperän luonnonpuisto, jonka pinta-ala on 13 km ²)
Käyntimäärä	13 000
Palvelut	<p>Metsähallituksen palvelut Salamajärven kansallispuistossa, Salamanperän luonnonpuistossa ja Hirvaan kierroksella (kulkee osittain kansallispuiston ulkopuolella ja Peuran polun runkoreittiä pitkin)</p> <ul style="list-style-type: none"> - merkittyjä polkuja yhteensä noin 100 km - rengasreittejä mm. Hirvaan kierros, Vaatimen kierros, Vasan kierros ja Metsäperäläisen taival - laavut (Heikinjärvi, Ahvenlampi, Sääksjärvi) - autiotuvat (Pitkälahti ja Valvatti) - Sysilammen päivä- ja varaustupa - kodat (Koirasalmi, Koirajärvi, Pyydyskoski, Lehtosenjärvi) - varaussaunat ja saunat (Sysilampi, Valvatti ja Koirasalmi) - luontotorni (Heikinjärvenneva ja Valvatti) - lisäksi on useita tulentekopaikkoja, telttailupaikkoja, kuivakäymälöitä, pysäköintialueita, kaivoja ja lähde sekä jätteiden lajittelupiste - pitkospuita noin 20 km - virkistyskalastusalue Koirajärvet <p>Yrittäjien tarjoamat palvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koirasalmen luontotuvassa yrittäjä, joka tarjoaa majoitus-, kioski-, vuokraus-, ohjelma- ja kokouspalveluja sekä luonnonharrastuskursseja, mahdollisuuden saunomiseen ja ateriapalveluja - Peuran Polun runkoreitin (115 km) varrella useita yrittäjiä, jotka tarjoavat majoitusta, ateriapalveluja, elämyksiä luonnossa ja opastettuja retkiä.
Käyttömuodot	Luonnonsuojelu, luontomatkailu, luonnon virkistyskäyttö, kotitarvekalastus
Hoito- ja käyttösuunnitelma	Vahvistettu vuonna 2006 (Metsähallitus 2007), HKS on laadittu vuosille 2006–2015.

2.2 Aineisto ja menetelmät

Metsähallituksen valtakunnallisen kävijätutkimusohjeen mukaan tutkimuksen aineistonkeruu toteutetaan satunnaisotannalla siten, että tiettyinä etukäteen arvottuina keruupäivinä jokaista kävijää pyydetään täyttämään kyselylomake. Salamajärvellä aineistonkeruu päädyttiin kuitenkin toteuttamaan pääosin jatkuvalla aineistonkeruulla, jolloin lomakkeet olivat koko keruun ajan kävijöiden saatavilla ja omatoimisesti täytettävissä kahdeksassa jatkuvan keruun pisteessä. Jatkuvaan aineistonkeruuseen ja supistettuihin aktiivikeruupäiviin päädyttiin Salamajärven kansallispuiston sijainnin, kävijämäärän ja käytettävissä olevien resurssien riittämättömyyden vuoksi. Alkuperäisessä suunnitelmassa aktiivisia keruupäiviä oli 10 (liite 1).

Jatkuvaan keruuseen päädyttiin myös Keski-Suomen alueen aiemmista kävijätutkimuksista saatujen kokemusten perusteella. Esimerkiksi Leivonmäen kansallispuistossa vuonna 2010 toteutetussa kävijätutkimuksessa (Mäkelä 2011) arvotuista keruupäivistä luovuttiin tutkimuksen edetessä, koska lomakkeita saatiin tällä menetelmällä selvästi tavoiteltua vähemmän. Vastaavasti jatkuvan keruun pisteistä saatiin Leivonmäellä lomakkeita hyvin. Täysin satunnaistettu otanta ei vaikuttaisi olevan kustannustehokas aineiston keruutapa alhaisten kävijävirtojen puistoissa, koska kävijämäärä jakaantuu tyypillisesti hyvin epätasaisesti toisten päivien ollessa hyvin vilkkaita ja toisten todelta hiljaisia.

Alkuperäisenä suunnitelmana oli, että aktiivikeruupäivinä haastatteluja tekee Koirasalmen yrittäjä sekä Koirasalmelle mahdollisesti saatava Metsähallituksen harjoittelija. Harjoittelu ei valitettavasti toteutunut, eikä haastattelujen tekeminen ollut yrittäjän muun toiminnan ohella mahdollista. Saunnaotannalla tehtäväksi suunniteltua aktiivikeruuta ei siis toteutettu (liite 2). Tämä vaikuttaa joiltain osin tulosten tulkintaan ja niiden valtakunnalliseen vertailtavuuteen.

Aineistonkeruu toteutettiin 15.4.–15.10.2011. Keruuseen osallistuivat Tapani Pohjonen, Jyri Lehtonen, Maija Mikkola ja Riikka Mansikkaviita Metsähallituksesta sekä Koirasalmen yrittäjä Markus Sirkka. Kohderyhmänä tutkimuksessa olivat kaikki Salamajärven kansallispuiston, Salamanperän luonnonpuiston ja Hirvaan kierroksen yli 15-vuotiaat vierailijat. Kävijätutkimuslomakkeena käytettiin Metsähallituksen vakiomuotoista lomaketta, jota muokattiin vastaamaan Salamajärven erityispiirteitä (liite 6). Salamajärven lomakkeeseen laadittiin aluekohtaiset kysymykset kalastuksesta ja puistossa kuljetuista reiteistä (lomakkeen kysymykset 4b ja 17). Lisäksi vastaajilta kysyttiin mielipiteitä erilaisten palvelujen tarpeellisuudesta Salamajärven kansallispuistossa ja Hirvaan kierroksella (kysymys 16). Suomenkielisten lomakkeiden lisäksi saatavilla oli englanninkielisiä lomakkeita.

Jatkuvan keruun pisteitä huollettiin säännöllisesti, jolloin täytetyt lomakkeet kerättiin ja tyhjiä lomakkeita vietiin lisää. Lisäksi huolehdittiin, että keruupisteissä oli aina saatavilla teroitettuja lyijykyniä ja vastaamisen avuksi tarkoitetut kartat (kuvat 2 ja 3). Täytetty lomake palautettiin keruupisteissä oleviin postilaatikoihin. Pisteet sijaitsivat kansallispuistossa Koirasalmen luontotuvalla, Koirasalmen kodalla, Heikinjärven laavulla, Sysilammen autiotuvalla, Pitkälahden autiotuvalla ja Pyydyskosken kotalaavulla. Lisäksi jatkuvan keruun pisteinä olivat Hirvaan kierroksen varrella sijaitseva Valvatin autiotupa ja kalastajien suosima Ahvenlampi kansallispuiston läheisyydessä. Otantakehikko, josta käyvät ilmi keruupaikat sekä tavoiteltujen ja saatujen lomakkeiden määrät, on liitteenä 1.

Täytettyjen lomakkeiden määrää seurattiin koko aineistonkeruun ajan. Vaikka alun perin suunnitellusta aktiivikeruusta jouduttiin luopumaan, päätettiin elokuussa toteuttaa neljä aktiivikeruupäivää lomakkeiden riittävän määrän varmistamiseksi (liite 2). Haastattelut tehtiin Koirasalmella. Elokuun alun haastatteluajankohdaksi valittiin loppuviikko ennen koulujen alkamista, jolloin toivottiin olevan runsaasti vastaajia liikkeellä. Elokuun lopun haastattelupäivä oli lauantai, jolloin niin ikään toivottiin mahdollisimman suurta haastateltavien määrää. Jokaisen keruupäivän aika-aula muokattiin päiväkohtaisesti. Aktiivikeruulla pyrittiin tavoittamaan mahdollisimman paljon erilaisia retkeilijöitä ja kalastajia, jolloin haastateltavien joukko olisi mahdollisimman kattava ja edustaisi hyvin erilaisten virkistysmuotojen harrastajia. Kaikki yli 15-vuotiaat kävijät pyrittiin haastattelemaan.

Jos haastateltavia oli paljon tai haastateltavilla ei ollut aikaa lomakkeen täyttöön, annettiin haastateltaville lomakkeen lisäksi palautuskuori. Haastattelupäivistä pidettiin keruupäiväkirjaa, johon kirjattiin muun muassa keruupaikka, keruupäivä, kellonaika, säätila, kerättyjen lomakkeiden määrä ja kieltäytyneet vastaajat. Lisäksi keruupäiväkirjaan kirjoitettiin muita havaintoja ja vastaamisesta kieltäytymisen syitä. Keruupäiväkirjoista käy ilmi, että vastaamisesta kieltäytyjiä oli keruupäivinä yhteensä 25. Osa kieltäytyi vastaamasta, koska oli vasta saapunut paikalle, mutta lupasi täyttää lomakkeen myöhemmin. Kieltäytymisen syitä oli useita. Useimmiten syyt olivat ajanpuute ja viitseliäisyys. Ulkomaisilla kävijöillä kieltäytymiset liittyivät myös kielitaidon puutteeseen, koska vaihtoehtona oli ainoastaan englanninkielinen lomake.

Myönteistä oli, että monet Salamajärvellä vierailevat tulivat antamaan haastattelijalle suullista palautetta alueesta ja virkistysmahdollisuuksista lomakkeen täyttämisen lisäksi. Haastatteluihin suhtauduttiin myönteisesti, ja vastaajat kokivat tärkeänä mahdollisuuden olla mukana vaikuttamassa alueen kehittämiseen. Kävijöiltä saatu suullinen palaute on kirjattu muistiin ja huomioitu avoimien vastauksien analysointivaiheessa.

Alkuperäisenä tavoitteena oli kerätä 300 lomaketta. Tavoite ei toteutunut, vaan yhteensä lomakkeita saatiin 227 (taulukko 2 ja liite 2). Saatua lomakemäärää voidaan kuitenkin pitää kohtuullisen hyvänä suhteessa puiston kävijämäärään. Tutkimuksen vastausprosentiksi muodostui 1,7 % puiston kyseisen vuoden käyntimäärästä.

Jatkuvan keruun pisteisiin palautettiin yhteensä 190 lomaketta, joista neljä jouduttiin hylkäämään. Hylkäämiseen johti vastaajan alhainen ikä, epäasiallinen lomakkeen täyttö tai tietojen huomattava puuttuminen. Aktiivikeruulla lomakkeita saatiin 38, ja postitse palautui kolme lomaketta (taulukko 2).

Eniten lomakkeita saatiin Koirasalmen kodalta (taulukko 3). Pyydyskosken suosio vastauspaikkana yllätti, sieltä kerättiin 17 % kaikista lomakkeista.

Taulukko 2. Vastausten jakaantuminen vastaustavoittain.

Vastaustapa	kpl	%
Paperilomake kyselypisteessä, jossa ei haastattelijaa (esim. postilaatikko tai autiotupa)	186	82
Paperilomake haastattelupaikalla vastaajan täyttämänä	38	17
Paperilomake postitse	3	1
Yhteensä	227	100

Taulukko 3. Vastausten jakautuminen vastauspaikoittain.

Vastauspaikka	kpl	%
Koirasalmen luontotupa	42	19
Koirasalmi	58	26
Heikinjärvi	31	14
Sysilampi	18	8
Pitkälähti	15	7
Valvatti	12	5
Pyydyskoski	39	17
Ahvenlampi	10	4
Yhteensä	225*	100

*Lomakkeita oli yhteensä 227, mutta kahdesta lomakkeesta puuttui vastauspaikkatieto.

Jotkin kyselylomakkeen (liite 6) kysymyksistä olivat vastaajille ongelmallisia:

- Rahankäyttöön liittyvässä kysymyksessä 13 monet vastaajat olivat kieltäneet käyttäneensä rahaa, mutta silti arvioineet joko henkilökohtaisia tai seurueen kuluja.
- Kysymyksessä 4b olivat monet ilmoittaneet kiertäneensä tai aikovansa kiertää kysytyjä retkeilyreittejä. Eri asia kuitenkin on, onko vastaaja kiertänyt reitin kokonaan vai osittain. Kysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa reitit, jotka vastaaja oli kiertänyt kokonaan.
- Myös kysymykset 2 ja 3 olivat haastavia niin vastaajalle kuin tallentajallekin. Useasti kysymykseen vastattiin epäloogisesti, mikä viittaa ongelmiin kysymysten asettelussa. Kysy-

myksenasettelu onkin tässä kohdassa hieman epäjohdonmukainen, sillä tiiviisti toisiinsa liittyvät kysymykset 2 ja 3 eivät noudata täysin samaa vastauskaavaa.

- Erityisen hankalaa monelle oli lähialueen ymmärtäminen ja hahmottaminen, vaikka lähialueen kunnat oli mainittu kysymyksessä 2b ja havainnollistettu haastattelupisteellä olevassa kartassa (kuvan 3 kartta).
- Kysymyksen 4a vastauksiin on tallennusvaiheessa rastitettu haastattelupaikka tai jatkuvan keruun piste, josta lomake on noudettu, vaikka vastaaja ei olisi itse merkinnyt paikkaa käyntikohteeseen. Pitkälähti ja Ahvenlampi puuttuivat vastausvaihtoehdoista, eikä niitä niin ollen rastitettu tallennuksessa. Niinpä näiden paikkojen kävijämäärät olivat todellisuudessa suuremmat kuin mitä tulokset osoittavat.

Lomakkeiden tallennus aloitettiin elokuussa 2011 ja suoritettiin loppuun lokakuussa. Kaikki tallennetut lomakkeet tarkastettiin. Tallennusvaiheessa vastaajien merkintöjä tarkennettiin tai korjattiin joiltakin osin. Muutokset vastauksiin pyrittiin tekemään ainoastaan selviin kohtiin lomakkeen täyttäjän vastausta kunnioittaen. Myös ylitulkitemista pyrittiin välttämään. Tallennuksessa noudatettiin yleisiä tallennusohjeita.

Kyselylomakkeiden tiedot tallennettiin Metsähallituksen asiakasseurantojen hallintaan käytettävään ASTA-tietojärjestelmään. Aineiston analysoinnin tilastollisina menetelminä käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, keskihajonta, moodi, mediaani ja prosenttipisteet):

- Moodi on tyyppi-arvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa.
- Mediaani ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan.
- 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta, ja 75 %:n prosenttipiste sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisten vaikutusten laskemisessa käytettiin Metsäntutkimuslaitoksen ja Metsähallituksen vuonna 2009 kehittämää laskentamallia (Metsähallitus & Metsäntutkimuslaitos 2009). Yhdysvaltalaiseen Money Generation Model'iin (Stynes ym. 2000, MGM2 2009) perustuva, Suomen oloihin muokattu malli liitettiin vuonna 2010 osaksi Metsähallituksen ASTA-tietojärjestelmää. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskemisessa käytettiin ASTAan tallennettuja tietoja kävijöistä ja heidän rahankäytöstään sekä alueen vuotuista käyntimäärää. Laskentaa varten suojelu- ja retkeilyalueet on jaettu neljään luokkaan lähialueen asukastiheyden perusteella. Salamajärvi kuuluu tässä tarkastelussa luokkaan maaseutu. Kullekin luokalle on laskettu keskimääräiset välittömien vaikutusten kertautumista kuvaavat kertoimet sekä työllisyys-suhdeluvut. Apuna on käytetty Tilastokeskuksen maakunnallisista panos-tuotostaulukoista johdettuja paikallisia panos-tuotostaulukoita.

3 Tulokset

3.1 Kävijärakenne

3.1.1 Kävijöiden perustiedot

Salamajärven kävijätutkimukseen vastanneista 52 % oli miehiä ja 48 % naisia. Tutkimukseen vastanneiden miesten keski-ikä oli 41 vuotta ja naisten 40 vuotta (taulukko 4). Vanhin tutkimukseen vastaaja oli 77-vuotias nainen ja nuorin vastaaja 16-vuotias nainen.

Kaikkia vastaajia tarkasteltaessa yleisin ammatillinen koulutus oli ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto (taulukko 5). Erot olivat kuitenkin pieniä. Ainoastaan kävijät, joilla ei ollut ammatillista tutkintoa, erottuivat selvänä vähemmistönä.

Kotimaan kävijöitä oli vastanneista 96 % (taulukko 6). Ulkomaisista kävijöistä eniten puistossa vieraili saksalaisia.

Suomessa asuvien kävijöiden kotipaikkakuntia tarkasteltaessa erottuivat selvästi alueet, joista kävijöitä tuli puistoon eniten (kuva 4). Suurin osa vastaajista saapui puistoon Jyväskylästä (12 % vastaajista). Toiseksi eniten puistoon saavuttiin Kokkolasta ja kolmanneksi eniten Perhosta. Lähikunnista puistoon saapuneita oli vastaajista yhteensä noin 11 %. Jyväskylän, Kokkolan ja lähialueen rinnalla neljäs painopistealue, jolta puistoon tultiin, oli pääkaupunkiseutu.

Taulukko 4. Kävijätutkimukseen vastanneiden ikää kuvaavia tunnuslukuja. Vastanneiden lukumäärä (n) oli 214.

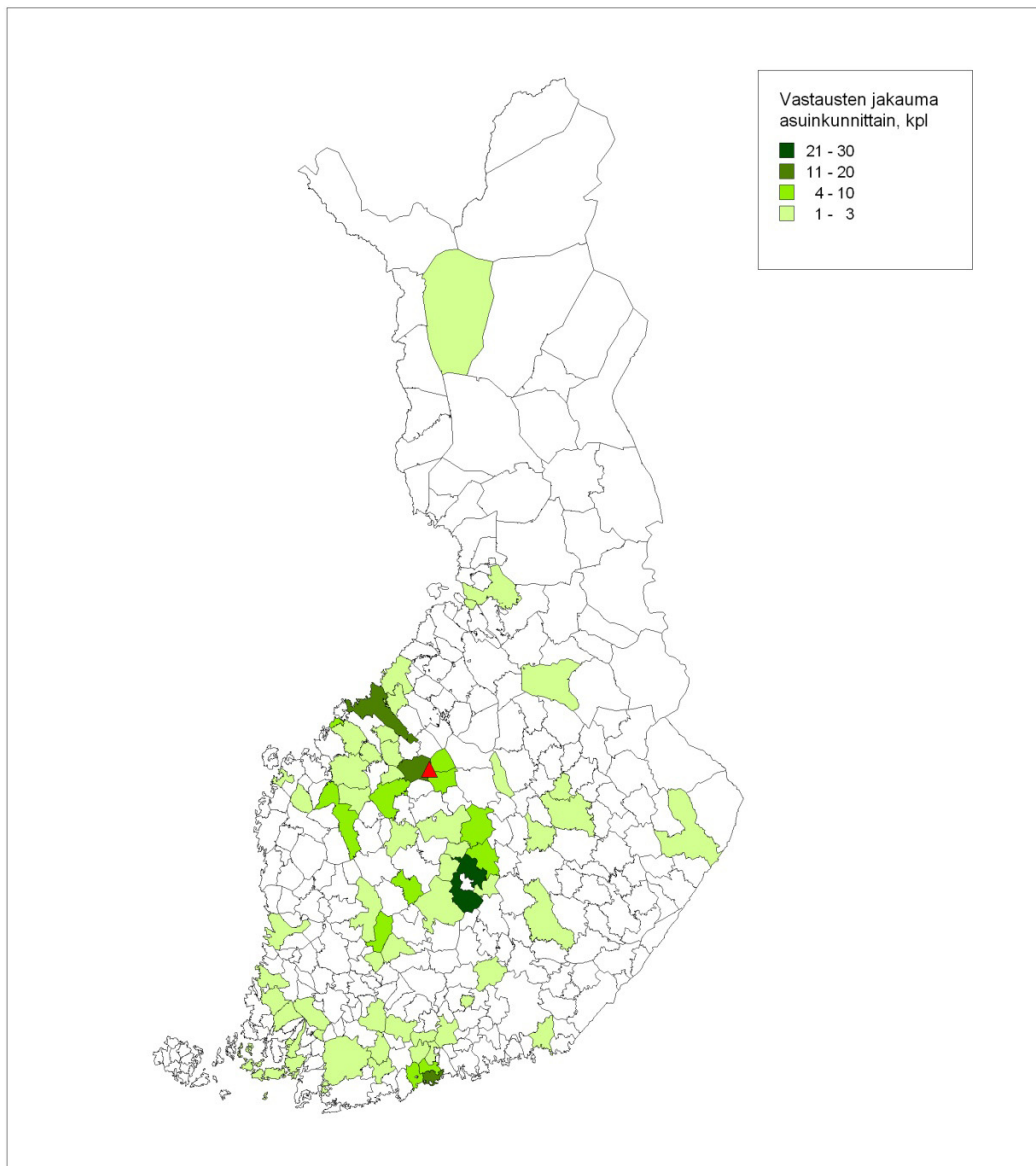
Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Keski-ikä	41,39	40,46	40,94
län keskihajonta	14,03	14,84	14,40
Minimi-ikä	20	16	16
Maksimi-ikä	72	77	77
Moodi	35	52	27
Mediaani	38	39	39

Taulukko 5. Kävijätutkimukseen vastanneiden ammatillinen koulutus.

Ammatillinen koulutus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	29	26	22	21	51	23
Opistotasoinen tutkinto	20	18	24	23	47	21
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	24	21	26	25	50	23
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	28	25	24	23	52	24
Ei ammatillista tutkintoa	11	10	10	9	21	10
Yhteensä	112	100	106	100	221	100

Taulukko 6. Vastanneiden kotimaa.

Kotimaa	kpl	%
Suomi	218	96
Saksa	4	2
Unkari	1	0
Italia	1	0
Venäjä	1	0
Ruotsi	1	0
Ranskan tasavalta	1	0
Yhteensä	227	100

Kuva 4. Suomessa asuvien vastaajien kotikunnat (n = 206). Salamajärven kansallispuisto on merkitty karttaan punaisella kolmiolla. © Metsähallitus 2012, © Maanmittauslaitos 1/MML/12.

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Vain 12 % vastanneista saapui alueelle yksin (taulukko 7). Suurin osa (75 %) kävijöistä saapui puistoon 2–5 hengen seurueessa. Seurueeseen kuului keskimäärin 4,8 henkilöä (taulukko 8). Seurueista 23 %:ssa oli alle 15-vuotiaita lapsia, ja heitä oli näissä seurueissa keskimäärin 2,9. Alle 15-vuotiaiden syntymävuosien keskiarvo oli 2003, joten he olivat keskimäärin 8-vuotiaita.

Yli puolet (54 %) seurueessa puistoon saapuneista vieraili siellä oman perheen jäsenten kanssa ja ystävien kanssa virkistäytyi 18 % (taulukko 9). Kolmanneksi eniten puistossa vierailtiin seurustelukumppanin kanssa. Kohdassa ”jokin muu” mainittuja seuruetyppejä olivat eräretkeilyharrastajat, eri yhdistykset ja petsieläiset (koirafoorumi).

Taulukko 7. Kävijätutkimukseen vastanneiden seuruetiedot.

Seurueen koko	kpl	%
Yksin	26	12
2–5 hengen seurue	165	75
6 tai useamman hengen seurue	30	14
Yhteensä	221	100

Taulukko 8. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja Salamajärven kävijätutkimuksessa.

	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Seurueen koko yhteensä	195	4,8	7,43	2	2	2	4	50
Alle 15-vuotiaita	45	2,9	2,63	1	1	2	3	15
Liikuntaesteisiä	3	1,0	0,00	1	1	1	1	1
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	68	2003,0	3,98	1995	1999	2004	2006	2011

Taulukko 9. Seurueen koostumus.

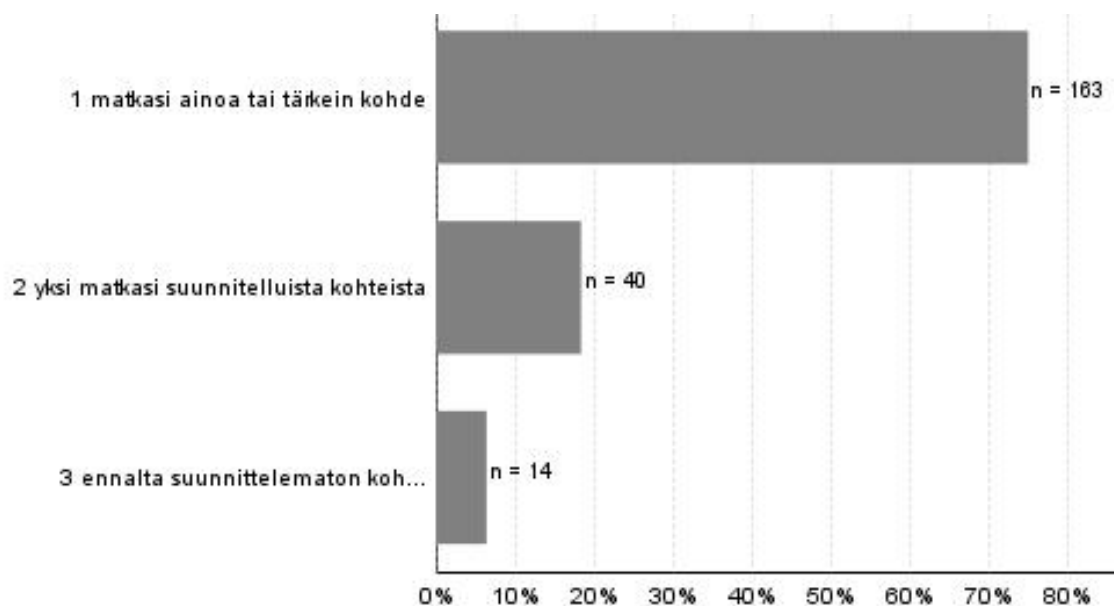
Seurue	kpl	%
Oman perheen jäsenet	102	54
Ystävät	34	18
Seurustelukumppani	24	13
Muut sukulaiset	12	6
Työtoverit	7	4
Opiskeluryhmä	4	2
Kerho, yhdistys tms.	4	2
Jokin muu	3	1
Yhteensä	190	100

3.2 Käynti Salamajärven kansallispuistossa

3.2.1 Kohteen tärkeys

Salamajärven kansallispuisto oli vastanneista suurimmalle osalle (75 %) matkan ainoa tai tärkein kohde (kuva 5). Vastaajista 18 % ilmoitti Salamajärven olleen yksi matkan suunnitelluista kohteista. Tällöin muut kohteet olivat useimmin mökki sekä Keski-Suomessa sijaitsevat Leivonmäen ja Pyhä-Häkin kansallispuistot (liite 3).

Ennalta suunnittelematon kohde Salamajärven kansallispuisto oli 14 vastaajalle (6 %). Tuolloin matkan pääkohde sijaitsi useimmiten Salamajärven kansallispuiston lähialueella (liite 3).

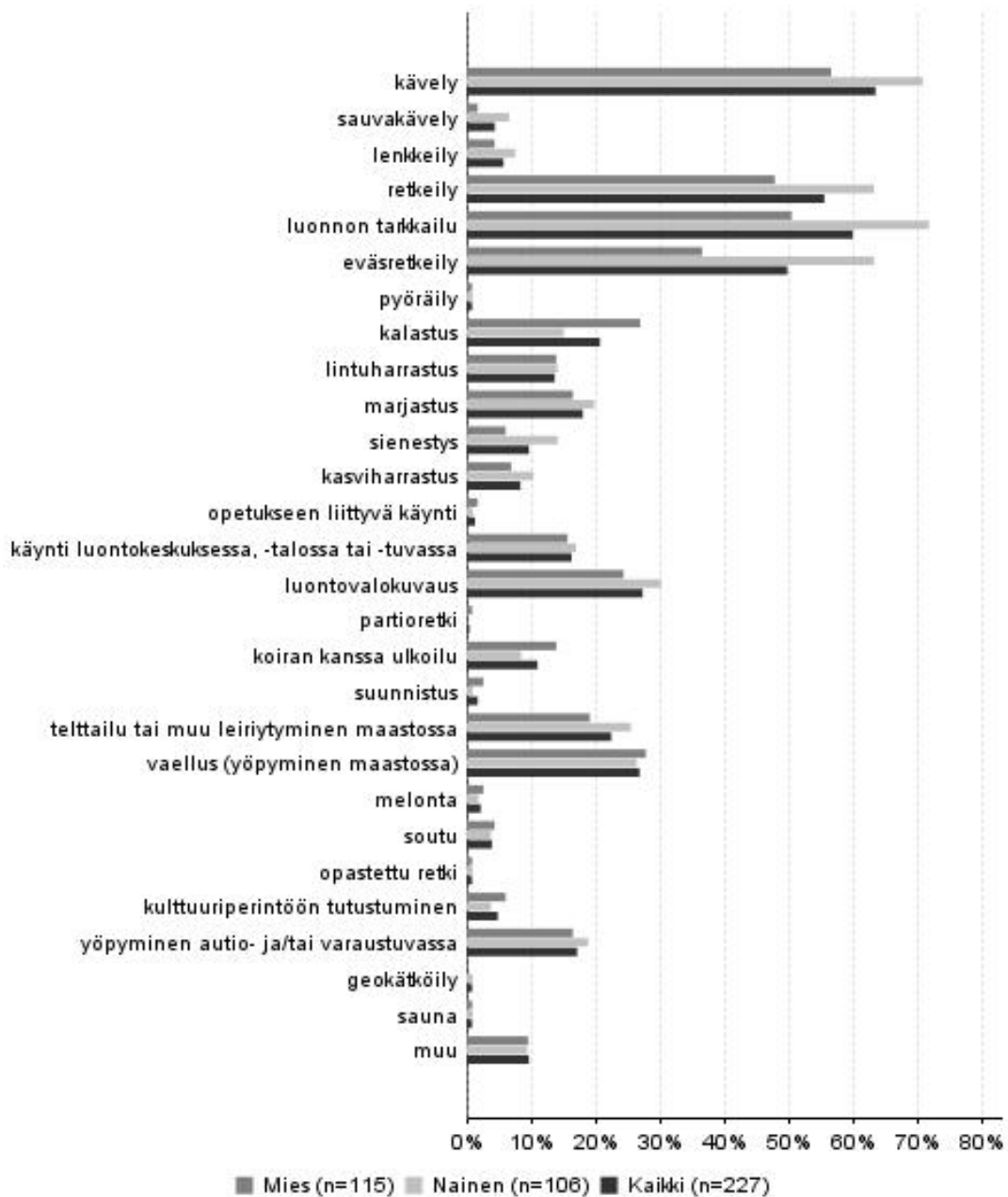
Kuva 5. Salamajärven kansallispuiston tärkeys matkan kohteena (n = 217).

3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Suosituin toiminta, jota kävijät harrastivat Salamajärven kansallispuistossa, oli kävely (63 % vastaajista) (kuva 6). Muita suosittuja harrastuksia olivat luonnon tarkkailu (60 % vastaajista), retkeily (56 %) ja eväretkeily (50 %). Luontovalokuvausta ja vaellusta harrasti miltei kolmasosa (27 %) vastaajista. Salamajärven perinteistä ja suosittua virkistysmuotoa, kalastusta, harrasti tällä käynnillään 21 % vastaajista.

Prosentuaalisesti suurin ero miesten ja naisten välillä oli eväretkeilyssä. Miehistä vain 37 % sanoi harrastaneensa sitä, mikä on 26 prosenttiyksikköä vähemmän kuin naisten osuus eväretkeilijöistä. Kalastus oli huomattavasti suosittumpaa miesten keskuudessa. Miehistä 27 % ja naisista 15 % kalasti Salamajärvellä kyseisellä käynnillä.

Kansallispuistossa harrastettujen toimintojen lukumäärä kyseisellä käynnillä oli yleisimmin 4–6. Miehillä puistossa käyntiin kuului kuitenkin yleisimmin vain 1–3 harrastusta (taulukko 10).

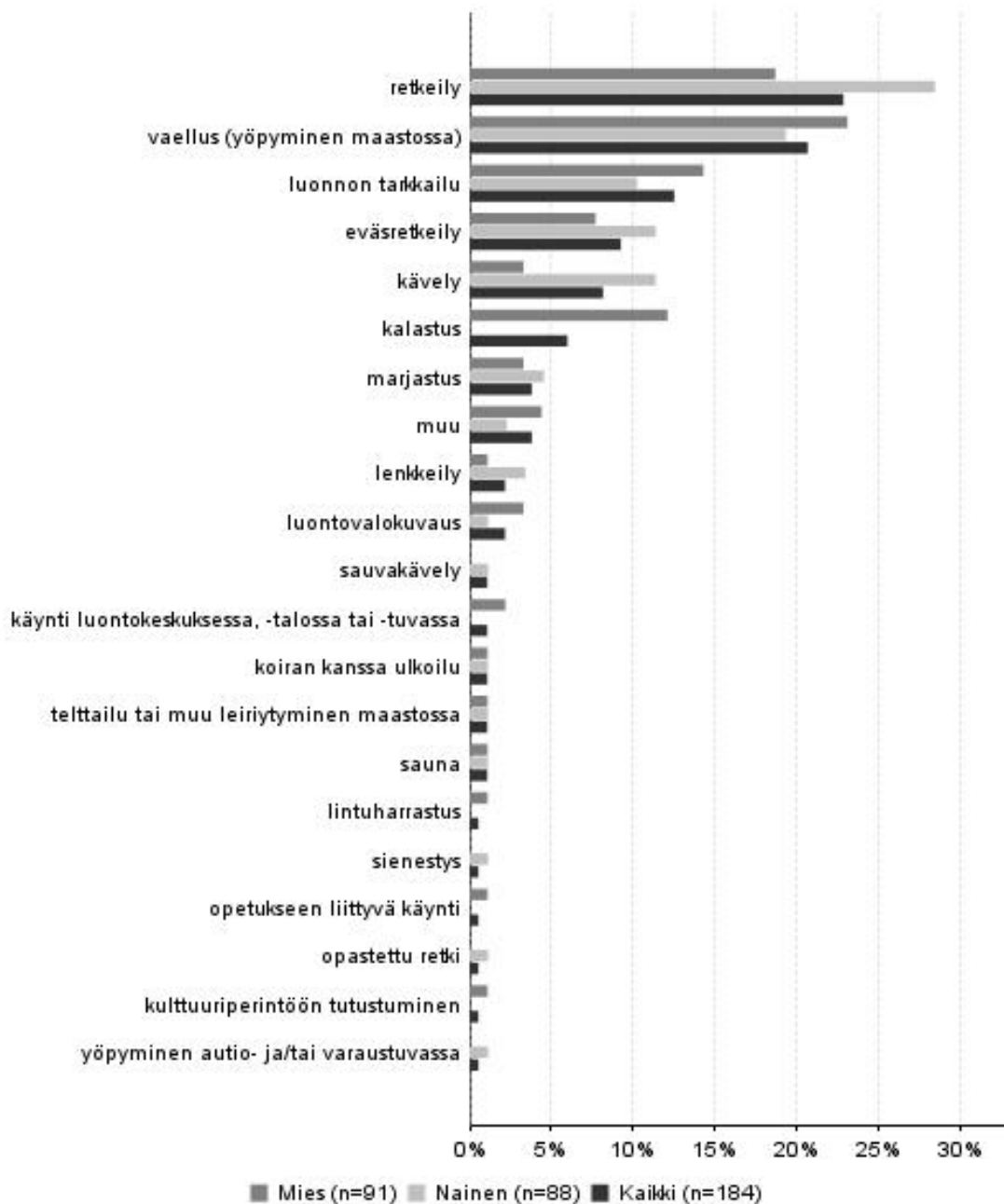

Kuva 6. Erilaisten harrastusten suosio Salamajärven kansallispuistossa kyseisellä vierailukerralla. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto.

Taulukko 10. Harrastusten lukumäärä kyseisellä käynnillä Salamajärven kansallispuistossa.

Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1–3	49	43	34	32	87	38
4–6	47	41	48	45	96	42
7–9	17	15	17	16	35	15
10 tai enemmän	2	2	7	7	9	4
Yhteensä	115	100	106	100	227	100

Vastaajien tärkein harrastus Salamajärven kansallispuistossa oli retkeily (23 % vastanneista) (kuva 7). Se oli myös sukupuolten mukaan vastauksia jaotellen naisten tärkein harrastus (28 % naisista). Miehet ilmoittivat sen sijaan tärkeimmäksi harrastukseksi useimmiten vaelluksen, jota piti tärkeimpänä 23 % miehistä. Kalastuksen ilmoitti kaikkein tärkeimmäksi toiminnakseen 12 % miehistä. Naisista sen sijaan kukaan ei pitänyt kalastusta tärkeimpänä harrastuksenaan tällä käyntikerralla. Molemmat sukupuolet huomioiden kalastus oli tärkein harrastus kyseisellä Salamajärven vierailulla 6 %:lle vastaajista.

Kuva 7. Vastanneiden tärkein harrastus kyseisellä käynnillä Salamajärven kansallispuistossa.

3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Salamajärven kansallispuistossa vierailtiin tai aiottiin vierailla useimmiten Koirasalmella (74 %) (taulukko 11). Koirasalmen luontotupaan aikoi tutustua lähes puolet vastanneista. Yli kolmasosa vastaajista aikoi vierailla Sysilammella ja Pyydyskoskella. Hirvaan kierroksen varrella kansallispuiston ulkopuolella sijaitsevassa Valvatissa aikoi vierailla 17 % vastaajista.

Kohdassa ”muu” ilmoitetuista vierailukohteista suosituin oli virkistyskalastuskohde Ahvenlampi, jossa vieraili tai aikoi vierailla 5 % vastaajista (taulukko 12). Jatkuvan keruun pisteinä olleilta Ahvenlammelta ja Pitkälähdeltä saatujen vastauslomakkeiden määrä kertoo kuitenkin, että näiden kahden paikan suosio oli todellisuudessa suurempi (Ahvenlampi yht. 19 lomaketta, Pitkälahti yht. 16).

Taulukko 11. Käyntien alueellinen jakautuminen Salamajärven kansallispuistossa. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto. Vastaajien mainitsemat muut käyntikohteet on esitetty taulukossa 12.

Käyntikohde	kpl	%
Koirasalmi	163	74
Koirasalmen luontotupa	94	43
Sysilampi	77	35
Pyydyskoski	77	35
Heikinjärvennevan luontotorni	58	26
Valvatti	38	17
Muu	37	17
Salamanperän luonnonpuisto	36	16
Vastanneita yhteensä	220	

Taulukko 12. Kävijöiden mainitsemat muut käyntikohteet Salamajärven kansallispuistossa.

Käyntikohde	kpl
Ahvenlampi	11
Heikinjärvi	5
Pitkälahti	3
Koirajärvi	2
Nielujärvi	2
Hiilenniemi	1
Jyrkkäniemi, Heikinjärvi, Hepolampi	1
Kaikki mitä kierroksessa osu	1
Karhunpiilo	1
Kaunislampi	1
Heikinlampi	1
Iso Koirajärvi	1
Lintuja tutkimassa	1
Pikkusyrjä, Ahvenlampi	1
Pitkälahden autiotupa + Jyrkkäniemi	1
Alueen ulkopuolella karpalosuolla	1
Ruuhilammella	1
Talviaho	1
Yhteensä	36

3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus

Päiväkävijöiden osuus Salamajärven kansallispuistossa oli 39 % ja yöpyjien 61 % (taulukko 13). Päiväkävijät viihtyivät puistossa keskimäärin 5 tuntia. Yöpyjien keskimääräinen viipymisaika puistossa oli 2,4 vuorokautta. Miesten ja naisten väliset erot päiväkävijöitä ja yöpyjiä tarkasteltaessa olivat suhteellisen pienet. Päiväkävijä oli hieman useammin nainen ja yöpyjä vastaavasti mies.

Yleisin yöpymistapa kansallispuiston alueella oli oma majoite, kuten teltta tai laavu. Omassa majoitteessa yöpyi 40 % yöpyjistä (taulukko 14). Seuraavaksi yleisimmät yöpymistavat olivat autiotupa (37 % yöpyjistä) ja kota tai laavu (23 % yöpyjistä). Majoituspalveluja tarjoavan yrittäjän ylläpitämässä luontotuvassa majoittui ainoastaan 8 % yöpyjistä. Asuntoautossa tai -vaunussa yöpyi 21 %.

Omassa majoitteessa yövyttiin keskimäärin 1,8 yötä ja autiotuvassa 1,4 yötä (taulukko 14). Kodassa tai laavussa viihdyttiin 1,3 yötä ja asuntoauto tai -vaunu viipyi pysäköintipaikalla lähes kaksi (1,8) yötä.

Taulukko 13. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto Salamajärven kansallispuiston alueella.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (päiväkävijöillä h, yöpyjillä vrk)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	86	39	5,0	4	3	1	12
Miehet	39	45	5,1			1	12
Naiset	44	51	5,1			1	12
Yöpyjät	134	61	2,4	2	2	0	6
Miehet	72	54	2,5			0	6
Naiset	59	44	2,4			1	5
Yhteensä	220						

Taulukko 14. Yöpymisten kesto (vrk) yöpymistavoittain Salamajärven kansallispuiston alueella (n = 133).

Yöpymistapa	n	Keskiarvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Oma majoite (laavu, teltta tms.)	53	1,8	0,88	1	1	2	2	4
Autiotupa	49	1,4	0,49	1	1	1	2	2
Vuokratupa	10	1,8	1,32	1	1	1	2	5
Kota tai laavu	30	1,3	0,48	1	1	1	2	2
Asuntoautossa tai -vaunu	28	1,8	0,69	1	1	2	2	3
Luontotupa	10	1,9	0,99	1	1	2	2	4
Varaustupa	4	1,0	0,00	1	1	1	1	1
Muu	2	1,0	0,00	1	1	1	1	1

Käynnin kokonaiskestossa on Salamajärvellä ja sen lähialueilla huomioitu ainoastaan lähialueen ulkopuolella asuvat vastaajat. Näin tulos kuvaa matkailijoiksi luokiteltavien henkilöiden viipymää. Tällaisia kävijöitä oli noin 60 % tutkimukseen osallistuneista. Heistä 18 % oli päiväretkellä ja 82 % yöpyi Salamajärven kansallispuistossa tai sen lähialueella (taulukko 15).

Matkailijoiden keskimääräinen päiväkäynti kansallispuistossa lähialueineen oli 5,8 tunnin mittainen (taulukko 15), mikä on vajaan tunnin pidempi kuin taulukosta 13 näkyvä kaikkien päiväkävijöiden viipymä puistossa (5,0 h). Pisin päiväkäynti oli kestoaltaan puoli vuorokautta. Ne matkailijat, jotka yöpyivät matkallaan kansallispuistossa tai sen lähialueella, viipyivät keskimäärin 3,2 vuorokautta. Pisimmillään kansallispuistossa ja sen lähialueella vietettiin yhteensä 14 vuorokautta.

Lähialueella yöpyneistä viidesosa yöpyi vuokramökissä ja toinen viidesosa ystävän tai sukulaisen luona (taulukko 16). Omassa mökissä yöpyi 7 vastaajaa eli lähes 14 % lähialueella yöpyneistä. Muita yöpymistapoja lähialueella olivat muun muassa erämökki (1 vastaaja), autiotupa (2) ja B&B (1).

Lähialueella mökissä tai lomaosakkeessa yöpyi yli puolet kysymykseen vastanneista. Erityisesti Kivijärvi on suosittua mökkeilyaluetta. Kunnassa oli vuoden 2010 lopussa asuntokuntia 603. Kesämökkien määrä ylitti Kivijärvellä asuntokuntien määrän, sillä vuoden 2010 lopulla kunnassa oli 730 kesämökkiä (Tilastokeskus 2011). Kesämökkien asukkaat ovat potentiaalisia Salamajärven kansallispuiston palveluiden käyttäjiä.

Taulukko 15. Matkailijoiden käynnin kesto Salamajärven kansallispuistossa ja sen lähialueella.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (päiväkävijöillä h, yöpyjillä vrk)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	23	18	5,8	5	5	2	12
Miehet	7	30	6,1			3	10
Naiset	14	61	5,9			2	12
Yöpyjät	108	82	3,2	3	3	0	14
Miehet	53	49	3,3			0	11
Naiset	52	48	3,2			1	14
Yhteensä	131						

Taulukko 16. Yöpymisten kesto (vrk) yöpymistavoittain Salamajärven kansallispuiston lähialueella (n = 51).

Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Vuokramökki	11	3,0	2,00	1	1	3	4	7
Ystävän tai sukulaisen luona	11	5,0	4,63	1	2	3	11	14
Oma mökki	7	2,6	1,40	1	2	2	4	5
Muu	6	2,0	1,10	1	1	2	2	4
Oma majoite (laavu,teltha tms.)	5	2,0	1,73	1	1	1	2	5
Kota tai laavu	5	2,2	1,64	1	1	1	4	4
Lomaosake	5	5,4	2,19	3	3	7	7	7
Asuntoauto tai -vaunu	5	1,6	0,55	1	1	2	2	2

Hieman yli puolet vastanneista oli käynyt alueella aikaisemmin (taulukko 17). Naisten ja miesten välillä ei ollut suuria eroja. Aikaisemmin puistossa vierailleet olivat vierailleet alueella viimeisten kahden vuoden aikana keskimäärin viisi kertaa (taulukko 18). Maksimikäyntimäärä kahden vuoden aikana oli 30 kertaa.

Ensimmäisen kerran alueella oli vierailtu keskimäärin 14 vuotta sitten, vuonna 1997 (taulukko 19). Viimeisimmästä käynnistä ennen kyseistä vierailukertaa oli kulunut keskimäärin puolitoista vuotta. Varhaisin käyntivuosi oli 1960, joten joku vastaajista oli vierailut alueella ensimmäisen kerran yli 50 vuotta sitten ja yli 20 vuotta ennen Salamajärven kansallispuiston perustamista.

Taulukko 17. Käynnin toistuvuus Salamajärven kansallispuistossa.

Käynnin toistuvuus	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ensi kertaa alueella	43	42	49	51	93	46
Käynyt aikaisemmin	60	58	47	49	108	54
Yhteensä	103		96		201	

Taulukko 18. Salamajärven kansallispuistossa aiemmin vierailneiden käynnit viimeisten kahden vuoden aikana.

	n	Keski-arvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Käynnit viimeisten kahden vuoden aikana	108	4,9	5,77	0	2	3	5	30

Taulukko 19. Salamajärven kansallispuistossa aiemmin vierailneiden ensimmäisen ja viimeisimmän käynnin ajoittuminen.

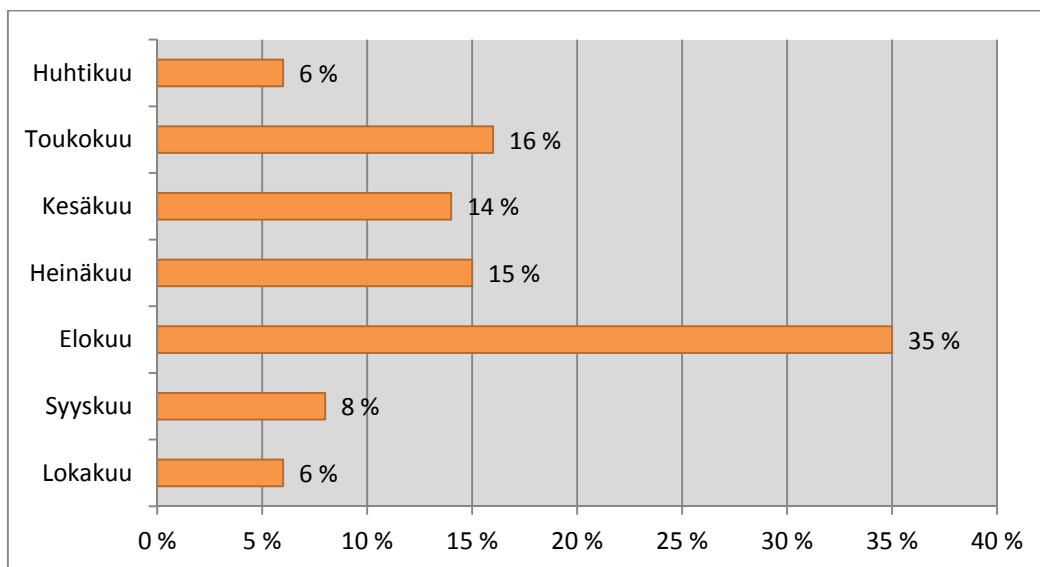
Ensimmäinen ja viimeisin käynti alueella	n	Keski-arvo	Keskihajonta	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	104	1996,9	11,30	1960	1990	1999	2006	2011
vuotta sitten	104	14,1	11,30	0	4	12	21	51
Viimeksi käynyt								
vuonna	102	2009,5	2,77	1995	2010	2010	2011	2011
vuotta sitten	102	1,5	2,77	0	0	1	1	16

3.2.5 Saapuminen alueelle

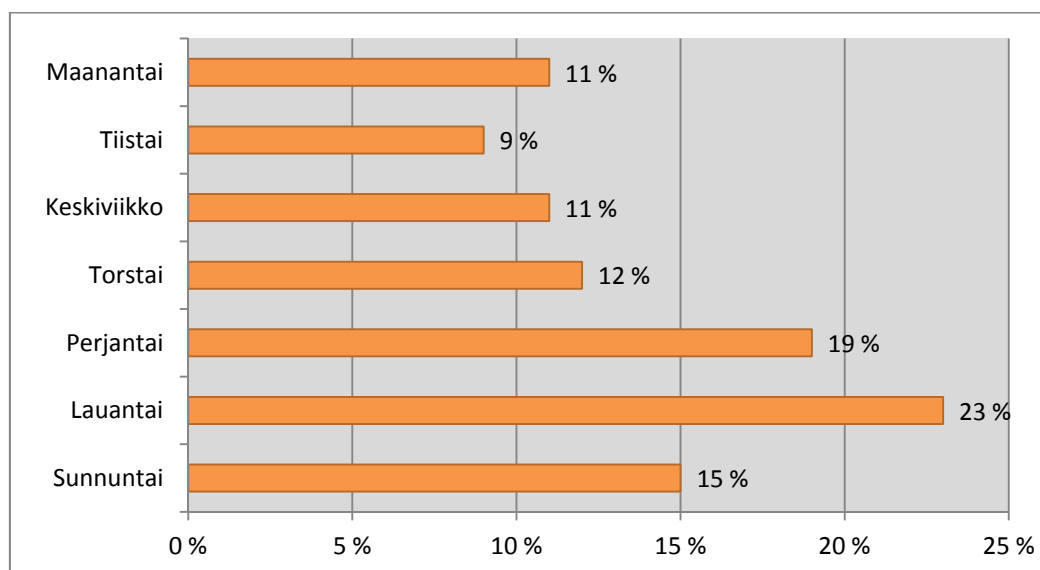
Selvästi suosituin kuukausi saapua alueelle oli elokuu (kuva 8). Elokuussa puistossa vieraili 35 % vastaajista. Seuraavaksi eniten kävijöitä oli toukokuussa (16 %), heinäkuussa (15 %) ja kesäkuussa (14 %). Kesälomakausi (kesäkuu–elokuu) oli suosituinta aikaa Salamajärvellä vierailuun, sillä yli 60 % vastaajista kävi puistossa tuona aikana. Elokuun käyntimäärää nostaa silloin toteutettu aineiston aktiivikeruu. Vaikka kaikki aktiivikeruulla saadut vastaukset jätettäisiin huomioimatta, olisi elokuu silti suosituin saapumiskuukausi.

Suosituin saapumispäivä oli lauantai, jolloin alueelle saapui 23 % vastanneista (kuva 9). Toiseksi suosituin päivä oli perjantai ja kolmanneksi suosituin sunnuntai.

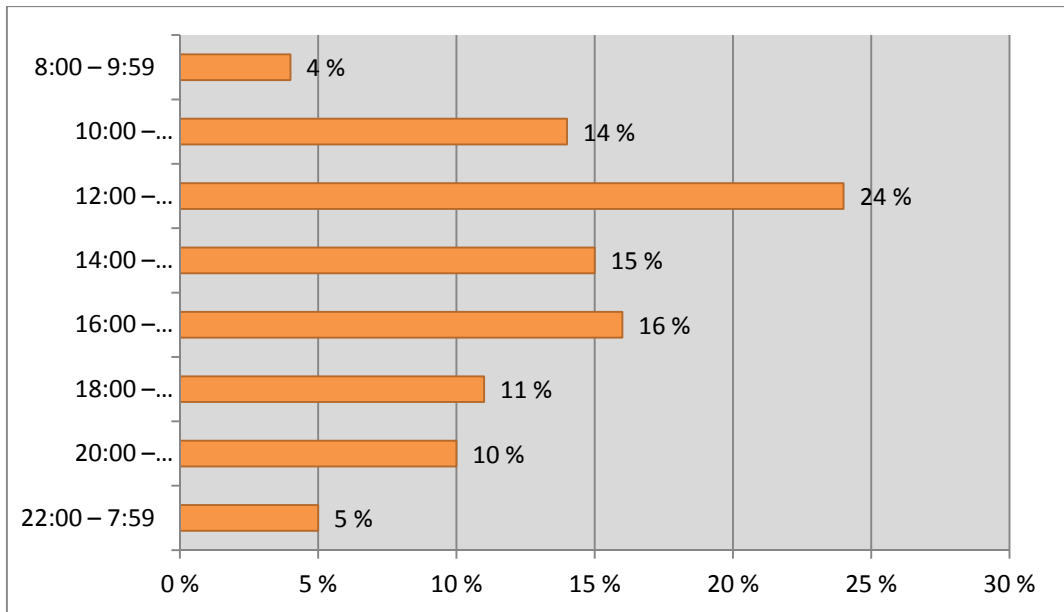
Useimmin puistoon saavuttiin keskipäivällä, noin klo 12–14. Näin teki lähes neljäsosa vastaajista (kuva 10). Vähiten saavuttiin aamulla (klo 8–10) ja yömyöhään (klo 22–8).

Kuva 8. Salamajärven kansallispuistoon saapuminen kuukausittain (n = 225).

Kuva 9. Salamajärven kansallispuistoon saapuminen viikonpäivittäin (n = 225).

Kuva 10. Salamajärven kansallispuistoon saapumisen vuorokaudenaika (n = 221).

Suurin osa vastanneista saapui perille Salamajärven kansallispuistoon henkilöautolla (77 %) tai asuntoautolla tai -vaunulla (15 %) (taulukko 20). Henkilöautolla saapumisen selittää se, että puistoon on erittäin vaikea päästä julkisilla liikenneyhteyksillä. Koirasalmella on asuntoautoille ja -vaunuille sopiva pysäköintipaikka.

Taulukossa 21 on lueteltu kaikki kulkuneuvot, joita alueelle matkustettaessa käytettiin. Muita mainittuja kulkuneuvoja olivat traktori (1 vastaaja), skootteri (1) ja mönkijä (1). Yksi vastaaja oli liftannut Möttösestä Salamajärvelle.

Taulukko 20. Salamajärven kansallispuistoon saapuneiden viimeisin kulkuneuvo.

Viimeisin kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	171	77
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	33	15
Linja-auto	1	0
Tilausbussi (ryhmämatka)	9	4
Moottoripyörä	1	0
Polkupyörä	1	0
Taksi	3	1
Jokin muu	4	2
Yhteensä	223	100

Taulukko 21. Kaikki kulkuneuvot, joita vastaajat käyttivät matkustaessaan Salamajärven kansallispuistoon. Matkaan on voitu käyttää useampaa kulkuneuvoa.

Kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	176	78
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	36	16
Tilausbussi (ryhmämatka)	9	4
Linja-auto	6	3
Juna	7	3
Taksi	3	1
Lentokone	2	1
Moottoripyörä	1	0
Polkupyörä	1	0
Muu	5	2
Vastanneita yhteensä	226	

3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset

Kävijätutkimukseen vastanneilta tiedusteltiin kansallispuistossa ja puiston lähialueella käyntiin liittynyttä rahankäyttöä. Rahankäyttöä selvittämällä pystyttiin arvioimaan myös käytön paikallistaloudellisia vaikutuksia, joiden laskenta perustuu Salamajärven kansallispuiston vuoden 2011 käyntimäärään. Käyntimäärä vuonna 2011 oli 13 100. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä on määritelty taulukossa 22.

Keskimäärin kävijä kulutti käynnillään puistossa ja lähialueella 32 euroa (taulukko 23). Majoittajat kuluttivat rahaa keskimäärin 38 euroa ja päiväkävijät 17 euroa. Eniten rahaa käyttivät sellaiset kotimaiset matkailijat, jotka yöpyivät Salamajärvellä (37 €) tai sen lähialueella. Koska ulkomaalaisista vastasi tähän kysymykseen vähemmän kuin 10 henkilöä, ei ulkomaisten matkailijoiden rahankäyttöä voida arvioida luotettavasti. Lähialueella asuvat käyttivät keskimäärin 7 euroa Salamajärven kansallispuistossa käydessään.

Taulukko 22. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä ja niiden määritelmiä.

Käsite	Määritelmä
Kokonaistulovaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset tulovaikutukset.
Kokonaistyöllisyysvaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset henkilötövuodet.
Kotimaiset matkailijat	Kohteen lähialueen ulkopuolelta Suomesta tulevat kävijät.
Paikalliset kävijät	Lähialueella asuvat kävijät.
Majoittajat	Kohteessa tai sen lähialueella vähintään yhden yön majoittuneet kävijät.
Päiväkävijät	Kävijät, jotka eivät ole yöpyneet kohteessa tai sen lähialueella.
Välittömät vaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä aiheutuvat välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueen yrityksissä.
Välilliset vaikutukset	Välittömät vaikutukset kertautuvat välillisiksi vaikutuksiksi, kun välitöntä tuloa saavat yritykset ostavat muilta lähialueen yrityksiltä tuotteita ja palveluita sekä maksavat tuloa työntekijöille, jotka käyttävät tulonsa tuotteiden ja palveluksien ostoon lähialueella. Osa välillisistä vaikutuksista vuotaa alueen ulkopuolelle.

Taulukko 23. Salamajärven kansallispuiston kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV) kansallispuistossa ja puiston lähialueella käyntikertaa kohden matkailijaryhmittäin.

	Kaikki	Majoittujat	Päiväkävijät
Kaikki kävijät	n = 215	n = 156	n = 57
Keskimääräinen kulutus (€)	32	38	17
Kotimaiset matkailijat	n = 178	n = 140	n = 37
Keskimääräinen kulutus (€)	33	37	20
Ulkomaiset matkailijat	n = 9	n = 7	n = 2
Keskimääräinen kulutus (€)	-*	-*	-*
Lähialueen asukkaat	n = 22	n = 4	n = 17
Keskimääräinen kulutus (€)	7	-*	8

* havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta

Salamajärven kansallispuiston kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat 291 000 euroa, kun vaikutukset lasketaan vuoden 2011 käyntimäärällä (taulukko 24). Rahankäytön työllisyysvaikutus oli kokonaisuudessaan neljä henkilötyövuotta. Kokonaisvaikutuksia arvioitaessa on huomioitu rahavirtojen sekä välilliset että välittömät vaikutukset alueella.

Keskimäärin eniten rahaa käytettiin huoltamo-ostoksiin (taulukko 24), seuraavaksi ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin ja kolmanneksi eniten majoituspalveluihin. Vähiten rahaa käytettiin ohjelmapalveluihin. Ohjelmapalveluiden työllisyysvaikutus puistossa ja lähialueella jäi alle yhden henkilötyövuoden. Suurin tulovaikutus oli majoittumisella (45 % tulovaikutuksista). Suurin työllisyysvaikutus taas oli ruoka- ja vähittäiskauppaostoksilla sekä majoittumisella. Molempien menolajien työllisyysvaikutus oli yksi henkilötyövuosi.

Taulukko 24. Salamajärven kansallispuiston kävijöiden rahankäyttö ja paikallistaloudelliset vaikutukset menolajeittain kansallispuistossa ja sen lähialueella vuonna 2011 (n = 215).

Menolaji	Keskimääräinen rahankäyttö (€, sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	% tulo-vaikutuksista	Työllisyysvaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	10,27	8 302	4	0
Paikallisliikenne ²	0,56	6 739	4	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	9,72	39 937	21	1
Kahvila ja ravintola	2,04	23 345	12	0
Majoittuminen	7,28	86 939	45	1
Ohjelmapalvelut ³	0,21	2 499	1	0
Muut menot ⁴	2,33	23 534	12	0
Välittömät vaikutukset yhteensä		191 295	100	3
Välilliset vaikutukset		99 740		1
Kokonaisvaikutukset		291 035		4

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Matkakohteen tärkeyden mukaan tarkasteltuna suurimman tulovaikutuksen tuottivat kävijät, joille Salamajärven kansallispuisto oli käynnin tärkein kohde (taulukko 25). Näiden kävijöiden paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat 225 500 euroa ja kolme henkilötyövuotta. Kävijät, joille Salamajärven kansallispuisto oli yksi monista kohteista matkan varrella, vaikuttivat paikallistalouteen 41 600 euron ja yhden henkilötyövuoden verran. Salamajärvi oli useimmille vastaajille matkan tärkein kohde.

Kotimaan matkailijat, jotka tulivat Salamajärvelle lähialueen ulkopuolelta, tuottivat suurimman osan kokonaistulovaikutuksista, noin 264 000 euroa (taulukko 26). Ulkomaisten matkailijoiden rahankäyttöä ei voitu tarkastella riittävän luotettavasti, sillä havaintojen määrä jäi alle kymmenen. Lähialueen asukkaiden paikallistaloudelliset vaikutukset olivat vähäiset. Jotkut rahankäyttökysymykseen vastanneet eivät kuitenkaan ilmoittaneet kotikuntaansa, joten näiden vastaajien rahankäyttö ei näy taulukossa 26. Tarkastelun ulkopuolelle jäi tästä syystä noin 23 000 euroa. Majoittujien kokonaistulovaikutus oli moninkertainen päiväkävijöihin verrattuna (taulukko 27).

Taulukko 25. Salamajärven kansallispuiston kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset kohteen tärkeyden mukaan.

Menolaji	Tärkein kohde n = 142		Yksi monista kohteista n = 45		Ennalta suunnitteleman n = 12		Yhteensä n = 199	
	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli- syy- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli- syy- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli- syy- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli- syy- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	6 359	0,1	1 216	0,0	709	0,0	8 284	0,2
Paikallisliikenne ²	2 362	0,0	0	0,0	0	0,0	2 362	0,0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	28 266	0,6	8 412	0,2	3 274	0,1	39 953	0,9
Kahvila ja ravintola	16 265	0,3	4 780	0,1	2 595	0,0	23 640	0,4
Majoittuminen	72 307	1,2	11 685	0,2	2 228	0,0	86 221	1,4
Ohjelmapalvelut ³	2 571	0,0	0	0,0	0	0,0	2 571	0,0
Muut menot ⁴	20 184	0,3	1 281	0,0	2 562	0,0	24 028	0,4
Välittömät vaikutukset yhteensä	148 315	3	27 374	0	11 369	0	187 058	3
Väliilliset vaikutukset	77 241	1	14 226	0	6 231	0	97 698	1
Kokonaisvaikutukset⁵	225 555	3	41 600	1	17 601	0	284 755	4

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 26. Salamajärven kansallispuiston kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin.

Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 85		Ulkomaiset matkailijat n = 7		Lähialueen asukkaat n = 100		Yhteensä n = 192	
	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyy- syy- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyy- syy- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyy- syy- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyy- syy- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	6 912	0,2	.*	.*	281	0,0	7 193	0,2
Paikallisliikenne ²	6 933	0,1	.*	.*	0	0,0	6 933	0,1
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	34 334	0,7	.*	.*	929	0,0	35 262	0,8
Kahvila ja ravintola	23 469	0,4	.*	.*	546	0,0	24 015	0,4
Majoittuminen	76 778	1,2	.*	.*	0	0,0	76 778	1,2
Ohjelmalvelut ³	2 571	0,0	.*	.*	0	0,0	2 571	0,0
Muut menot ⁴	22 537	0,4	.*	.*	1 042	0,0	23 579	0,4
Välittömät vaikutukset yhteensä	173 534	3	.*	.*	2 798	0	176 332	3
Välilliset vaikutukset	90 401	1	.*	.*	1 627	0	92 029	1
Kokonaisvaikutukset⁵	263 935	4	.*	.*	4 426	0	268 361	4

* havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 27. Päiväkävijöiden ja majoittujien paikallistaloudelliset vaikutukset Salamajärven kansallispuistossa ja lähialueella.

Menolaji	Päiväkävijät n = 179		Majoittujat n = 21		Yhteensä n = 200	
	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	1 120	0,0	7 070	0,2	8 190	0,2
Paikallisliikenne ²	561	0,0	6 242	0,1	6 803	0,1
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	6 056	0,1	34 256	0,7	40 312	0,9
Kahvila ja ravintola	5 396	0,1	18 169	0,3	23 564	0,4
Majoittuminen	6 672	0,1	81 083	1,3	87 755	1,4
Ohjelmalvelut ³	841	0,0	1 682	0,0	2 523	0,0
Muut menot ⁴	4 603	0,1	19 151	0,3	23 755	0,4
Välittömät vaikutukset yhteensä	25 248	0	167 653	3	192 901	3
Välilliset vaikutukset	13 506	0	87 058	1	100 564	1
Kokonaisvaikutukset⁵	38 755	1	254 711	4	293 466	4

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

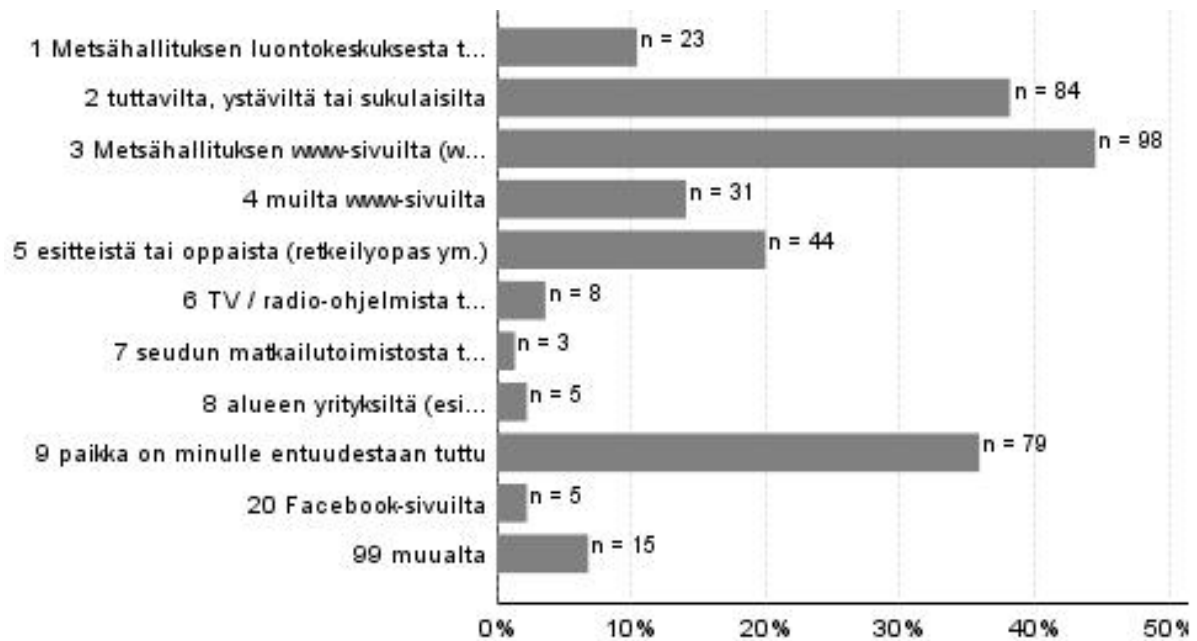
⁴ Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

3.2.7 Tietolähde

Suurin osa vastaajista (45 %) oli saanut tietoa Salamajärven alueesta Metsähallituksen verkkosivuilta (kuva 11). Toiseksi yleisin tietolähde olivat tuttavat, ystävät ja sukulaiset (38 %). Entuudestaan tuttu paikka oli 79 vastaajalle (36 %).

”Muita” tietolähteitä olivat muun muassa Jouni Laaksosen kirjat (2 vastaajaa), tiekartta tai muu kartta (4), Perhon maaseutuopisto (1), luonnonsuojeluyhdistys (1), lapsuus (1), opettaja (1) ja majoituspaikka (1).

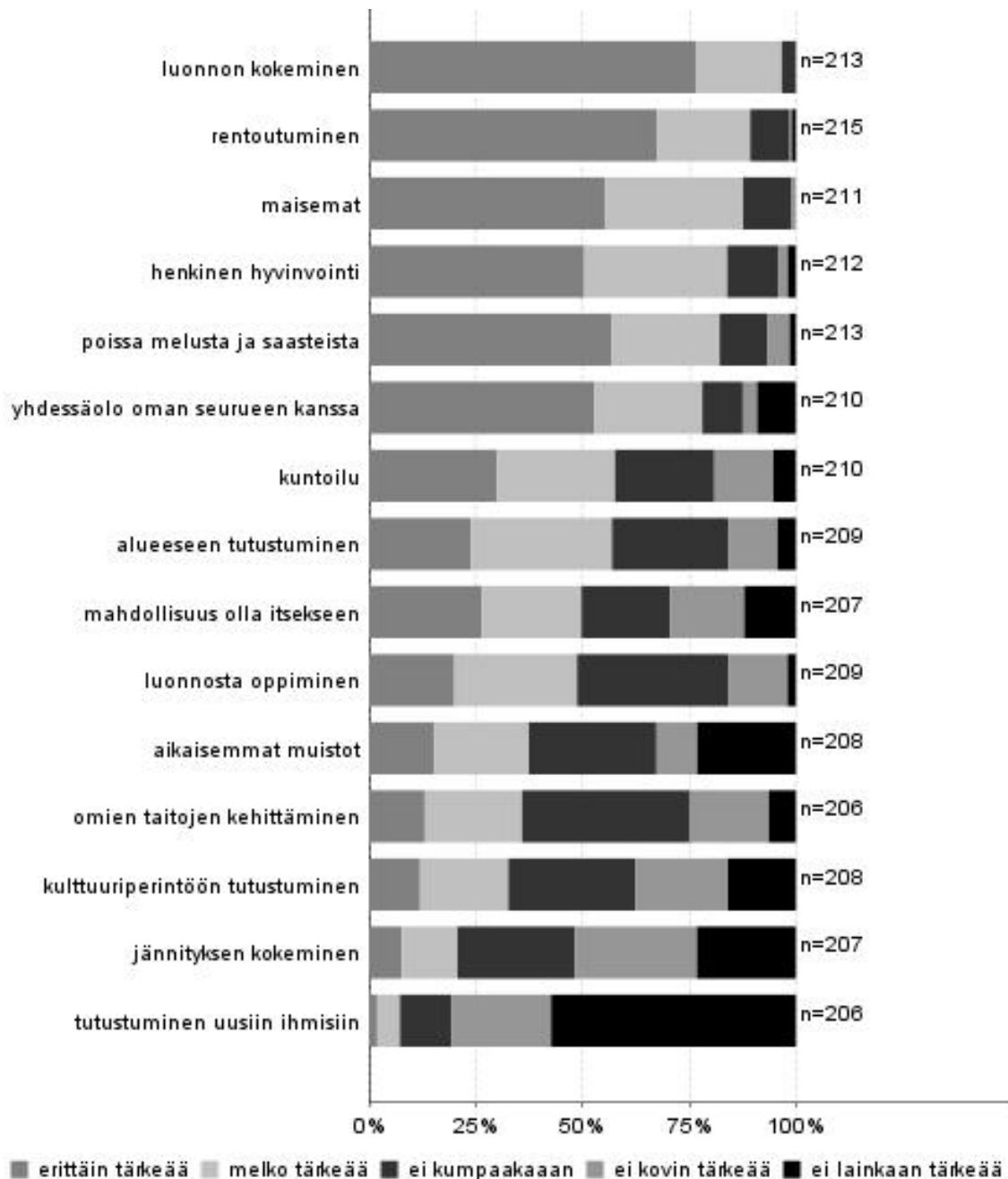

Kuva 11. Vastanneiden tietolähteet (n = 220).

3.3 Kävijättyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

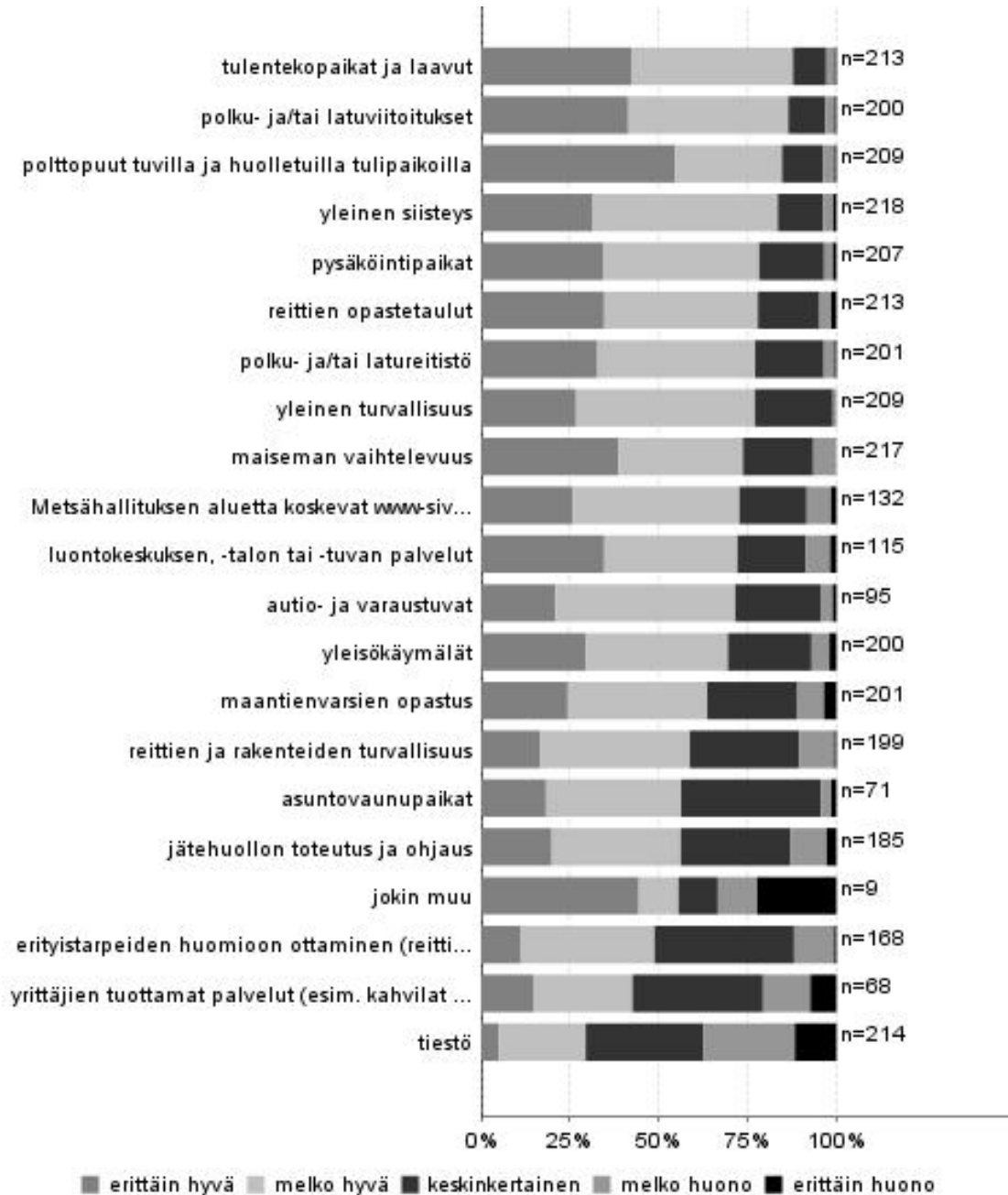
Vastaajille oli tärkeintä Salamajärven kansallispuistossa vieraillessaan luonnon kokeminen, rentoutuminen, maisemat, henkinen hyvinvointi sekä melusta ja saasteista poissa oleminen (kuva 12). Vähiten tärkeää oli tutustuminen uusiin ihmisiin ja jännityksen kokeminen.

Kuva 12. Vastanneiden virkistysmotiivit Salamajärven kansallispuistossa.

3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

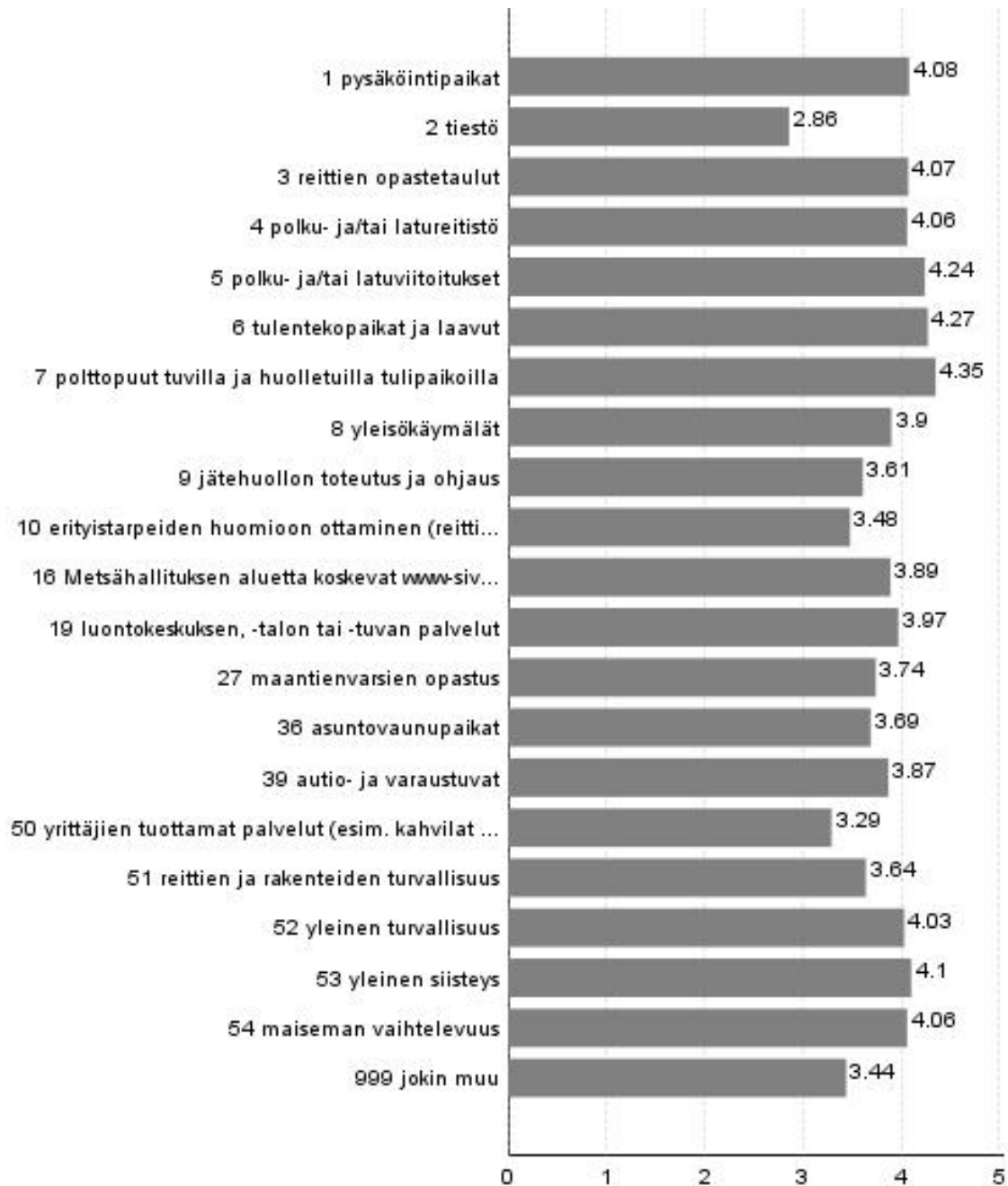
Tutkimuksessa kartoitettiin mielipiteitä Salamajärven kansallispuiston alueesta, palveluiden määräästä ja laadusta sekä ympäristön laadusta. Vastajat arvioivat palvelujen laatua asteikolla 1–5, jossa arvo 1 tarkoitti erittäin huonoa ja 5 erittäin hyvää. Kokonaisuudessaan palveluiden laatuun oltiin tyytyväisiä. Kaikkein tyytyväisimpiä oltiin polttopuuhuoltoon, tulentekopaikkoihin ja laavuihin sekä polku- ja latuviitoituksiin (kuva 13 ja taulukko 28). Selvästi tyytymättömiä oltiin alueen tiestöön ja yrittäjien tuottamiin palveluihin.

Kuva 13. Vastanneiden mielipiteet Salamajärven kansallispuistossa käyttämiensä palveluiden laadusta.

Tyytymättömyys tiestöön näkyy hyvin keskiarvoja tarkasteltaessa (kuva 14). Tiestö oli ainut palvelu, jossa keskiarvo oli melko huonon ja keskinkertaisen välillä (2,86). Vain vajaa kolmasosa piti tiestön kuntoa hyvänä (taulukko 28). Yrittäjien tuottamia palveluja oli käyttänyt ja siten myös arvioinut vain kolmasosa kysymykseen vastanneista. Yli 40 % yrittäjien palveluita arvioineista piti niitä hyvinä ja lähes 40 % keskinkertaisina.

Käytetyimmät palvelut olivat tiestö (96 % vastaajista käytti ja arvioi), reittien opastetaulut (95 %) sekä tulentekopaikat ja laavut (95 %) (taulukko 28). Yleistä siisteyttä ja maiseman vaihtelevuutta arvioi vielä useampi, 97 % vastaajista.

Kuva 14. Salamajärven palvelujen laadusta annettujen mielipiteiden keskiarvot.

Taulukko 28. Salamajärven kansallispuiston palveluiden käyttö ja laadun arviointi. 1 = erittäin huono, ...5 = erittäin hyvä.

Palvelu tai ympäristötekijä	Käyttänyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo	Ei käyttänyt n
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskin-kertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Pysäköintipaikat	207	92	1	2	18	44	34	4,1	15
Tiestö	214	96	12	26	33	24	5	2,9	6
Reittien opastetaulut	213	95	1	3	17	43	35	4,1	6
Polku- ja/tai latureitistö	201	90	0	3	19	44	33	4,1	14
Polku- ja/tai latuviitoitukset	200	89	1	3	11	45	42	4,2	17
Tulentekopaikat ja laavut	213	95	0	2	9	46	42	4,3	8
Polttopuut tuvilla ja huollatuilla tulipaikoilla	209	93	0	3	11	30	55	4,3	9
Yleisökäymälät	200	89	2	5	24	40	30	3,9	17
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	185	83	3	10	31	36	20	3,6	29
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljetta- vuus, turvallisuus, opasteet yms.)	168	75	1	11	39	38	11	3,5	40
Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (luon- toon.fi, metsa.fi ja retkikart- ta.fi)	132	59	2	7	19	47	26	3,9	72
Luontokeskuksen, -talon tai -tuvan palvelut	115	51	2	7	19	37	35	4,0	89
Maantienvarsien opastus	201	90	3	7	25	39	24	3,7	14
Asuntovaunupaikat	71	32	1	3	39	38	18	3,7	132
Autio- ja varaustuvat	95	42	1	3	24	51	21	3,9	106
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelma- palvelut)	68	30	7	13	37	28	15	3,3	134
Reittien ja rakenteiden tur- vallisuus	199	89	1	10	31	42	17	3,6	15
Yleinen turvallisuus	209	93	0	1	22	50	27	4,0	6
Yleinen siisteys	218	97	1	3	13	52	31	4,1	0
Maiseman vaihtelevuus	217	97	0	6	20	35	39	4,1	1
Jokin muu	9	4	22	11	11	11	44	3,4	4
Vastanneita yhteensä	224								

Palveluiden määrään oltiin kokonaisuudessaan varsin tyytyväisiä (keskiarvo 4,1) (taulukko 29). Yli neljäsosa (26 %) vastaajista oli erittäin tyytyväisiä. Yksikään vastaaja ei ollut palveluiden määrään tyytymätön.

Vastaajat arvioivat tarkemmin eri palveluiden määrää asteikolla yhdestä kolmeen, jossa arvo 1 tarkoitti liian pientä ja arvo 3 liian suurta palveluiden määrää (taulukko 30). Yhtenä vaihtoehtona vastaaja saattoi myös valita kohdan ”en osaa sanoa”. Kaikkien palveluiden keskiarvot olivat lähimpänä vaihtoehtoa ”sopiva”. Sopivimpina pidettiin pysäköintipaikkojen, polku- ja latureitistöjen, Metsähallituksen verkkosivujen ja asuntovaunupaikkojen määriä. Tyytymättömmimpiä oltiin maantienvarsipastuksen määrään, jonka koki liian vähäiseksi 26 % vastanneista.

Taulukko 29. Vastanneiden tyytyväisyys Salamajärven kansallispuiston palvelujen määrään kokonaisuudessaan. 1 = erittäin tyytymätön, ... 5 = erittäin tyytyväinen.

	Arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo
			erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen	
	n	%						
Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	221	97	0	0	12	62	26	4,1
Vastanneita yhteensä	221							

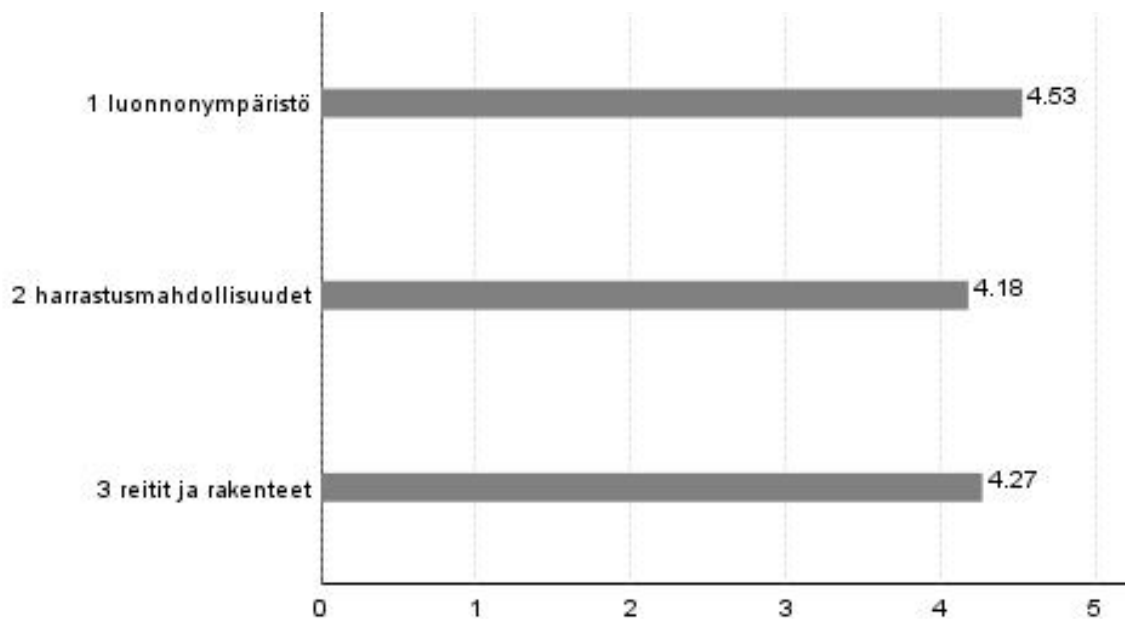
Taulukko 30. Mielipiteet Salamajärven kansallispuiston palvelujen määrästä. 1 = liian pieni, 2 = sopiva, 3 = liian suuri.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %			En osaa sanoa		Keski-arvo	Keskihajonta
			liian pieni	sopiva	liian suuri	n	%		
	n	%							
Pysäköintipaikat	161	82	6	90	4	30	15	1,99	0,32
Tiestö	152	77	11	83	7	34	17	1,96	0,41
Reittien opastetaulut	167	85	14	81	5	17	9	1,90	0,43
Polku- ja/tai latureitistö	163	83	5	90	6	21	11	2,01	0,32
Polku- ja/tai latuviitoitukset	158	80	11	84	6	25	13	1,95	0,40
Tulentekopaikat ja laavut	170	86	12	81	7	16	8	1,95	0,44
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	165	84	4	85	12	18	9	2,08	0,38
Yleisökäymälät	159	81	19	77	4	25	13	1,84	0,46
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	140	71	17	80	3	39	20	1,86	0,43
Erytistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljetta- vuus, turvallisuus, opasteet yms.)	122	62	14	81	5	58	29	1,91	0,43
Metsähallituksen aluetta kos- kevat www-sivut (luontoon.fi, metsa.fi ja retkikartta.fi)	93	47	5	90	4	79	40	1,99	0,31
Luontokeskuksen, -talon tai - tuvan palvelut	94	48	14	77	10	79	40	1,96	0,48
Maantienvarsien opastus	156	79	26	70	4	20	10	1,79	0,51
Asuntovaunupaikat	58	29	3	93	3	112	57	2,00	0,26
Autio- ja varaustuvat	94	48	18	79	3	84	43	1,85	0,44
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapal- velut)	63	32	13	86	2	110	56	1,89	0,36
Jokin muu	7	4	43	43	14	4	2	1,71	0,76
Vastanneita yhteensä	195								

3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Ennako-odotukset Salamajärven luonnonympäristöstä, harrastusmahdollisuuksista ja reiteistä sekä rakenteista täyttyivät hyvin (kuva 15). Odotuksia arvioitiin asteikolla yhdestä (odotukset täyttyivät erittäin huonosti) viiteen (odotukset täyttyivät erittäin hyvin).

Erityisesti luonnonympäristöön oltiin erittäin tyytyväisiä. Luonnonympäristöön kohdistuneiden ennako-odotusten täytyminen sai keskiarvon 4,53 (taulukko 31). Vastaajista 93 % ilmoitti luonnonympäristölle asetettujen ennako-odotusten täytyneen hyvin. Reittien ja rakenteiden kohdalla keskiarvo oli 4,27. Suurin osa vastanneista arvioi reittien ja rakenteiden vastanneen odotuksia melko hyvin. Harrastusmahdollisuudetkin saivat hyvän keskiarvon, 4,18.

Kuva 15. Käynnin ja kävijöiden ennako-odotusten vastaavuus, keskiarvot.

Taulukko 31. Kävijätutkimukseen vastanneiden ennako-odotusten täytyminen Salamajärven kansallispuistossa. 1 = erittäin huonosti, ... 5 = erittäin hyvin.

	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keski-hajonta
			erittäin huonosti	melko huonosti	keskinkertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
	n	%							
Luonnonympäristö	223	99	0	0	7	32	61	4,53	0,64
Harrastusmahdollisuudet	214	95	0	2	17	43	39	4,18	0,77
Reitit ja rakenteet	220	98	1	1	9	47	42	4,27	0,76
Yhteensä	225								

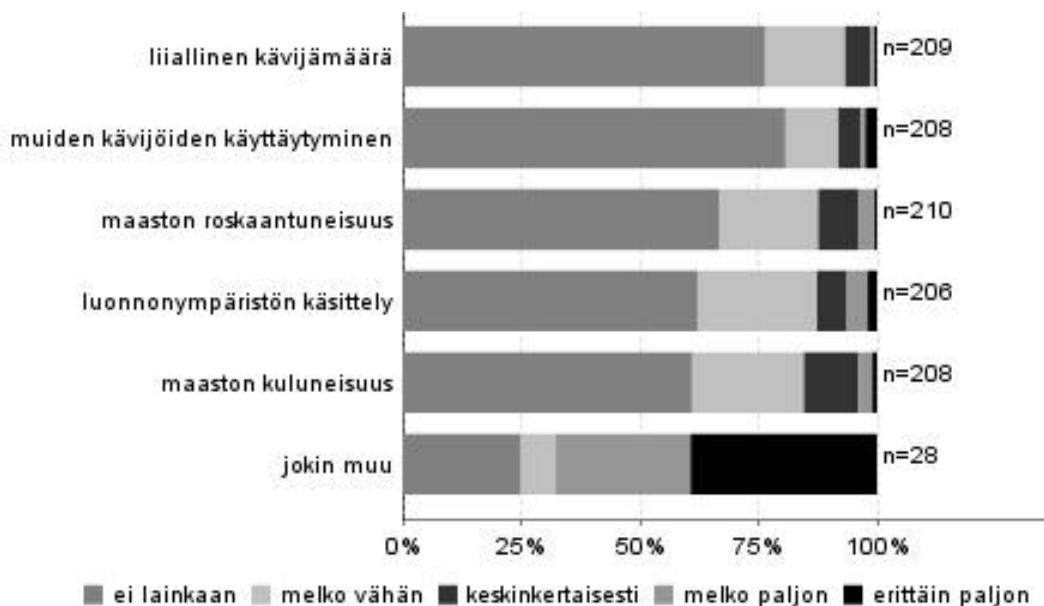
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät

Kävijätutkimukseen osallistuvia pyydettiin arvioimaan tekijöitä, jotka mahdollisesti häiritsivät puistossa käyntiä. Lomakkeessa pyydettiin arvioimaan, kuinka paljon liiallinen kävijämäärä, muiden kävijöiden käyttäytyminen, maaston roskaantuneisuus, luonnonympäristön käsittely ja maaston kuluneisuus ovat häirinneet vastaajaa. Lisäksi vastaaja sai halutessaan nimetä jonkin muun tekijän, joka oli häirinnyt kyseisellä käynnillä Salamajärven kansallispuistossa.

Vastaajista 81 % ilmoitti, ettei muiden kävijöiden käyttäytyminen häirinnyt lainkaan (kuva 16). Liiallista kävijämäärääkään ei pidetty ongelmana, sillä 77 % vastaajista ilmoitti, ettei kyseinen tekijä häirinnyt ollenkaan. Liiallinen kävijämäärä tuskin häiritseekään kävijää esimerkiksi sen takia, että Salamajärven kansallispuisto on pinta-alaltaan laaja ja polkuverkosto on kattava.

Sen sijaan avoimessa vaihtoehdossa ”jokin muu” oli häiritsevempiä tekijöitä. Lähes 40 % kyseiseen kohtaan vastanneista ilmoitti, että jokin muu tekijä häiritsi erittäin paljon. Nämä muut kävijöitä häirinneet tekijät on listattu taulukkoon 32. Niissä mainittiin useimmiten pitkospuiden huono kunto.

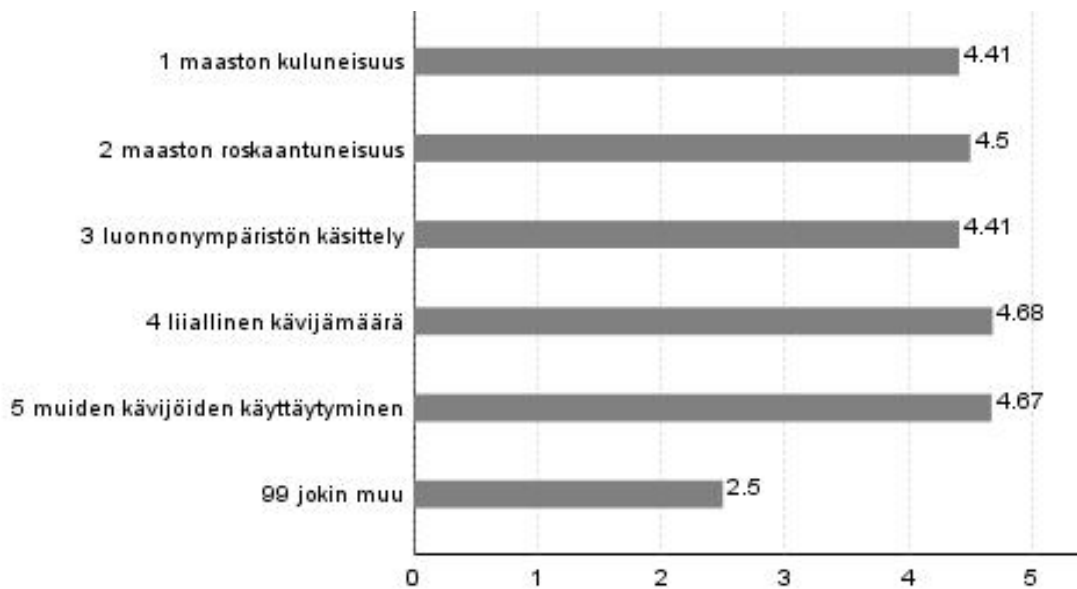
Keskiarvoja tarkasteltaessa huomataan, että kaikki kyselylomakkeeseen valmiiksi listatut häiriötekijät saivat keskiarvokseen yli 4,4 (kuva 17). Tämä tarkoittaa sitä, että keskimäärin kyseiset tekijät häiritsivät vastaajia korkeintaan melko vähän.

Kuva 16. Vastanneita Salamajärven kansallispuistossa häirinneet tekijät (n = 214).

Taulukko 32. Muut vastanneita häirinneet tekijät.

Häiriö	kpl
Pitkospuiden huono kunto	6
Tien kunto	3
Karttojen ja opasteiden puutteet	3
Rakenteiden ja reittien varsien epäsiisteys	4
Hiiret mökeissä	2
Lack of clear water accessibility (puhtaan veden puute)	1
Suihkun puute	1
Huonokuntoinen vene/kirves	1
Sähkökatkos	1
Ei edes ötököitä	1
Hyttyset	1
Yhteensä	24

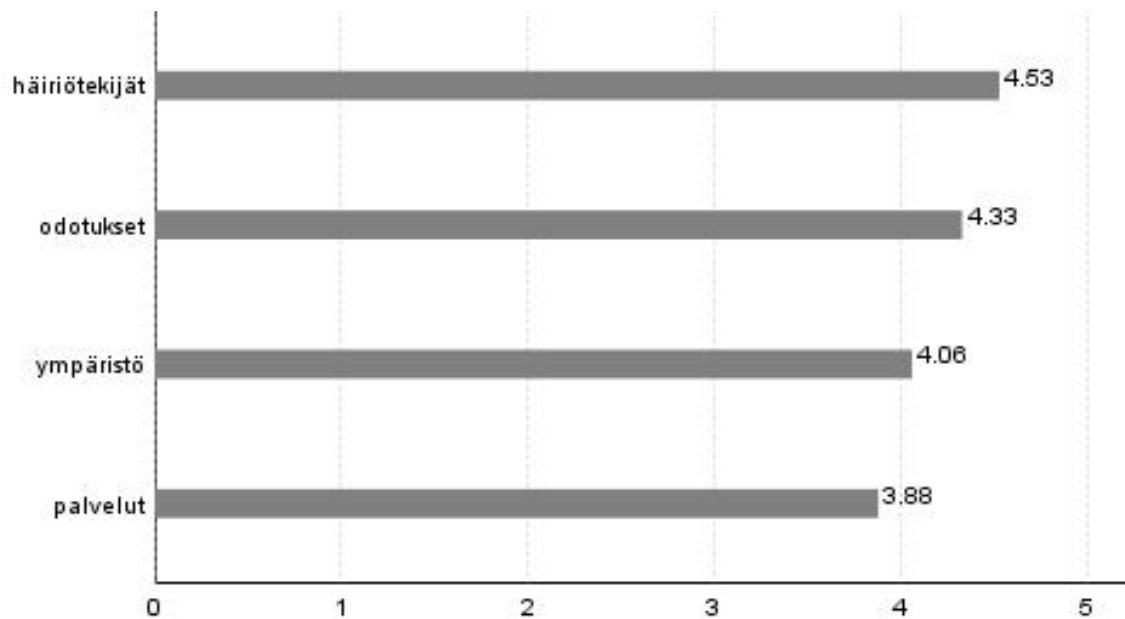

Kuva 17. Vastanneita häirinneiden tekijöiden keskiarvo (n = 214). 1 = erittäin paljon, ... 5 = ei lainkaan. Kohdan "jokin muu" häiriötekijät on listattu taulukossa 32.

3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

Kävijätyytyväisyyttä kuvaava ja valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi oli Salamajärvellä 4,11 (taulukko 33). Indeksillä kuvaa yleistä tyytyväisyyttä kyseiseen käyntiin kansallispuistossa. Kävijätyytyväisyysindeksi koostui osatekijöistä, joita olivat häiriötekijät, odotukset, ympäristö ja palvelut (kuva 18).

Eri osatekijöistä tyytymättömmimpiä oltiin palveluihin (taulukko 33). Tosin palveluidenkin keskiarvo 3,88 oli lähellä hyvää (arvo 4). Palveluiden keskiarvoa laski erityisesti tiestön huonoksi arvioitu kunto.

Kuva 18. Kävijättytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot Salamajärven kansallispuistossa. 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

Taulukko 33. Kävijäytyvyyden osatekijöiden keskiarvot ja kävijäytyvyyssindeksi Salamajärven kansallispuistossa. 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköintipaikat	4,08	Yleinen turvallisuus	4,03	Luonnonympäristö	4,53	Maaston kuluneisuus	4,41
Tiestö	2,86	Yleinen siisteys	4,10	Harrastusmahdollisuudet	4,18	Maaston roskaantuneisuus	4,50
Reittien opastetaulut	4,07	Maiseman vaihtelevuus	4,06	Reitit ja rakenteet	4,27	Luonnonympäristön käsittely	4,41
Polku- ja/tai latureitistö	4,06					Liiallinen kävijämäärä	4,68
Polku- ja/tai latuviitoitukset	4,24					Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,67
Tulentekopaikat ja laavut	4,27						
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	4,35						
Yleisökäymälät	3,90						
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	3,61						
Erylistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,48						
Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (luontoon.fi, metsa.fi ja retkikartta.fi)	3,89						
Luontokeskuksen, -talon tai -tuvan palvelut	3,97						
Maantienvarsien opastus	3,74						
Asuntovaunupaikat	3,69						
Autio- ja varaustuvat	3,87						
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmopalvelut)	3,29						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,64						
Palveluiden määrä	4,14						
Aluekohtainen keskiarvo	3,87		4,06		4,33		4,53
Vertailukelpoinen keskiarvo	3,88		4,06		4,33		4,53
Aluekohtainen kävijäytyvyyssindeksi					4,08		
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijäytyvyyssindeksi					4,11		

3.4 Aluekohtaiset kysymykset

3.4.1 Kalastus

Kävijätutkimuksessa selvitettiin omana kysymyksenään kalastajien mielipiteitä Salamajärven kansallispuiston virkistyskalastusjärjestelyistä (liitteen 6 kysymys 17). Kalastajien mielipiteitä haluttiin selvittää erityisesti siksi, että Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelmassa (Metsähallitus 2007) uudistettiin kalastusjärjestelyjä. Suunnitelmaan perustuen rannalta kalastus kiellettiin vuonna 2008 Koirasalmen välittömässä läheisyydessä rantojen kuluminen ja luontotuvan kehittämisen vuoksi ja kirjolohen istutus Koirajärveen lopetettiin vuonna 2009.

Kansallispuistoissa on harvoin virkistyskalastusmahdollisuutta, eikä kalanistutus lähtökohtaisesti sovi kansallispuistoihin, sillä luontoa muuttava toiminta on niissä luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Salamajärven kansallispuistoa koskevassa asetuksessa (932/1981) istutukseen perustuva virkistyskalastus poikkeuksellisesti sallittiin pitkän perinteen vuoksi, sillä kalanistutus Koirajärviin alkoi jo 1950-luvulla. Yleisölle tarkoitettu virkistyskalastus käynnistyi 1970-luvun alkupuolella.

Istutukseen perustuva virkistyskalastus sai Koirajärvillä jatkaa myös vuoden 2009 jälkeen aluetaloudellisten ja sosiaalisten vaikutustensa vuoksi. Kirjolohen sijaan Koirajärveen istutetaan nykyään alueelle luontaista taimenta. Tehdyillä muutoksilla toivotaan vakiinnutettavan alueelle uusi, erämaisempi ja kansallispuiston arvoja paremmin huomioiva kalastuskulttuuri. Virkistyskalastusta jatkamalla mahdollistetaan myös luontotuvan toimintojen toteutuminen yritysveltoisesti. Vaikka kirjolohen istutus Koirajärviin on lopetettu, on istutusta edelleen jatkettu puiston välittömässä läheisyydessä Kaunislammella, Heikinlammella ja Ahvenlammella.

Rannalta harrastettavaan ootto-ongintaan liittyi joitakin alueen muuta käyttöä häiritseviä tekijöitä. Vaikka rannalta kalastaminen on kielletty Koirasalmen alueella, ei kielto vaaranna esteettömyyden toteutumista, sillä erityisjärjestelyjä tarvitsevalle kalastajalle on säilytetty mahdollisuus kalastaa rannalta.

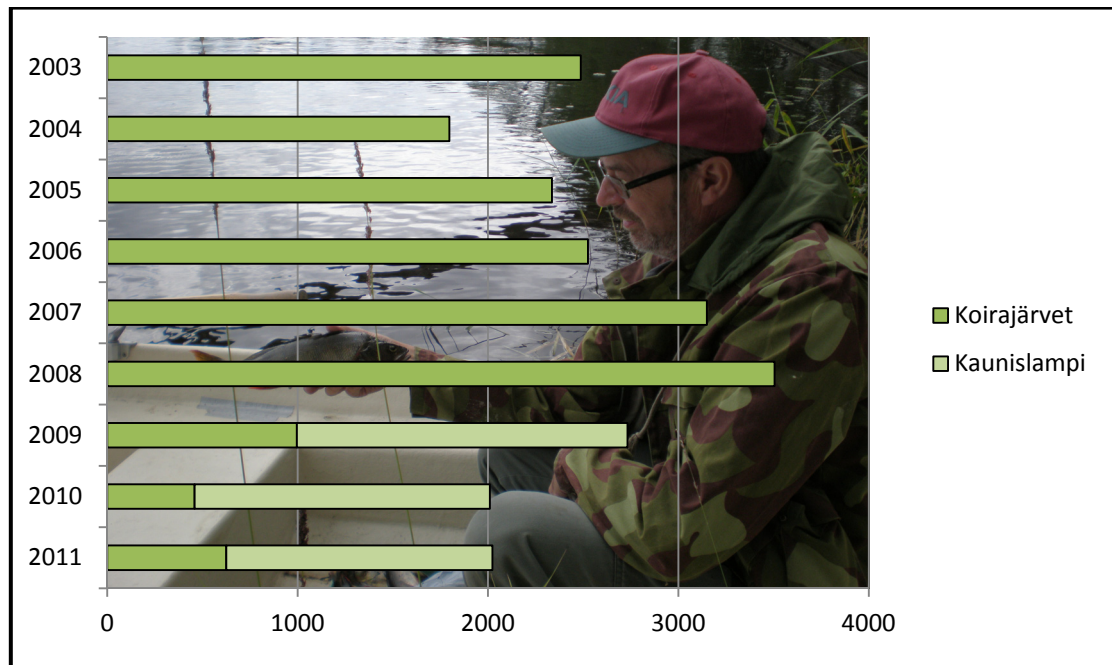
Nämä viime vuosina tehdyt, kalastukseen liittyvät muutokset eivät ole luonnollisesti miellyttäneet kaikkia. Kritiikin syitä saattavat olla taimenen kirjolohta heikompi saalisvarmuus ja korkeampi luvan hinta. Taimen on haasteellisempi pyydyttävä ja vaatii kalastajalta aktiivisempaa kalastustapaa.

Kalastusjärjestelyjä muutettaessa varauduttiin myös puistossa vierailevien määrän hetkelliseen laskuun. Tällaista kävijämäärän laskua ei ole kuitenkaan nähtävissä, sillä vuonna 2011 kansallispuistossa vieraili yli 13 000 kävijää, mikä on enemmän kuin muutama viime vuotena. Tosin kalastajien, ilmeisesti erityisesti lähialueelta saapuvien, osuus on laskenut.

Muuttuneiden kalastusjärjestelyjen mahdollisia vaikutuksia kalastuslupamääriin selvitettiin kävijätutkimuksen yhteydessä Villin Pohjolan lupamyyntitilastojen avulla. Kalastuslupamäärien muutosta vuodesta 2003 vuoteen 2011 on havainnollistettu kuvassa 19. Vuonna 2009 Koirajärvien virkistyskalastusalueesta erotettiin Kaunislammen virkistyskalastusalue, jonka vesialaan kuuluvat Kaunislammen lisäksi Ahvenlampi ja Heikinlampi.

Lunastettujen kalastuslupien määrä laski vuosina 2009 ja 2010 noin 20 % vuodessa, mikä oli odotettavaa kalastusjärjestelyjen muututtua 2008–2009 (kuva 19). Vuoden 2010 loppuun mennessä kalastuslupien määrä oli laskenut vuoteen 2008 verrattuna noin 42 %. Vuonna 2008, viimeisenä kirjolohenistutusvuotena, Koirajärviin istutettiin normaalia enemmän kirjolohta, mikä on saattanut hidastaa kalastuslupien määrän notkahdusta vuonna 2009. Vuonna 2011 kalastuslupien määrän lasku näyttäisi pysähtyneen, Koirajärvien lupamäärä on jopa kääntynyt kasvuun. Onkin odotettavaa, että kalastusjärjestelyjen muutokset vaihtavat Koirajärvien kalastajakuntaa kirjolohikalastaji-

en siirtyessä muille kohteille. Kestänee aikansa, ennen kuin aktiivisemmasta kalastuksesta kiinnostuneet löytävät Koirajärville. Vuoden 2011 tiedot (kuva 19) kuitenkin antavat olettaa, että Koirajärvet on ehkä alettu löytää myös uudistuneena kalastuskohteena.

Kuva 19. Kalastuluslupien määrä Koirajärvien ja Kaunislammen virkistyskalastusalueilla vuosina 2003–2011 (Villin Pohjolan lupamynttilastot 2003–2011). Kaunislampi oli osa Koirajärvien virkistyskalastusalueetta vuoteen 2009, jolloin se erotettiin omaksi alueekseen.

Noin viidesosa vastaajista oli ilmoittanut kalastaneensa Salamajärven kansallispuistossa (ks. kuva 6, s. 23). Lisäkysymyksessä (liitteen 6 kysymys 17) kalastajilta tiedusteltiin kalastuspaikkaa ja -välinettä, ja lisäksi heillä oli mahdollisuus vapaasti kommentoida muuttuneita kalastusjärjestelyjä. Koirajärvet oli suosituin kalastuskohde, siellä kalasti ainakin joka toinen kysymykseen vastanneista (taulukko 34). Taulukossa 34 nimettyjen kalastuskohteiden lisäksi mainittiin (kohta ”muu”) lääninluvalla sallitut lammet, muut lammet, Sysilampi, Heikinjärvi, Salamajärvi, Lehtosenjärvi ja Hepolampi.

Koska Koirajärvien kirjoloihen istutuksen lopettamista on kritisoitu, on hieman yllättävää, että Kaunislampi, Heikinlampi ja Ahvenlampi, joissa edelleen voi kirjolohta kalastaa, nimettiin kalastuskohteiksi yhteensä ainoastaan 16 kertaa (taulukko 34). Luultavasti näillä kohteilla kalastaneista on tutkimukseen vastannut suhteessa pienempi osa kuin Koirajärvillä kalastaneista. Voisi myös olettaa, että jos kalastajilla olisi erityisen paljon kritisoitavaa alueesta, he vastaisivat kyselyyn sitä varmemmin. Koirajärvien suosiesta voi päätellä, että kalastajilla on paljon muitakin motiiveja kalastaa kuin pelkkä saalis.

Käytetyistä kalastusvälineistä oli suosituin uistin (taulukko 35). Kävijätutkimuksen toteutuksen ajankohta lienee vaikuttanut siihen, että neljättä vastausvaihtoehtoa, pilkkiä, ei maininnut käyttäneensä kukaan.

Taulukko 34. Vastanneiden kalastuskohteet Salamajärven kansallispuistossa ja Hirvaan kierroksella sekä niiden lähistöllä.

Kalastuskohte	kpl	%
Koirajärvet	24	51
Muu	7	15
Kaunislampi	6	13
Heikinlampi	5	11
Ahvenlampi	5	11
Yhteensä	47	100

Taulukko 35. Vastaajien käyttämät kalastusvälineet.

Kalastusväline	kpl	%
Uistin	31	60
Onki	17	33
Perho	4	8
Yhteensä	52	100

Lähes kolmekymmentä vastaajaa kommentoi Salamajärven nykyisiä kalastusjärjestelyjä (liite 4). Yleisesti oltiin tyytyväisiä kalastukseen tehtyihin muutoksiin. Nykyistä käytäntöä kuvailtiin muun muassa sopivaksi ja ratkaisun toivottiin olevan pysyvä.

Kehittämisehdotuksia annettiin kuusi. Kahdessa ehdotuksessa toivottiin kirjolohen istutuksen palauttamista Koirajärviin ja parissa haluttiin istutetun kalamäärän lisäämistä. Eräs vastaaja kehui kalastusjärjestelyjä muuten toimiviksi, mutta ehdotti kaikkia kalastuskohteita saman kalastuslupan piiriin.

Kaikkia eivät tehdyt muutokset miellyttäneet. Esimerkiksi kalastuslupaa moitittiin kalliiksi. Veneen vuokrausta taas pidettiin vaikeana. Lisäksi veneen vuokrahintaa ja lupaa pidettiin yhteensä liian kalliina. Kalastuslupien hinnat ovat Salamajärven alueella nousseet, sillä taimenen istutus on kirjolohen istutusta kalliimpaa. Muita syitä lupamaksujen nousuun ei ole, eikä lupamaksujen korotuksella haeta varsinaista taloudellista hyötyä.

3.4.2 Lisäpalveluiden tarpeellisuus

Vastaajilta kysyttiin myös erilaisten lisäpalveluiden tarpeellisuutta kansallispuistossa (kysymys 16 liitteessä 6). Tarpeellisuutta arvioitiin asteikolla 1 = ei lainkaan tarpeellista, ... 5 = erittäin tarpeellista. Taulukossa 36 jokaisen palvelun keskiarvo on lähellä arvoa kolme, joten mikään kysytyistä lisäpalveluista ei osoittautunut erityisen tärkeäksi tai täysin tarpeettomaksi kehittämiskohteeksi. Annetuista vaihtoehdoista vastaajia kiinnosti eniten lisätieto metsäpeuroista.

Jonkin muun kuin kysymyksessä nimetyn palvelun tarpeellisuutta kommentoi kolmekymmentä vastaajaa (taulukko 36). Kahdeksan vastaajaa kommentoi reittien varrella olevia palveluja. Kommenteissa otettiin kantaa reittien varrella olevien rakenteiden kehittämiseen (3 vastaajaa), pitkospuiden parantamiseen (2) ja juomavedenottoa paikkojen lisäämiseen (2) Lisäksi yksi vastaaja koki erittäin tarpeellisena kansallispuiston halki kulkevan poikittaispolun rakentamisen. Muita kommentoituja palveluja, oli muun muassa kioski, jonka olemassaolon vastaaja koki erittäin tarpeelliseksi. Opastusta kommentoi usea vastaaja. Myös karttoihin toivottiin parannusta. Karttojen puut-

teelliseksi kokemisessa saattaa olla kuitenkin kyse lähinnä tiedon puutteesta, sillä alueen kartat ovat tulostettavissa Metsähallituksen Retkikartta.fi-karttapalvelusta (Metsähallitus 2011c). Lisäksi Salamajärven kansallispuiston verkkosivuilla on linkki paperikarttojen tilaamiseen. Alueen retkeilykarttoja on ollut mahdollista ostaa myös Koirasalmen luontotuvalta. Muita mainittuja lisäpalveluja olivat muun muassa lisätiedot alueen kulttuurihistoriasta, villieläintutka ja esteettömät palvelut.

Taulukko 36. Lisäpalveluiden tarpeellisuus Salamajärven kansallispuistossa. 1 = ei lainkaan tarpeellista, ...5 = erittäin tarpeellista.

Lisäpalvelu	Yht		5		4		3		2		1		Med	Keski-arvo	Keski-hajonta
	n		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
Nykyistä kattavammat opastuspalvelut	194		11	6	22	11	64	33	41	21	56	29	3	2,4	1,18
Luontopolku	188		20	11	35	19	69	37	29	15	35	19	3	2,9	1,23
Enemmän tietoa metsäpeuroista	194		23	12	58	30	64	33	28	14	21	11	3	3,2	1,15
Huollettu latu	155		17	11	24	15	45	29	26	17	43	28	3	2,7	1,33
Muu	30		10	33	4	13	7	23	2	7	7	23	3	3,3	1,57

3.4.3 Kierretyt rengasreitit

Tutkimuksessa haluttiin myös saada tietoa Salamajärven rengasreittien (kts. kuva 2 sivulla 12) suosiosta. Tätä selvitettiin kyselylomakkeen kysymyksellä 4b (liite 6). Reiteistä suosituin oli kansallispuiston ulkopuolelle ulottuva Hirvaan kierros, jonka mainitsi kiertäneensä 49 vastaajaa (taulukko 37). Toiseksi suosituin oli Vaatimen kierros, jonka kiersi 32 vastaajaa. Iso Koirajärveä kiertävän, edellisiä paljon lyhyemmän Metsäperäläisen taipaleen kulki tai suunnittelei kulkevänsä vain 12 % kysymykseen vastanneista.

Hieman yllättävää on, että pisimmät reitit olivat suosituimpia. Tulos saattaa selittyä osittain lomakkeen kysymyksenasettelulla. Kysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa reitit, jotka vastaaja on kiertänyt tai aikoo kiertää kokonaan. Vastaaja kuitenkin saattoi tulkita kysymykseen sisältyvän myös reitit, joita hän on kiertänyt tai aikonut kiertää vain osittain. Tähän viittaavat myös ulkoilu-reittien varrella sijaitsevien kolmen kävijälaskurin lukemat. Tulokseen saattoi vaikuttaa myös vastaajan perehtyminen lomakkeen täytön apuna olleeseen karttaan (kuva 2 sivulla 12): jos vastaaja ei vastatessaan tutustunut karttaan, ei hän välttämättä osannut vastata reitteihin liittyviin kysymyksiin ollenkaan. Tämä saattaa vääristää tuloksia erityisesti lyhyempien reittien kohdalla. Ne jätetään helpommin huomioimatta, sillä niiden kiertäminen vaatii vähemmän suunnittelua. Toisaalta tulee muistaa, että Salamajärven kansallispuisto on viikonlopun vaelluskohde ja Hirvaan kierros on oivallinen reitti muutaman päivän vaellukselle.

Taulukko 37. Reitit, jotka vastaajat kiersivät tai suunnittelivat kiertävänsä Salamajärven kansallispuistossa. Vastaajalla oli mahdollisuus valita useita reittejä.

Reitti	kpl	%
Hirvaan kierros (58 km)	49	28
Vaatimen kierros (18 km)	32	19
Sysilammen luontopolut (6 km)	27	16
Vasan kierros (2,3 km)	22	13
Pahapuron lenkki (5,9 km)	21	12
Metsäperäläisen taival (6,2 km)	21	12
Yhteensä	172	100

3.5 Vapaamuotoiset ajatukset

Vapaamuotoista palautetta antoi lähes 80 vastaajaa (liite 5). Vapaamuotoiset vastaukset luokiteltiin Metsähallituksen ympäristö- ja laatujärjestelmän palauteluokittelun mukaisesti. Koska vastauksen luokka ja laatu ovat tietojen tallentajan arvioita kustakin palautteesta, on luokitus suuntaa antava. Jotkin vastaukset voisivat esimerkiksi olla yhtäaikaisesti sekä kehittämisehdotuksia että kehuja tai valituksia. Vastaukset jakaantuivat laadun mukaan kehuihin, kehittämisehdotuksiin, valituksiin ja muihin kommentteihin. Kaikki palautteet ovat luettavissa liitteestä 5.

Kehuja oli viidesosa vastauksista. Hirvaan kierrosta kuvailtiin niissä mukavaksi ja hyvin toteutetuksi reitiksi. Kiitosta saivat myös Pitkälahden ja Valvatin autiotuvat. Koirasalmen saunaa kiiteltiin erinomaiseksi ja palvelua kuvailtiin napakympiksi. Salamajärven kansallispuistossa ensimmäistä kertaa vierailut yllättyi paikasta positiivisesti. Etenkin luonto teki moneen vastaajaan vaikutuksen: ”Maisemat ovat olleet tosi mahtavat!” Eräs vastaaja tiivisti kokonaisuuden olevan ”ai- van mahtava helmi”.

Reilu neljäsosa kommentteista oli valituksia. Nielujärven laavun polttopuuhuoltoa ja laavun siisteyttä kritisoitiin jonkin verran. Laavun huollosta vastaa Kinnulan kunta. Suuri osa valituksista koski pitkospuiden huonoa kuntoa. Usea vastaaja moitti tiestön huonoa kuntoa ja painotti, että tielle tulisi tehdä pikaisesti jotakin. Jonkin verran annettiin kielteistä palautetta tupien ja muiden palvelurakenteiden epäsiisteydestä.

Kehittämisehdotuksia antoi miltei joka kolmas vapaamuotoisen kommentin kirjaaja. Vastaajat kaipasivat muun muassa kahvila- ja kioskipalveluja. Luontotuvan toivottiin olevan auki joka päivä. Eräs vastaaja ehdotti toteutettavaksi kansallispuiston pohjoisosat yhdistävää reittiä, joka lisäisi reittivaihtoehtoja. Ehdotettiin myös, että kalojen istutuspäivämäärän ja istutetun kilomäärän tulisi näkyä sekä ilmoitustaululla että Internetissä. Teiden varsilla olevien opasteiden parantamista toivottiin myös.

Suullisissa palautteissa kritisoitiin veneen vuokrahintaa ja kalastuksen lupamaksujen korottamista. Parempia peseytymismahdollisuuksia toivottiin, sillä asuntovaunupaikoilla ei erään vastaajan mukaan oikeastaan ole mahdollisuutta peseytyä. Ratkaisuksi ehdotettiin muun muassa kolikolla toimivia suihkuja. Myös luontotuvan aukioloaikoja kommentoitiin. Eräs kävijä totesi, että monet asuntoautot tulevat illalla Koirasalmelle ja kääntyvät pois, koska tupa ei ole auki. Eniten valitettiin tiestön huonoa kuntoa. Erityisesti matkailuautolla ja -vaunulla alueelle tuleville teiden kunto on muutaman vastaajan mukaan huomattava ongelma. Eräs vastaaja kommentoi, että jos tiestöä ei saada kuntoon, täytyy miettiä, voiko alueelle ylipäättään enää tulla. Suullisissa palautteissa alueen viihtyisyyttä, kauneutta ja mukavuutta keuhuttiin useasti.

4 Tulosten tarkastelu

4.1 Yhteenveto

Salamajärven kansallispuiston käyntimäärä on noussut viime vuosina. Vuonna 2011 puistoon tehtiin yli 13 000 käyntiä, mikä on yli kuusisataa käyntiä enemmän kuin edellisellä vuonna. Perinteinen Salamajärvellä harrastettu virkistysmuoto on kalastus. Viime vuosien aikana kalastusta on kehitetty kansallispuistoon sopivammaksi ja siksi mm. kirjolohen istutus Koirajärveen on lopetettu. Oli odotettavissa, että kalastajien määrä notkahtaa, ennen kuin uudet, taimenen kalastuksesta kiinnostuneet asiakkaat löytävät Koirajärvet. Kalastajien väheneminen ei ole kuitenkaan näkynyt koko alueen käyntimäärän laskuna. Näyttääkin siltä, että kansallispuistoa suosivat yhä enemmän myös muiden virkistysmuotojen harrastajat. Suosituimmat virkistysmuodot puistossa olivat kävely, retkeily ja luonnon tarkkailu.

Suurin osa (61 %) kansallispuistossa vierailevista yöpyi alueella. Yöpyjien suurta määrää selittävät puiston syrjäinen sijainti sekä mahdollisuus pitkiin vaelluksiin. Salamajärven puiston laaja pinta-ala, Peuran Polun runkoreitti ja Hirvaan kierros mahdollistavat useamman päivän vaellukset. Lisäksi Koirasalmen pysäköintipaikalta voi vuokrata matkailuauto- tai matkailuvaunupaikan, mikä helpottaa yöpymistä. Suurin osa vastaajista nimesi Salamajärven kansallispuiston matkansa tärkeimmäksi kohteeksi, mikä saattaa myös osaltaan selittää yöpyjien määrää – Salamajärvelle tullaan suunnitellusti ja yöpyminen alueella kiinnostaa. Myös kalastuksen suosio nostanee yöpyjien määrää, sillä virkistyskalastus painottuu usein yöaikaan ja aamun varhaisiin tunteihin.

Kävijätutkimuksen aineistonkeruutapa saattoi kuitenkin korostaa yöpyjien määrää, sillä jatkuvan keruun pisteillä lomakkeita todennäköisesti täyttivät suhteellisesti useammin yön yli viiptyvät kuin lyhyellä päiväkäynnillä olevat vastaajat. Tätä päätelmää tukee Isojärven kansallispuiston kävijätutkimuksen yhteydessä tehty vertailu eri keruutapojen vaikutuksista tuloksiin (Mäkelä 2012). Isojärven aineistossa yöpyjien osuus vaihteli keruutavoista riippuen 22 %:sta (aktiivikeruu) 49 %:iin (jatkuva keruu). Salamajärvellä ero ei todennäköisesti ole yhtä selvä puistojen erilaisen luonteen vuoksi.

Isojärven vertailussa huomattiin, että jatkuvalla keruulla saatiin aktiivikeruuta enemmän vastauksia vapaamuotoisiin kysymyksiin (Mäkelä 2012). Ehkäpä aktiivikeruussa kerrotaan enemmän mielipiteitä suullisesti haastattelijalle. Aktiivikeruun tarkoituksena on tavoittaa mahdollisimman kattavasti alueen kaikki keskeiset kävijäryhmät. Jatkuvan keruun vaarana on, että tutkimukseen osallistuvat vain aktiivisimmat kävijät. Isojärven kävijätutkimuksen useimmissa kysymyksissä ei kuitenkaan havaittu suuria eroja aktiivikeruun ja jatkuvan keruun välillä. Jatkuvassa keruussa vastaajiksi näyttivät valikoituvan aktiivikeruuta useammin nuoremmat ja korkeammin koulutetut. Jatkuvan keruun vahvuutena taas oli kävijän tavoittaminen kaikkina vuorokaudenaikoina ja eri puolilla kansallispuistoa.

Salamajärven kävijätutkimukseen vastasi 1,7 % kansallispuiston vuotuisesta kävijämäärästä. Miltei kaikki vastaajat saapuivat kansallispuistoon omalla autolla. Puistoon onkin lähes mahdotonta saapua julkisilla kulkuneuvoilla. Vastanneiden keski-ikä oli 40 vuotta ja sukupuolijakauma tasainen. Suurin osa saapui puistoon 2–5 hengen seurueissa. Seurue koostui useimmiten oman perheen jäsenistä, ystäväistä tai seurustelukumppaneista. Kävijöiden kotipaikkajakaumaa tarkastelemalla voidaan todeta Salamajärven olevan kotimaisten matkailijoiden puisto, johon tullaan kauempaa ja laajalta alueelta, ja jossa viivytään usean päivän ajan. Salamajärvi ei niinkään ole päiväkäyntikohte. Puistoon saavuttiin useimmiten Jyväskylän ja Kokkolan seudulta, lähialueen kunnista tai pääkaupunkiseudulta. Vastanneista 4 % oli ulkomaalaisia.

Suurimmalle osalle vastaajista kansallispuisto oli matkan ainoa kohde. Suosituin vierailukohde Salamajärvellä oli Koirasalmi, jota ympäröivät Koirajärvet houkuttelevat kalastajia. Viidesosa tutkimukseen vastanneista ilmoitti kalastaneensa vierailullaan kansallispuistossa. Kalastajista puolet narrasi taimenia Koirajärvellä. Koirasalmi on useimpien retkeilyreittien lähtöpaikka. Edellisen kävijätutkimuksen jälkeen kansallispuistossa on kehitetty useita retkeilyyn tarkoitettuja rengasreittejä. Vastaajista 75 % kiersi tai aikoi kiertää näitä reittejä. Suosituin reiteistä oli Hirvaan kierros. Vastauksista ei kuitenkaan käynyt täysin ilmi, oliko reitit kierretty kokonaan vai osittain.

Puiston palveluvarustus on kattava, yhtenäinen ja hyvässä kunnossa. Salamajärven kansallispuistossa, Salamanperän luonnonpuistossa ja Hirvaan kierroksella on pitkospuita noin 20 kilometriä. Maasto on kivikkoista ja soista. Koska pitkospuut tulisi uusia kymmenen vuoden välein, pitäisi niitä vuosittain uusia kaksi kilometriä. Tähän ei ole kuitenkaan ollut mahdollisuuksia, vaan peruskorjaustarpeesta on jääty jälkeen. Tämä näkyy kävijätutkimuksen vastuksissa, joissa pitkospuiden paikoittaista huonoa kuntoa kritisoitiin. Pitkospuiden kuntoon vaikutti vuoden 2011 syksyllä myös vedenpinnan korkeus. Rankkasateiden aiheuttamat tulvat veivät paikoitellen myös pitkospuut mukanaan. Tulevaisuudessa pitkospuita tullaan korvaamaan kestäväinnillä, joka on esimerkiksi polkujen sorastamista. Kansallispuiston maaperä on soista ja kivikkoista, joten kestäväinti ei sovellu korvaamaan pitkospuita kaikilla reiteillä. Salamanperän luonnonpuiston vanhoissa pitkospuissa elää uhanalainen ja erityisesti suojeltava kovakuoriaislaji, nahkuri (*Tragosoma depsarium*). Pitkospuiden uusimista suunniteltaessa ja toteutettaessa myös niissä elävien uhanalaisten lajien suojelu tulisi ottaa huomioon.

Salamajärven kansallispuiston käyntimäärä ei ole vielä lähelläkään tasoa, jolloin liialliset käynnit vaarantaisivat luontoarvot. Puiston merkittävyys lisääntyisi, jos käyntimäärää pystyttäisiin edelleen kasvattamaan. Jotta kansallispuiston reittejä ja muita virkistysmahdollisuuksia voidaan markkinoida, on palveluiden riittävä taso ensiarvoista. Esimerkiksi Nielujärven laavun ylläpitoon tulisi kiinnittää enemmän huomiota jo paikan keskeisen sijainnin takia. Tiivis yhteistyö eri toimijoiden (Metsähallitus, kunnat, yrittäjät, maanomistajat) välillä on paikallistaloudellisestikin kannattavaa.

Kokonaisuudessaan palveluiden laatuun ja määrään oltiin tyytyväisiä. Parhaiten Salamajärvellä toimivat polttopuuhuolto, tulentekopaikat ja laavut sekä polku- ja latuviitoitukset. Lisäpalveluita ei koettu kovinkaan tärkeiksi. Tyytymättömiä oltiin tiestöön. Tiestön huono kunto näkyy useiden eri kysymysten vastuksissa. Tiestön kunto heikentää puiston saavutettavuutta. Salamajärvelle saapuminen on haastavaa erityisesti asuntovaunua perässään vetäville. Alueen tiestöä on kehitetty jonkin verran viime aikoina. Kinnulasta Koirasalmelle johtava Koirasalmentie kunnostettiin Kinnulan ja Tikkakankaan välillä syksyllä 2011. Myös Perhon suunnasta Koirasalmelle tulevat Koirasalmentie ja Sysilammentie pyritään kunnostamaan heti, kun se on mahdollista. Maantienvarsiopeasteita on uusittu vuonna 2009.

Seuraavan kävijätutkimuksen kysymyksiin tulisi tehdä muutamia lisäyksiä. Ensinnäkin kaikki jatkuvan keruun pisteet ja muut haastattelupaikat tulisi kirjata vaihtoehdoiksi kysymykseen 4a (liite 6). Tällöin saataisiin kattavammat tiedot paikoista, joissa vastaajat vierailivat käynnillään kansallispuistossa, luonnonpuistossa ja Hirvaan kierroksella. Kysymykseen 4b (reitit, jotka vastaaja kiersi tai aikoi kiertää) tulisi lisätä rengasreittien pituudet, mikä helpottaisi kysymykseen vastaamista ja luultavasti antaisi kierretyistä reiteistä todenmukaisemman kuvan. Myös talvikävijöistä olisi hyvä saada tietoa, alueen yritystoiminnan kehittämisenkin kannalta.

4.2 Vertailu aiempaan kävijätutkimukseen

Salamajärvellä toteutettiin edellinen kävijätutkimus vuonna 2005 (Toopakka 2006). Silloin kävijätutkimusalue oli Salamajärven suojelualuekokonaisuus. Tutkimusalue oli vuoden 2011 tutkimusalueetta laajempi, sillä se ulottui Valkeiselle ja Korsukylään saakka. Vuoden 2011 tutkimuksessa aineistoa kerättiin Salamajärven kansallispuiston ja Salamanperän luonnonpuiston lisäksi Hirvaan kierroksen kulkijoilta. Hirvaan kierros ulottuu Valvattiin ja Lehtosenjärvelle.

Toopakan tutkimuksessa aineistoa kerättiin vuonna 2005 toukokuusta lokakuuhun. Kaikki lomakkeet saatiin aktiivisia haastatteluja tekemällä. Haastatteluja tehtiin 36 päivänä. Lomakkeita saatiin yhteensä 319 kpl, mikä oli 2,9 % alueen käyntimäärästä ko. vuonna. Vuoden 2011 tutkimuksen aineiston keruutapa poikkesi huomattavasti edellisestä tutkimuksesta, sillä suurin osa aineistosta kerättiin jatkuvalla keruulla. Vuoden 2011 tutkimuksessa lomakkeita saatiin yhteensä 227 kpl, mikä on 1,7 % kansallispuiston vuoden 2011 käyntimäärästä.

Vaikka kävijätutkimusten aineistonkeruutapa, tutkimusalue ja vastausprosentti poikkeavat toisistaan, voidaan joiltakin osin tehdä vertailua näiden kahden tutkimuksen välillä. Kävijätutkimuslomakkeiden kysymykset olivat suurelta osin samantyylliset molemmissa tutkimuksissa. Vuonna 2011 oli mahdollista vastata myös englanninkieliseen lomakkeeseen, vuonna 2005 tätä mahdollisuutta ei ollut.

Vuonna 2005 kävijäkunta oli miesvoittoista. Miesvoittoisuutta selitti osittain kalastuksen suosio: vastaajista 33 % oli kalastajia. Vuoden 2011 tutkimukseen vastanneiden sukupuolijakauma oli tasainen, vastanneista 48 % oli naisia ja 52 % miehiä. Silloin vastaajista 21 % ilmoitti kalastaneensa alueella. Luku on 12 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuoden 2005 tutkimuksessa.

Vuonna 2005 neljäsosa kävijöistä tuli Salamajärvelle lähikunnista ja lähialueen kaupungeista. Eniten kävijöitä oli Jyväskylästä ja Kokkolasta. Vuonna 2011 lähikunnista saapui 11 % vastaajista. Jyväskylä ja Kokkola olivat myös vuonna 2011 suurimmat keskittymät, joista Salamajärvelle saavuttiin. Pääkaupunkiseudulta saapuvien osuus on noussut huomattavasti vuodesta 2005, sillä 2011 pääkaupunkiseudulta saapui merkittävä osa vastaajista, kun vuonna 2005 määrä oli vähäinen. Lähialueelta saapuvien kävijöiden osuus on vähentynyt noin 12 prosenttiyksikköä vuodesta 2005 vuoteen 2011. Mahdollisesti ainakin osa tästä vähenemisestä selittyy paikallisten kalastajien määrän vähenemisellä.

Yleisimmin Salamajärven alueelle saavuttiin vuonna 2005 pienessä seurueessa, joka oli useimmiten kahden hengen perhe. Joka neljännessä seurueessa oli alle 16-vuotiaita. Tulos oli hyvin samankaltainen vuonna 2011, jolloin alueelle saavuttiin enimmäkseen 2–5 hengen seurueissa, ja seurueessa paikalle saapuneista 23 % ilmoitti seurueeseen kuuluvan lapsia.

Vuonna 2005 valtaosa vastanneista (65 %) saapui alueelle henkilöautolla. Asuntoautojen ja -vaunujen osuus oli merkittävä, 15 %. Myös vuonna 2011 alueelle saavuttiin pääosin henkilöautolla (77 % vastaajista). Asuntoautojen ja -vaunujen osuus oli täsmälleen sama kuin vuonna 2005.

Vuoden 2005 tutkimuksessa 27 %:lla vastaajista ei ollut ammatillista tutkintoa, kun vastaava luku vuoden 2011 tutkimuksessa oli 10 %. Koulutustaso oli korkeampi vuoden 2011 tutkimuksessa, jolloin korkeakoulututkinnon oli suorittanut vastaajista lähes puolet. Vastaava luku vuonna 2005 oli 23 %. Tulokseen saattoi hieman vaikuttaa aineistonkeruutapa.

Vuonna 2005 Koirasalmi oli kansallispuiston suosituin yksittäinen käyntikohde. Vuonna 2011 se oli edelleen suosituin käyntikohde. Yleisimpiä alueella harrastettuja toimintoja olivat vuonna 2005 luonnon tarkkailu, kävely ja retkeily. Miesten tärkein harrastus oli kalastus ja naisten retkeily sekä luonnon tarkkailu. Vuonna 2011 suosituimmat harrastukset olivat edelleen kävely, luonnon tark-

kailu ja retkeily. Miesten tärkein harrastus oli vaellus ja naisten retkeily. Noin neljäsosa miesvastaajista piti vuonna 2011 kalastusta tärkeimpänä harrastuksenaan.

Tärkeimpiä virkistysmotiiveja vuoden 2005 kävijätutkimuksessa olivat luonto, maisemat, henkinen hyvinvointi ja rentoutuminen. Tosin kalastajat arvostivat myös jännityksen kokemista. Vähiten tärkeä syy vierailuun oli tutustuminen uusiin ihmisiin. Tärkeimmät virkistysmotiivit olivat samat myös vuoden 2011 tutkimuksessa.

Vuoden 2005 tutkimuksessa (Toopakka 2006) todettiin, että alueen kehittämisessä tulisi erikoislupakalastus ja muu alueella tapahtuva toiminta nähdä toisiaan tukevin ja vahvistavina toimintoina. Vuoden 2005 monissa vastauksissa korostettiin luonnontilaisuutta ja sen säilyttämisen tärkeyttä. Toopakka (2006) totesi, että luonnontilaisuuteen tulisi kiinnittää huomiota alueen hoidossa. Vastauksista näkyi myös eri käyttäjäryhmien tarpeiden erilaisuus. Edellisen kävijätutkimuksen jälkeen luonnontilaisuustavoitetta on toteutettu muuttamalla kalastusta luonnonmukaisemmaksi kansallispuiston alueella ja ottamalla silti käyttäjäryhmien erilaiset tarpeet huomioon. Perinteinen virkistyskalastus on haluttu säilyttää Koirajärvissä kirjolohen istutuksen lopettamisen jälkeenkin korvaamalla kirjolohi luontaisella kalalajilla taimenella.

Vuonna 2005 yöpyjien osuus kävijöistä oli 60 %. Toopakka (2006) arvioi osuuden olevan kuitenkin hieman ilmoitettua pienemmän, sillä kalastajat laskettiin yöpyjiin, vaikka he olisivatkin lähteneet aiemmin saatuaan kalastuskiintiönsä täyteen. Vuonna 2011 yöpyjien osuus oli pysynyt ennallaan (61 %). Tämä viittaa siihen, että erot aineistonkeruutavoissa eivät Salamajärvellä vaikuttaneet merkittävästi yöpyjien osuuteen.

Rahankäyttöön liittyvään kysymykseen vastaaminen oli haasteellista vuonna 2005. Vaikka tätä kysymystä on kehitetty, oli rahankäytön vastauksissa tulkinnan varaa myös vuoden 2011 tutkimuksessa, jossa 5,3 % vastaajista ei vastannut kysymykseen lainkaan. Rahankäytön arviointi saattoi tuntua vastaajista haastavalta ja vaivalloiseltakin, joten jotkut vastaajat luultavasti sivuuttivat kysymyksen toteamalla, etteivät käyttäneet rahaa puistossa tai sen lähialueella. Kuitenkin samassa lomakkeessa saattoi olla tieto, joka viittasi rahankäyttöön puistossa tai lähialueella. Seurueen kuluja taas jäi luultavimmin merkitsemättä siitä syystä, että kysymyksenasettelu viittasi henkilökoh-taisuuteen.

Molemmissa tutkimuksissa rahankäytön arvioista saatiin kuitenkin laskettua tutkimusalueelle kohdistuneet paikallistoloudelliset vaikutukset. Vuonna 2005 kävijät käyttivät rahaa tutkimusalueella ja sen välittömässä läheisyydessä keskimäärin 16,47 euroa. Pääasiassa rahaa kului majoittumiseen, virkistyskalalupiin ja muihin ostoksiin. Vuonna 2011 kävijä kulutti käynnillään puistossa ja lähialueella 32 euroa. Majoittujat käyttivät tällöin rahaa keskimäärin 38 euroa ja päiväkävijät 17 euroa.

Rahankäyttöön liittyvä kysymys oli huomattavan erilainen vuonna 2005 kuin vuonna 2011, joten myös raportoinnissa on eroja. Vuonna 2005 alueella ja sen välittömässä läheisyydessä käytettiin rahaa 181 000 euroa. Vuonna 2011 kävijöiden rahankäytön kokonaisvaikutukset olivat kansallispuistossa ja puiston lähialueella (Kivijärvi, Kinnula, Perho) 291 000 euroa. Rahankäytön laskettiin vuonna 2005 tuottaneen 2,7 työpaikkaa tutkimusalueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Vuonna 2011 rahankäytön työllisyysvaikutus oli kokonaisuudessaan neljä henkilötyövuotta. Kansallispuiston paikallistoloudelliset vaikutukset ovat kasvaneet viimeisten kuuden vuoden aikana. Tämä johtuu osittain puiston kävijämäärän kasvusta.

Vuonna 2005 tutkimusalueelle ei juurikaan toivottu lisää rakenteita, toimintoja tai palveluja, vaan pikemminkin kannettiin huolta olemassa olevien säilyttämisestä ja kehittämisestä. Myöskään vuonna 2011 ei lisäpalveluille juuri ollut tarvetta. Tästä voidaan päätellä, että Salamajärvellä vieraillevien toiveet ja tarpeet tunnetaan ja niihin on pystytty vastaamaan varsin hyvin. Myös kävijä-

tyytyväisyys puoltaa tätä näkemystä. Vuonna 2005 kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,27 asteikolla 1–5, eli lähes kiitettävä. Vuonna 2011 indeksi oli edelleen hyvä, 4,11. Tosin tiestön kuntoa moitittiin huonoksi jo vuonna 2005. Vuonna 2011 Salamajärvelle johtava tiestö kaipaa edelleen pikaista parannusta. Toopakka (2006) piti kokonaisuuden kannalta mielenkiintoisena myös Salamajärven talvikäytön selvittämistä. Talvikäyttöä ei kuitenkaan selvitetty vuoden 2011 tutkimuksessa. Salamajärven talviaikaiset käyntimäärät ovat pienet.

Vuonna 2005 vastaajat suhtautuivat kyselyyn poikkeuksetta myönteisesti. Monelle kävijälle Salamajärven alueesta oli muodostunut henkilökohtaisesti tärkeä virkistyskohde, jonka tulevaisuus ei ole yhdentekevä. Samanlainen suhtautuminen kävijätutkimukseen jatkui vuonna 2011. Vastaajat kokivat kyselylomakkeeseen vastaamisen hyväksi tavaksi vaikuttaa kansallispuiston kehittämiseen. Kansallispuiston tulevaisuus kiinnostaa kävijöitä edelleen.

Lähteet

- Aapala, K. & Lindholm, T. 1999: Suojelusoiden ekologinen rajaaminen. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 95. 158 s.
- Honkonen, M. & Aho, M. 2004: Salamajärven kansallispuiston ennallistamissuunnitelma. – Metsähallitus, Länsi-Suomen luontopalvelut, Jyväskylä. 23 s.
- Kajala, L., Almik, A., Dahl, R., Dikšaitė, L., Erkkonen, J., Fredman, P., Jensen, F., Søndergaard, Karoles, K., Sievänen, T., Skov-Petersen, H., Vistad, O. I. and Wallsten, P. 2009: Kävijäseuranta luontoalueilla – Pohjoismaiden ja Baltian maiden kokemuksiin perustuva opas. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 116. 144 s.
- Lämsä, J. 2006: Salamajärven alueen kulttuurihistoriaselvitys. – Opinnäytetyö, Jyväskylän yliopisto. 57 s.
- Metsähallitus 2007: Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 20. 131 s.
- Metsähallitus 2011a: Salamajärven kansallispuisto. – Luontoon.fi-verkkopalvelu, <<http://www.luontoon.fi/salamajarvi>>, viitattu 16.11.2011.
- Metsähallitus 2011b: Metsähallituksen historia. – Metsa.fi-verkkopalvelu. <<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Konserni/Metsahallituslyhyesti/Historia>>, viitattu 16.11.2011.
- Metsähallitus 2011c: Retkikartta.fi-karttapalvelu. – <http://www.retkikartta.fi/retkikartta.php?id=863>.
- Metsähallitus & Metsäntutkimuslaitos 2009: Kansallispuistojen ja retkeilyalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset. – Raportti 14.12.2009, Metsähallitus, Vantaa. Asianro 3017/52/2009. <<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/Virkistyskaytonsuunnittelu/suojelualueidenmerkityspaikallistaloudelle/Documents/Kavijoiden%20paikallistaloudelliset%20vaikutukset.pdf>>. 16 s.
- MGM2 2009: NPS Money Generation Model. – <<http://web4.msue.msu.edu/mgm2/default.htm>>, viitattu 16.11.2011.
- Mäkelä, M.-H. 2011: Leivonmäen kansallispuiston kävijätutkimus 2010. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 150. 62 s.
- Mäkelä, M.-H. 2012: Isojärven kansallispuiston kävijätutkimus 2011. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 162. 64 s.
- Stynes, D. J., Propst, D. B., Chang, W.-H. & Sun, Y. 2000: Estimating national park visitor spending and economic impacts; The MGM2 Model. – <<http://web4.canr.msu.edu/MGM2/MGM2.pdf>>, viitattu 16.11.2011.
- Tilastokeskus 2011: Kuntien avainluvut. Kivijärvi. – <<http://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/265>>, viitattu 16.11.2011.
- Toopakka, J. 2006: Salamajärven alueen kävijätutkimus 2005. – Raportti, Metsähallituksen arkisto, Vantaa. 36 s.

Salamajärven kansallispuiston kävijätutkimuksen 2011 otantakehikko

Toteutuneet määrät on merkitty kursiivilla.

Paikka	Kohderyhmä	Arvioitu kävijä- määrä tutkimus- jakson aikana (15.4.–14.10.2011)	Havainnot (tavoite / toteutunut)	Keruupäiviä
Koirasalmen luontotupa	kaikki kävijät, päiväkävijät, kalastajat, luontotuvan kä- vijät, majoittajat, matkailu- autoilijat	2500	60 / 42	10 +jatkuva
Koirasalmi (kotalaavu)	kaikki kävijät, päiväkävijät, kalastajat, matkailuautoili- jat	8000	100 / 58	jatkuva
Heikinjärvi (laavu)	päiväkävijät, lintuharrasta- jat, Hirvaan kierroksen käyttäjät	2100	30 / 31	jatkuva
Sysilampi (varaustupa ja päivätupa)	päiväkävijät, vaeltajat, Hir- vaan kierroksen käyttäjät	2900	50 / 18	jatkuva
Pitkälähti (autiotupa)	päiväkävijät, vaeltajat, Hir- vaan kierroksen käyttäjät	400	10 / 15	jatkuva
Valvatti (au- tiotupa)	vaeltajat, Hirvaan kierrok- sen käyttäjät	800	15 / 12	jatkuva
Pyydyskoski (kotalaavu)	vaeltajat, Hirvaan ja Vaa- timen kierroksen käyttäjät	2000	30 / 39	jatkuva
Ahvenlampi (vuokra- kämppä)	kalastajat, vaeltajat, Vaati- men kierroksen käyttäjät	300	5 / 10	jatkuva
Yhteensä		10 000 <i>toteutui n. 11 000</i>	300 <i>toteutui 227*</i>	10 <i>toteutui 4 + jatkuva</i>

* Kahden jatkuvalla keruulla saadun lomakkeen vastauspaikka ei ole tiedossa.

Aineiston keruuaikataulu ja sen toteutuminen

Suunnitelman etenemisen kuvaus ja toteutuneet suunnitelmat on merkitty kurssiivilla.

	Ajankohta	Keruutavoite	Toteutunut
Jatkuva keruu kylmissä pisteissä	15.4–14.10.2011	240	186
	15.4.2011–15.10.2011		
<i>Lomakkeet yhteensä, kpl</i>			186

Talvikauden aktiiviset keruupäivät 2 kpl (tavoite yht. 10 lomaketta)

nro	Ajankohta	Päivämäärä	Paikka	Kello	Keruutavoite	Toteutunut
1	Viikko 15	<i>ei toteutunut</i>	Koirasalmi	11.30–15.30	5	-
2	Viikko 16	<i>ei toteutunut</i>	Koirasalmi	11.30–15.30	5	-
<i>Lomakkeet yhteensä, kpl</i>						-

Sulan kauden aktiiviset keruupäivät 8 kpl (tavoite yht. 50 lomaketta)

nro	Ajankohta	Päivämäärä	Paikka	Kello	Keruutavoite	Toteutunut
1	Toukokuu	<i>ei toteutunut</i>	Koirasalmi	11.30–15.30	5	-
2	Kesäkuu	<i>ei toteutunut</i>	Koirasalmi	11.30–15.30	5	-
3	Kesäkuu	<i>ei toteutunut</i>	Koirasalmi	11.30–15.30	10	-
4	Heinäkuu	<i>ei toteutunut</i>	Koirasalmi	11.30–15.30	10	-
5	Heinäkuu	<i>ei toteutunut</i>	Koirasalmi	11.30–15.30	5	-
6	Elokuu	4.8.2011	Koirasalmi	11.30–15.30 10.45–16.00	5	7
7	Elokuu	5.8.2011	Koirasalmi	11.30–15.30 10.00–16.00	5	4
*		6.8.2011	Koirasalmi	9.45–14.30		6
*		27.8.2011	Koirasalmi	13.45–18.00		21
8	Syyskuu	<i>ei toteutunut</i>	Koirasalmi	11.30–15.30	5	
<i>Lomakkeet yhteensä, kpl</i>						38
<i>Postitse palautetut, kpl</i>						3
KAIKKI LOMAKKEET YHTEENSÄ						227

*lisäpäivä

Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet

Matkan muut kohteet Salamajärven ollessa yksi matkan suunnitelluista kohteista	kpl
Mökki	3
Leivonmäki National Park (Leivonmäen kansallispuisto)	2
Pyhä-Häkin kansallispuisto	2
Kinnula Olhavainen	1
Kivijärven alueella nähtävyydet	1
Kokkola, Kalajoki, Lestijärvi, Lappajärvi	1
Koli, Raippaluoto, Turku	1
Kylmäluoma, Raippaluoto	1
Lehtosenjärvi, Valkeinen	1
Kalajoen särkät	1
Leivonmäki	1
Liminka, Mänttä	1
Lomailu, marjastus	1
Lähialueiden matkailupalvelut	1
Mökki Reijärvellä	1
Friends/relatives (ystävät/sukulaiset)	1
North region Korouoma, Hetta, Ylläs etc. (Pohjoisen seudun Korouoma, Hetta, Ylläs jne.)	1
Other NP (Toinen kansallispuisto)	1
Patvinsuo	1
Peuranpolku Reijärven suuntaan	1
Peuranpolun runkoreitti	1
Pyhä-Häkki	1
Kesämökki	1
Pyhä-Häkki, Kokkola	1
Salamajärven luonnonpuisto	1
Salmelanharju Perhossa	1
Several other National Parks (Useita muita kansallispuistoja)	1
Sukulaiset	1
Sukulaisten luona vierailu	1
Tiilikka, Koli, Patvinsuo	1
Yhteensä	35

Matkan pääkohteet Salamajärven ollessa ennalta suunnitellun matkan kohde matkan varrella	kpl
Kivijärvi/Hannunkivi	1
Kyläreissulla lähiseudulla	1
Lehtosenjärvi, Valkeinen	1
Luosto	1
Marjastus/Hirvaan kierros	1
Mökkeily Kivijärvellä	1
Oma mökki Kivijärvellä	1
Oulu, Mänttä, Tampere ja Liminka	1
Pääkohde karpalosuo, nimeä en tiedä	1
Yhteensä	9

Kalastukseen liittyvät kommentit

Kommentin laatu	Kommentti
kehu	Ei mitään valittamista, vaikka ei jalokala käynytkään pyydykseen.
kehu	Ihan hyvä.
kehu	Taimenta oli hyvä juttu.
kehu	Hyvä on.
kehu	Nykyinen käytäntö sopiva
kehu	Nice! (Hyvä!)
kehu	Ihan hyvä asia.
kehu	Viime vuonna kiitettävästi Koirasalmella.
kehu	OK, vaikkemme siis kalastaneet niissä.
kehu	OK.
kehu	OK.
kehu	OK.
kehu	OK.
kehu	OK.
toteamus	Kalastusaikaan liikaa kalastajia, nyt rauhallista.
toteamus	Ei näy kalastajia. Onko järvessä kalastettavaa.
toteamus	Not yet visited. (Emme ole vielä vierailleet.)
toteamus	Toivottavasti pysyvä ratkaisu.
kehittämisehdotus	Muuten ok, mutta kaikki kalastuskohteet saman luvan piiriin.
kehittämisehdotus	Rannalta onkiminen maksuton!!
kehittämisehdotus	Voisiko olla kirjolohi-istutuksia uudelleen K-järveen.
kehittämisehdotus	Enemmän kaloja.
kehittämisehdotus	Lohta myös Koirajärveen.
kehittämisehdotus	Ihan hyvä systeemi, mut saisi istuttaa enämpi.
valitus	Ison puolen kalastusluvut liian kalliita.
valitus	Perseestä! Tämä paikka loppuu tällä systeemillä.
valitus	Muutokset, jotka tehtiin muutama vuosi sitten eivät miellyttäneet.
valitus	Ei päästy kalaan kun ei saatu venettä.
valitus	Vene + lupa aivan liian kallis 35 €.

Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin

Kehut	
Lvk – Retkeily – Tuvat ja kämpät	Kiitos Pitkälahden ja Valvatin mökeistä.
Lvk – Retkeily – Reitit	Hienosti toteutettu reitti, varmasti tulee olemaan joka vuoden tärkein vaellusreitti. Mukava nähdä kierroksen kehittyminen. Uusi pumppusysteemi Valvatissa on suuri plussa. Pitäkää Hirvaan kierros samanlaisena.:)
Lvk – Retkeily – Reitit	Mukava reitti (Hirvaan kierros) joka tapauksessa. Kiitos siitä!
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Kiitos hyvästä kodasta, tätä on odotettu 10 km!:)
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Hekinjärven laavu/lähiseutu on hyvin siisti! Kiitos siitä!
Lvk – Retkeily – Muu luonnon virkistyskäyttö	Kiitos ihanasta kansallispuistosta + lähialueesta! Maisemat ovat olleet tosi mahtavat!
Lvk – Matkailuyritysten toiminta	Kiitos oivallisesta saunasta Koirasalmen luontotuvalla!
Lvk – Matkailuyritysten toiminta	Koirasalmen palvelu napakymppi.
Muu	Kiitos selkeästä kyselystä.
Muu	Kiitos!
Muu	Hyvä meininki.
Muu	Ensimmäistä kertaa käymässä ja paikka yllätti positiivisesti!
Muu	Olipa kelpo reissu kaiken kaikkiaan, kiitos siitä Metsähallituksen väelle.
Muu	Kiitti kivasta luonnosta.
Muu	Kaiken kaikkiaan hyvä kokemus!
Muu	Kokonaisuus aivan mahtava helmi.

Kehittämisehdotukset	
Lvk– Retkeily -Reitit	Helppokulkuinen luontopolku vaikka pyörätuolille tai rollaattorille.
Lvk– Retkeily -Reitit	Olisi kiva, jos olisi enemmän mahdollisuuksia kiertää lenkkejä (esim. 20 km), jolloin reitin aloituspiste ja lopetuspiste olisivat samat, mutta retkeilijä ei joutuisi kulkemaan edestakaisin.
Lvk– Retkeily -Reitit	Kouluarvosana -9. Joillekin laavuille pääsy (tiestä).
Lvk– Retkeily -Reitit	Polkureitti Pyydyskoskelta Matolammelle olisi hieno juttu!
Lvk– Retkeily -Reitit	Kansallispuiston pohjoisosat yhdistävä reitti lisää reittivaihtoehtoja.
Lvk– Retkeily -Reitit	Pienen Koirajärven, pirunpellon kohtaan pitää uusia pitkospuut. Ovat erittäin huonossa kunnossa, osittain puuttuvat.
Lvk– Retkeily -Reitit	Polku lähemmäksi puroa koskipaikoissa jne.
Lvk– Retkeily – Muut palvelurakenteet	Enemmän istuimia luontotuvan ulkopuolelle, kiitos.

LIITE 5. 2(4)

Lvk– Retkeily – Muut palvelurakenteet	Lähteiden merkkäminen kartastoon olisi pitemmillä vaelluksilla eduksi.
Lvk– Retkeily – Muut palvelurakenteet	(Heikinjärven) rantaan voisi kehittää mahdollisuuden uimiseen ja niin että siitä olisi helpompi kalastaa! Jokin laituri tai pitkospuita enempi/leveämmin rannan tuntumaan! Veden äärelle on vaikea päästä upottavuuden/märkyyden takia ja heinikkoa on paljon, osan voisi raivata pois! Muuten on kyllä todella siistiä! Kiitos
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Pyydyskoski–Lehtosenjärvi välille yksi tulipaikka lisää. Samoin Lehtonen–Valvatti välille.
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Kahvila matkan varrella olisi ollut mukava (Koirasalmi oli kiinni).
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Vinkki: Liukkaille pitkososuuksille voisi vetää kanaverkkoa sinkiläpysyillä kiinni - toimii!
Lvk – Retkeily - Metsästys ja kalastus	3 tunnin kalastusluvan tilalle 6 tunnin lupa.
Lvk – Retkeily - Metsästys ja kalastus	Kalanistutus pvm./kg näkyviin!! Nettiin tai/ja ilmoitustaululle!!
Lvk – Retkeily – Muu luonnon virkistys- käyttö	Mutta pitkospuiden kiinnityksiä kannattaisi korjata pikaisesti, on todella ikävää yrittää pysyä pystyssä keikkuvilla pitkospuilla, kun ne ovat muutenkin liukkaat ja paikoittain reilusti veden alla.
Lvk – Retkeily – Muu luonnon virkistys- käyttö	Alkoholin käyttö luontopolulla että Salamajärven kansallispuistossa on mielestäni hyvä kieltää kaikkien hyvinvoinnin että mukavuuden kannalta.
Lvk – Aspa – Muu opastusaineisto	Opasteet muillakin (kuin pää)teillä auttaisivat (satunnaisiakin) kulkijoita löytämään paremmin perille.
Lvk – Aspa – Muu opastusaineisto	Kunnon maastokartta kansallispuiston lähialueesta, jossa polut/hirvaan kierros ja laavut etc. on merkitty. Olisi hyvä olla jossain myynnissä. Nyt saa ainoastaan puistokartan netistä. Viimeinen kunnan kartta on 1990-luvulta ja polut ovat muuttuneet siitä.
Lvk – Aspa – Muu opastusaineisto	Enemmän infotauluja kulttuurihistoriasta. Vähä-Valvatilla oli jotain kivikasoja, en tiedä vieläkö mitä ne on?
Lvk – Matkailuyritysten toi- minta	Kioski kahvilaan, maitoa ja muita ns. pienen kioskin kylmätavaraa.
Lvk – Matkailuyritysten toi- minta	Olisi hyvä, jos luontokeskus olisi auki joka päivä.
Ls – Luonto- ja kulttuuritieto	Valvatin tuvalla ollut alueen kulttuurihistoriaselvitystä voisi laittaa osille useammillekin taukopaikoille.

Valitukset

Lvk – Retkeily – Polttopuuhuolto	Nielujärven reitit ja laavu (hirvaan)kierroksen heikoin lenkki. Ei polttopuita. Ilmeisesti ei ole Metsähallituksen laavu.
Lvk – Retkeily – Jätehuolto	Ahvenlammen jätepiesteestä puuttuu lajitteluohjeet!
Lvk – Retkeily – Tuvat ja kämpät	In the wildness hut in Pitkälähti is everywhere mouse shit!! That is not so hygienical! (Autiotuvassa Pitkälähdessä on joka paikassa hiiren kakkaa!! Se ei ole kovin hygieenistä!)
Lvk – Retkeily – Tuvat ja kämpät	Sysilammen vuokratuvan lukko ei meinannut toimia.

Lvk – Retkeily – Tuvat ja kämpät	Tehdäänkö päivä- ja varaustuvissa Ahvenlammen kämpällä koskaan kunnan siivousta. Paikat ovat vuosi vuodelta likaisemmassa kunnossa – erityisesti Ahvenlammen sauna!
Lvk – Retkeily – Reitit	Nielujärven ympäri vaarallista vaelttaa. Laavun käyttö kelvoton. Muualla pitkospuut jossakin liian huonoa. Nielujärven ympärillä ojien ja jokien ylitys vaarallista.
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Tosin pitkospuut ja ojasillat olivat Valvatin ja Koirajoen välillä paikoin kehnoissa kunnossa.
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Pitkospuut paikoitellen huonoja ja veden alla.
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Miinuksia: huono tilanteen päivittäminen Nielujärven laavun kehnoista kunnosta ja ajoittain jopa vaarallisen huonokuntoiset pitkospuut.
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Pitkospuut Valvatin lintutorniin ovat osittain märehtyneet.
Lvk – Aspa – Muu opastusaineisto	On tosi vaikeeta löytää luonnonpuiston karttoja.
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Koirajärven luontotuvalla ei saanut vettä seinästä 8.5., avain puuttui.
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Matkusjoen laavu ja sitä seuraava tulentekopaikka joen rannassa todella hoitamattomia! Roskasäkkejä laavulla avoimena, ei polttopuita, ei kirvestä. Ainoat epämiellyttävät pysähdyspaikat. Tulentekopaikka lähes veden alla. Muuten erinomaisesti hoidetut ja varustellut taukopaikat.
Lvk – Retkeily – Muut palvelurakenteet	Vessoihin paperia, kiitos! Soralaanin autopaikat todella huonossa kunnossa. Tasointus olisi tarpeen.
Lvk – Retkeily – Metsästys ja kalastus	Takaisin entiset kalastusmallit. Taimen ei kiinnosta kalastajia. Kirjolohi takaisin. Rantakalastus sallittava. Tämä paikka loppuu. Väki lakkaa käymästä täällä.
Muu	Tie Koirasalmeen (Koirasalmentie) on niin surkeaa pyykkilautaa, ja ollut kauan, että sille pitäisi kyllä tehdä jotain. Käyn vuosittain Koirajärvellä. Vuodesta 1985 eteenpäin.
Lvk – Aspa – Muu opastusaineisto	Risuperän pysäköintialue oli huonosti merkitty. Muuten pelkkää plussaa.
Lvk – Matkailuyritysten toiminta	Luontotalo suljettu ma–ti – ISO PUUTE, pitäisi olla auki joka päivä.
Muu	Koirasalmen tie erittäin huono. Kinnulan puoleisesta päästä kuin kynnöspelto! Monttuja!!
Muu	Koirasalmentie Kivijärven suunnasta aina huonossa kunnossa, on kuin "pyykkilautaa". Kaipaisi parannusta.
Muu	Tulimme Oulun suunnasta pienempiä teitä Sievin ja Lestijärven kautta Kinnulan suuntaan. Ensimmäiset opasteet puistoon löytyivät vasta Kivijärven keskustaja-man jälkeen.

LIITE 5. 4(4)

Muut	
Muu	Toivottavasti ei tule turistiryssä.
Muu	Olin johtamassa Mänttä-Vilppulasta 45 hengen seuruetta Salamajärven ympäri.
Lvk – Retkeily – Polttopuuhuolto	Nielujärven laavulla ei ollut puita ja oli paljon roskia. Näytti siltä, ettei puita ole laavulla ollutkaan pitkiin aikoihin.
Muu	Varaustuvan asiakas vähän häiritsi tulemalla autolla oven eteen, pitämällä moottoria käynnissä yöllä ja polttamalla ajovaloja. Äänekäs keskustelu ja ihan tyhjin tiedoin paikalle tuleminen, kaljapullo heti kuistille jne...
Lvk – Retkeily – Tuvat ja kämpät	Palautteena: Sysilammen varaussaanun oven lukitusta voisi parantaa. Oven vasen vuorilauta (lukonpuoli) on todella heikosti kiinni, käsin irrotettavissa, sen jälkeen pari ruuvia irti, lukkosalvan kääntö sivuun ja sitten pääseekin ilmaiseen saunaan. Maksavana asiakkaana kyrsii vapaamatkustajat, kun ei MH:lla liene ylimäärästä rahaa. Olisi mukava käyttää välillä auto/varaustupia varsinkin Lapissa, jos huolto pelaa eikä tulisi mitään kansallispuisto ym. maksuja.
Lvk – Retkeily – Reitit	Kartoissa olevat välimatkat tuntuivat olevan pahasti alakanttiin. Joutenhovista Valvattiin on karttojen välimatkatietojen perusteella n.25 km, mutta GPS:n mukaan matkaa kertyi reilu 30 km.
Lvk – Retkeily – Reitit	Maastossa paljon lunta, emme päässeet vaeltamaan maastoon. Kävelimme tietä pitkin. Mutta ok!
Muu	Good autumn. (Hyvä syksy.)
Muu	Kiitos tästä kattavasta kyselystä, tämä on laajuudessaan ensimmäinen laatuaan, vaikka perheemme usein retkeilee ympäri Suomen kansallispuistoja.
Muu	Kävimme toissa päivänä Metsäperäläisen taipaleen ja löysimme paljon mustikoita. Joten tulimmekin uudestaan tänne keräämään vain mustikoita.
Lvk – Matkailuyritysten toiminta	Pelkoni on, että palvelun niukkuus + kohonneet kustannukset hiljentävät paikan lopullisesti vrt. veneen saa vain tietynä päivänä + maksaa varsin paljon silloinkin.
Muu	Keskiolut-myynti.
Lvk – Aspa – Muu opastusaineisto	Risuperän alkukohdan parkkipaikan kyltti oli tosi piilossa. Ajettiin autolla onnemme ohi ennen kuin kartan avulla navigoitiin oikea kohta.
Lvk – Matkailuyritysten toiminta	Mitä vähemmän porukkaa, sitä parempi. Ei käy yksin yrittäjien kanssa.
Lvk – Retkeily – Metsästys ja kalastus	Kielto rannalta kalastamisesta oli mielestäni täysin tarpeeton ajatellen henkilöitä, jotka ovat liikuntarajoitteisia. Muutokset ovat näkyneet myös kalastajamäärissä.
Lvk – Retkeily – Muu luonnon virkistyskäyttö	Nyky palveluasenteella homma kuolee ja kioski kannattaa sulkea kokonaan.
Lvk – Retkeily – Muu luonnon virkistyskäyttö	On tosi tärkeää säilyttää tämä mahdollisuus luonnossa liikkumiseen kaikille.

Suomenkielinen kyselylomake

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjalmet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Salamajärven kansallispuisto

Kävijätutkimus 2011

Täyttöohjeet:

Kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Salamajärven kansallispuiston ja siihen kytkeytyvän retkeilyreitistön kehittämisessä. Toivomme Sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti**.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Salamajärven kansallispuistossa, Salamanperän luonnonpuistossa ja/tai Hirvaan kierroksella (ks. kartta 1) ja joiltakin osin myös puiston lähialueella (ks. kartta 2).
4. Palauta täytetty lomake palautuslaatikkoon, aineiston kerääjälle tai palautuskuoressa postitse.
5. Lisätietoja antaa Maija Mikkola p. 0205 64 5278 (maija.mikkola@metso.fi) tai Jyri Lehtonen p. 0205 64 5162 (jyri.lehtonen@metso.fi).

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Salamajärven kansallispuistoon ja/tai Hirvaan kierrokselle (ks. kartta 1)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnilläsi (vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

a. **Salamajärven kansallispuistossa ja/tai Hirvaan kierroksella (ks. kartta 1)?**

noin _____ vrk tai _____ tuntia

b. **Salamajärven kansallispuistossa ja sen lähialueella yhteensä (ks. kartta 2)?**

noin _____ vrk tai _____ tuntia

Asun lähialueella → Siirry kysymykseen 3a.
(Kinnula, Kivijärvi,
Perho, Kyyjärvi)

→ **Jos vastasit edelliseen kysymykseen (2b) enemmän kuin 1 vrk, niin kuinka monta kertaa vierailit tai suunnittelet vierailevasi Salamajärven kansallispuistossa ja/tai Hirvaan kierroksella (ks. kartta 1) tämän matkasi aikana?**

_____ kertaa.

3a. Jos yövyit tai aiot yöpyä Salamajärven kansallispuistossa ja/tai Hirvaan kierroksella (ks. kartta 1), niin montako yötä vietit tai vietät

autiotuvassa _____ yötä	varaustuvassa _____ yötä
vuokratuvassa _____ yötä	asuntoautossa tai -vaunussa _____ yötä
omassa majoitteessa (telta tms) _____ yötä	kodassa tai laavussa _____ yötä
Koirasalmen luontotuvalla _____ yötä	
muualla, missä? _____ yötä	

3b. Jos yövyit tai aiot yöpyä kansallispuiston lähialueella (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa _____ yötä	vuokramökissä _____ yötä
lomaosakkeessa _____ yötä	omassa mökissä _____ yötä
asuntoautossa tai -vaunussa _____ yötä	omassa majoitteessa (telta tms.) _____ yötä
kodassa tai laavussa _____ yötä	ystävän tai sukulaisen luona _____ yötä
muualla, missä? _____ yötä	
Asun lähialueella ☐	

4a. Missä päin vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnilläsi Salamajärven kansallispuistossa ja/tai Hirvaan kierroksella? (ks. kartta 1) (voit valita useamman)

- Koirasalmi Sysilampi
 Koirasalmen luontotupa Valvatti
 Heikinjärvennevan luontotorni Pyydyskoski
 Salamanperän luonnonpuisto
 muualla, missä? _____

4b. Kiersitkö tai suunnitteletko kiertäväsi alueen reittejä? (ks. kartta 1) (merkitse kulkemasi / suunnittelemasi reitit)

- Hirvaan kierros Pahapuron lenkki
 Vaatimen kierros Metsäperäläisen taival
 Vasan kierros Sysilammen luontopolut

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi kansallispuistoon tai Hirvaan kierrokselle?

(merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

- 1 henkilöauto juna
 2 henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto lentokone
 3 linja-auto moottoripyörä
 4 tilausbussi (ryhmämatka) polkupyörä
 9 muu, mikä? _____

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeiseksi? Merkitse numero -> _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi?

Olen yksin → siirry kysymykseen 8.

Seurueen koko yhteensä _____ henkilöä
(vastaaja mukaan luettuna)

joista alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä

Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet (jos kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita yleisin syntymävuosi) _____

liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi? (valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

- oman perheen jäsenistä
 muista sukulaisista
 seurustelukumppanista
 ystävistä
 työtovereista
 koululuokasta
 päiväkotiryhmästä
 opiskeluryhmästä
 eläkeläisryhmästä
 ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
 kerhosta, yhdistyksestä tms.
 jostakin muusta, mistä? _____

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Salamajärven kansallispuistossa ja/tai Hirvaan kierroksella? (vastaa jokaiseen kohtaan)

(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää	5	4	3	2	1	ei lainkaan tärkeää
luonnon kokeminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
maisemat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
mahdollisuus olla itsekseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
henkinen hyvinvointi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
poissa melusta ja saasteista	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
rentoutuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
tutustuminen uusiin ihmisiin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
yhdessäolo oman seurueen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
aikaisemmat muistot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
alueeseen tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
luonnosta oppiminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
omien taitojen kehittäminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kuntoilu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jännityksen kokeminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kulttuuriperintöön tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä tällä käynnilläsi Salamajärven kansallispuistossa ja/tai Hirvaan kierroksella? (merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

- 1 kävely sienestys murtomaahiihto
 2 sauvakävely kasviharrastus vaellus (yöpyminen maastossa)
 3 lenkkeily opetukseen liittyvä käynti ratsastus
 4 retkeily käynti luontotuvalla melonta
 5 luonnon tarkkailu luontovalokuvaus soutu
 6 eväsretkeily partioretki opastettu retki
 7 pyöräily leirikoulu kulttuuriperintöön tutustuminen
 8 kalastus koiran kanssa ulkoilu yöpyminen auto- ja/tai varaustuvassa
 9 lintuharrastus suunnistus geokätköily
 10 marjastus telttailu tai muu leiriytyminen maastossa muu, mikä? _____
 21 murtomaahiihto
 34 vaellus (yöpyminen maastossa)
 35 ratsastus
 64 melonta
 66 soutu
 86 opastettu retki
 88 kulttuuriperintöön tutustuminen
 96 yöpyminen auto- ja/tai varaustuvassa
 121 geokätköily
 999 muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi kaikkein tärkein tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämäsi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta ja määrästä tämänkertaisella käynnilläsi Salamajärven kansallispuistossa ja/tai Hirvaan kierroksella?

Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen laatu. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi, jätä laadun arviointikohta tyhjäksi ja rastita vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua". Palvelun tai rakenteen määrän voit arvioida aina.

Laadun arviointi asteikolla 5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono

Määrän arviointi asteikolla 3 = liian suuri, 2 = sopiva, 1 = liian pieni

	käyttämäni palvelun, rakenteen tai ympäristön LAATU					en ole käyttänyt	palveluiden tai rakenteiden nykyinen MÄÄRÄ				en osaa sanoa		
	erittäin hyvä	5	4	3	2		1	huono	liian suuri	3		2	1
pysäköintipaikat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
lähialueen tiestö	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
reittien opastetaulut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
polkureitistö	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
polkuvuorot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
tulentekopaikat ja laavut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
yleisökäymälät alueella	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
jätehuollon toteutus ja ohjaus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
Salamajärven kansallispuiston luontoon.fi -sivut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
Koirasalmen luontotuvan palvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
maantienvarsien opastus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
asuntovaunupaikat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
autio- ja varaustuvat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmopalvelut)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐
reittien ja rakenteiden turvallisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐							
yleinen turvallisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐							
yleinen siisteys	☐	☐	☐	☐	☐	☐							
maiseman vaihtelevuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐							
jokin muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan Salamajärven kansallispuiston ja Hirvaan kierroksen palveluiden ja rakenteiden määrään? (5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

5 4 3 2 1
erittäin tyytyväinen erittäin tyytymätön

11. Täytyivätkö tähän käyntiisi Salamajärven kansallispuistossa ja/tai Hirvaan kierroksella liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin	5	4	3	2	1	erittäin huonosti
luonnonympäristö	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
harrastusmahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
reitit ja rakenteet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

12. Onko Salamajärven kansallispuisto ja/tai Hirvaan kierros tällä matkalla...

matkasi ainoa tai tärkein kohde?

yksi matkasi suunnitelluista kohteista?
Muita kohteita ovat:

ennalta suunnittelemaan kohde matkan varrella?
Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat:

13. Rahankäyttö
 Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin kansallispuistossa tai sen lähialueella (ks. kartta 2)?
 kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
 en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä
 henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
 perheen tai seurueen kokonaiskulut.

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan kansallispuistossa ja sen lähialueella (ks. kartta 2).
 (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

a. polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	_____ €
b. paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussit- tai taksimatkat)	_____ €
c. ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	_____ €
d. kahvila- ja ravintolaostokset	_____ €
e. majoittuminen	_____ €
f. ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut retket)	_____ €
g. muut menot (esim. kalastusluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat)	_____ €

14. Kuinka usein olet käynyt Salamajärven kansallispuistossa tai Hirvaan kierroksella ennen tätä käyntiä? (vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)
 tämä on ensimmäinen kerta → siirry kysymykseen 15
 viimeisen kahden vuoden aikana _____ kertaa
 milloin ensimmäisen kerran? v. _____
 milloin viimeksi? v. _____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt Sinua tämänkertaisella käynnilläsi Salamajärven kansallispuistossa ja/tai Hirvaan kierroksella?
 (vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
 (5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskimääräisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lainkaan	5	4	3	2	1	erittäin paljon
maaston kuluneisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
maaston roskaantuneisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
luonnonympäristön käsittely	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
liiallinen kävijämäärä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
muiden kävijöiden käyttäytyminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jokin muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Mikäli haluat esittää muita ajatuksiasi, niin kirjoita niitä tähän.

16. Olisiko jokin seuraavista palveluista tarpeen Salamajärven kansallispuistossa tai Hirvaan kierroksella

	erittäin tarpeellista	5	4	3	2	1	ei lainkaan tarpeellista
nykyistä kattavammat opastuspalvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
luontopolku Koirajärvien tuntumassa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
enemmän tietoa metsäpeuroista ja niiden liikkumisesta alueella	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
huollettu latu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17. Jos harrastit kalastusta tällä vierailullasi Salamajärven alueella,
a. millä kohteella kalastit? (voit valita useamman)
 Koirajärvet Ahvenlampi joku muu, mikä?
 Kaunislampi Heikinlampi

b. mitä kalastusvälinettä käytit? (voit valita useamman)
 uistin perho pilkki onki

c. mitä mieltä olet Salamajärven alueen nykyisistä kalastusjärjestelyistä (Koirajärvissä taimen ja siika, muilla virkistyskalastuskohteilla kirjolohi)?
 (jatka tarvittaessa lomakkeen lopun vapaille ajatuksille varattuun kohtaan)

18. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?
 [_____] _____

19. Sukupuoli? mies nainen

20. Syntymävuosi? [_____]

21. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)
 ammattikoulu
 opistotasoinen tutkinto
 alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ei ammatillista tutkintoa

22. Mistä sait tietoa Salamajärven kansallispuistosta ja/tai Hirvaan kierroksesta? (voit valita useamman)

Metsähallituksen asiakaspalvelupisteestä
 tuttavilta, ystävilta tai sukulaisilta
 Salamajärven kansallispuiston luontoon.fi -sivuilta
 Salamajärven kansallispuiston Facebook -sivuilta
 muilta www-sivuilta
 esitteistä tai oppaista (retkeilyopas, ym)
 TV / radio-ohjelmista tai lehtiartikkeleista
 seudun matkailutoimistosta tai matkailuinfosta
 alueen yrityksiltä (esim. ohjelmalvelut, majoitus)
 paikka on minulle entuudestaan tuttu
 muualta, mistä _____

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 191 Yliniva, M. & Keskinen, E. 2010: Perämeren kansallispuiston vesimakrofytyt – peruskartoitus ja näytteenottomenetelmien vertailu. 66 s.
- No 192 Juutinen, R. ym. 2010: Lähteikköjen ennallistamistarve – kasviyhteisöjen ja ympäristön rakenteen tarkastelu. 59 s.
- No 193 Juutinen, R. (toim.) 2010: Lähteikköjen ennallistamistarve – hyönteislajiston tarkastelu ja koko hankkeen yhteenveto. 133 s.
- No 194 Konu, H. & Kajala, L. 2012: Segmenting Protected Area Visitors Based on Their Motivations. 72 s.

Sarja B

- No 154 Mäenpää, O. 2011: Torronsuon kansallispuiston kävijätutkimus 2010. 47 s.
- No 155 Tikkanen, R. 2011: Liesjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2010. 51 s.
- No 156 Tahvanainen, V., Tikkamäki, T. & Lindholm, T. 2011: Kolin kansallispuiston kävijätutkimus 2009. 44 s.
- No 157 Similä, M. & Junninen, K. (toim.) 2011: Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon opas. 192 s.
- No 158 Ahtiainen, T. 2011: Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimus 2009. 60 s.
- No 159 Moilanen, E. & Luhta, P.-L. 2011: Iijoen kunnostettujen jokien kalataloudellinen seuranta 2005–2010. 110 s.
- No 160 Rantatalo, K. & Ylläsjärvi, J. 2011: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston kävijätutkimus 2010. 110 s.
- No 161 Metsähallitus 2012: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2011. 65 s.
- No 162 Mäkelä, M.-H. 2012: Isojärven kansallispuiston kävijätutkimus 2011. 64 s.

Sarja C

- No 114 Metsähallitus 2012: Darvvatvári meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 154 s.
- No 115 Metsähallitus 2012: Tsarmitunturin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2010–2025. 99 s.
- No 116 Metsähallitus 2012: Värriön luonnonpuiston, Tuntsan erämaan ja Peurahaaran hoito- ja käyttösuunnitelma 2010–2025. 78 s.
- No 117 Metsähallitus 2012: Revonneva–Ruonnevan, Haarasuon ja Huhtaneva–Luminevan Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2010–2025. 46 s.
- No 118 Nieminen, I. 2012: Syötteen kulttuuriperinnön tuotteistamissuunnitelma 2011. 47 s.

ISSN-L 1235-8983
ISSN 1799-5388 (verkkajulkaisu)
ISBN 978-952-446-958-6 (pdf)

www.metsa.fi/julkaisut